ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΘΕΑΤΡΟ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΜΟΥΣΙΚΗ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Γ' ΧΡΟΝΟΣ-ΑΡΙΘ. 109 · ΤΙΜΗ ΦΥΛ. ΔΡΧ. 3 · ΠΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 4

ΣΑΒΒΑΤΟ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1940

Ἰδιοκτήτης: Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ
Διευθυντής: Ν. Θ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

Ὁ Λέχαρ στήν Ἑλλάδα

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν 70χρονῶν του

Σημείωμα τοῦ κ. Θ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Σιγὰ κι' ἀπαλά, σὰν αὔρα ποὺ ἔρχεται νὰ δροσίση ἡλιοκαμένους καὶ ζερεοὺς κάμπους, ἀκούστηκε στὰ 1907 τὸ βάλς «Τὰ χείλη σωπαίνουν, μὰ τὰ μάτια μιλοῦν».

Ἡ αὔρα ἐρχότανε ἀπὸ τὴ Βιέννη, τὴν πατρίδα τοῦ βάλς. Συνθέτης του ἕνας ἄγνωστος ἕως τότε μουσικός, συνεχιστὴς ἀλλὰ καὶ μεταρρυθμιστὴς τῆς παραδόσεως τῶν Στράους, τοῦ Λάνερ καὶ τοῦ Τσίφερ. «Τὰ χείλη σωπαίνουν» ἦταν τὸ λάϊτ μοτὶβ μιᾶς νέας ὀπερέττας, τῆς «Εὔθυμης χήρας» καὶ συνθέτης του ὁ Φράντς Λέχαρ, ἕνας ἄνθρωπος ποὺ ὅση πίστη εἶχε στὴν Τέχνη, ἄλλη τόση πίστη εἶχε στὴ Βιέννη. Τέχνη καὶ Βιέννη ἦταν γι' αὐτὸν δύο πράγματα σφιχτοδεμένα. Καὶ ἐπῆρε τὸ ἐθνογραφικὸ σῆμα τῆς Βιέννης, τὸ βάλς, καὶ τὸ ἔκανε λάβαρο. Μὲ αὐτὸ κάνει τὴ μουσική του ἐξόρμηση καὶ περνᾶ τὰ σύνορα, κατακτᾶ χῶρες, κατακτᾶ λαούς, κατακτᾶ καρδιές, γίνεται δημιουργὸς ἀλλὰ καὶ ριζοσπάστης.

Ὁ Φράντς Λεχαρ

Ἡ γαλλικὴ ὀπερέττα εἶχε ἀπὸ πολλὰ χρόνια σταματήσει στὸν Λεκόκ, στὸν Ὠφενμπάν, στὸν Πλανκέτ καὶ στὸν Ὄφφεμπαχ. Ἐκινδύνευε νὰ πάρη πιὰ τὴν ἰδιότητα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, ὁπόταν ἐμφανίστηκε στὶς ἐπάλξεις του ὁ Φράντς Λέχαρ. Τὰ ὅπλα τῆς τέχνης του ἦταν ἀκαταμάχητα, διότι ὁ Λέχαρ ἀπὸ τεχνικὲς γνώσεις ἦταν πάνοπλος.

Δὲν ἐπῆρε τὴν ὀπερέττα σὰν κάτι ἐλαφρό, ἀλλὰ σὰν κάτι πολὺ σοβαρό. Ὁ βερισμὸς στὴ μουσικὴ τέχνη, ποὺ τόσο καλὰ τὸν ἐδούλευαν οἱ Ἰταλοὶ Πουτσίνι, Μασκάνι, Τζιορντᾶνο, Λεονκαβάλλο, Τσιλὲκ καὶ ἄλλοι, δὲν τὸν ἄφησε ἀσυγκίνητο. Ἡ ἐρχήστρα ἐπίσης μὲ τὰ αἰσθητικὰ καὶ συμφωνικὰ «ἐφέ» τοῦ γεννοῦσε ὡραῖες καλλιτεχνικὲς ἀνησυχίες. Ἔκανε τὴ σκέψη ὅτι ἡ ὀπερέττα μπορεῖ νὰ θεωρῆται ἀπὸ μερικοὺς ὡς ἐλαφρὸ εἶδος, ὅμως ἡ τέχνη εἶνε πάντα μία. Καὶ γι' αὐτὸ βλέπουμε στὰ ἔργα τοῦ Λέχαρ τὴν τέχνη στὴν πιὸ ἀληθινὴ μορφή της, γι' αὐτὸ βλέπουμε τὴν ὀρχήστρα του γραμμένη μὲ μιὰ πέννα, μὲ τὴν ἴδια πένα ποὺ γράφονται καὶ ὄπερες καὶ συμφωνικὰ ἔργα.

Μὰ πάρα πάνω ἀπ' ὅλα αὐτά, ὁ Λέχαρ ἦταν τραγουδιστὴς καὶ τραγουδιστὴς κομψός, ἦταν «κύριος» στὸ τραγούδημά του. Ἐδιάλεγε μὲ πολλὴ ἐκλεκτικότητα τὰ θέματα ποὺ θὰ τραγουδοῦσε.

Ἔτσι ἐτραγούδησε τὸ γάντι «πέντε καὶ τρία τέταρτα» ποὺ φοροῦσε ἡ κομψὴ ἡρωΐς τοῦ «Κόμητα τοῦ Λουξεμβούργου», ἔτσι ἐτραγούδησε τὸ ἄρωμα «Τρέφλ ἐνκαρνὰ» ποὺ μεθοῦσε ἕναν ἄλλον ἥρωά του, ἔτσι ἐτραγούδησε τὴ μελαγχολία τοῦ φθινόπωρου «Πέφτουνε τὰ φύλλα» στὸν «Τσιγγάνικο ἔρωτα», τὶς τρελλὲς «κοπέλλες τῆς Μονμάρ-

(Συνέχεια στὴν 4η σελίδα)

Δύο μακέττες τοῦ κ. Γ. Ἀνεμογιάννη γιὰ τὸ «Ταξίδι τοῦ Περρισὸν» τῶν Ε. Λαμπὶς καὶ Ε. Μαρτὲν, ποὺ θ' ἀνεβάση προσεχῶς ὁ ἡμικρατικὸς θίασος Κοτοπούλη στὸ θέατρο «Λυρικὸν». Ἀριστερὰ τὸ κοστοῦμι τοῦ Περρισὸν, ποὺ θὰ ὑποδυθῆ ὁ κ. Β. Λογοθετίδης καὶ δεξιὰ τῆς Ἀνριέττας ποὺ θὰ ὑποδυθῆ ἡ κ. Μ. Ἀρώνη

«Μόνο ἡ τέχνη μπορεῖ νὰ ἑνώση εἰρηνικὰ δυὸ λαούς»

Ὁμιλεῖ ὁ διευθυντὴς τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Καλῶν Τεχνῶν κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΑΧΑΡΙΕΦ

Τοῦ κ. Ν. Θ. Συναδινοῦ

Εἶχα ὁλότελα ἀπελπισθῆ γι' αὐτὴν τὴν συνέντευξη μὲ τὸν κ. Ζαχάριεφ, τὸν διευθυντὴ τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν Σόφιας, ποὺ εἶχε ἔρθει μαζὶ μὲ τοὺς Βουλγάρους καλλιτέχνες γιὰ λίγες μέρες στὴν πόλη μας. Τοῦ εἶχα τηλεφωνήσει στὸ ξενοδοχεῖο «Βασιλεὺς Γεώργιος» ποὺ ἔμενε, ζητῶντας του νὰ πῆ μερικὰ λόγια γιὰ τὴν βουλγαρικὴ τέχνη στὰ «Παρασκήνια» ἀλλὰ μοῦ ἀπάντησε ἕνας ἄλλος κύριος — φαινότανε Βούλγαρος κι' αὐτὸς ἀπὸ τὴν προφορά του, μὲ σπαστὰ ἑλληνικὰ ὅτι :

—Ζαχάριεφ ντὲν μιλάει καμμιὰ γκλῶσσα.

Τὸ μεσημέρι ὅμως τῆς μέρας, ποὺ πρόκειταν νὰ φεύγανε, τὴν περασμένη Πέμπτη δηλαδὴ, μοῦ τηλεφωνάει ὁ κ. Γ. Ζαρίφης, ὁ ἔκλεκτὸς δημοσιογράφος καὶ συνεργάτης τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» ποὺ μιλάει πολὺ καλὰ ὅλες σχεδὸν τὶς βαλκανικὲς γλῶσσες, ὅτι θάχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς κάνη τὸν διερμηνέα.

Ὁ κ. Β. Ζαχάριεφ

Ὅταν ἔφθασα στὸ ξενοδοχεῖο, ὁ κ. Ζαχάριεφ ἔλειπε. Ἔτσι στὸ διάστημα αὐτὸ εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ μιλήσω μὲ τὸν κ. Ζαρίφη γιὰ τὶς τέχνες καὶ τὰ γράμματα στὴ σημερινὴ Βουλγαρία, ποὺ γι' αὐτὰ τόσο καλὰ πληροφορημένος εἶνε, ὥστε νὰ νομίζη κανένας ὅτι ἔχει νὰ κάνη μὲ ἀληθινὸ Βούλγαρο.

Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα γιὰ τὸ βουλγαρικὸ θέατρο.

—Τὸ θέατρο, ὅπως καὶ τὸ μελόδραμα, λέει ὁ εὐγενικὸς συνομιλητής μου ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ Κράτος. Καὶ τὰ δυὸ στεγάζονται στὸ

(Ἡ συνέχεια στὴ 4η σελίδα)

Στὸ περιθώριο τῆς Ἱστορίας

Θερινὴ περίοδος 1880

Πῶς ἄρχισε, τί ἀναγγείλανε, θίασοι, νέα ἔργα, ἕνα νέο θέατρο, ἠθοποιοί, θεατρικὰ κόμματα.

Τοῦ κ. ΓΙΑΝ. ΣΙΔΕΡΗ

Τὸ 1880 — ἑξῆντα χρόνια πρὶν ἀπὸ σήμερα — ἤτανε ἡ πρώτη χρονιὰ ποὺ εἶδε τὸ νέο ἑλληνικὸ θέατρο ἐπαγγελματικὲς ἐπιτυχίες : στάθηκε γερὰ καὶ νικηφόρα ὅλο τὸ καλοκαῖρι στὴν Ἀθήνα, τὴ δύσκολη καὶ τὴν ξενολάτρισσα. Καὶ τοῦτο δὲν εἶχε ξαναγίνει ὡς τὰ τώρα.

Οἱ δύο μεγάλοι θίασοι, τοῦ Ταβουλάρη ὁ «Μένανδρος» καὶ τοῦ πολυσέβαστου ἐκείνου Ἀλεξιάδη τὸ χειμῶνα λείπανε βέβαια. Ὁ πρῶτος πέρασε τὸν περισσότερο καιρὸ του στὴν Ἑλλάδα καὶ εἶχε καὶ πολὺ δουλέψει στὴν Πάτρα τὸ Γενάρη «ὅπου πλειότερον καὶ τῶν Ἀθηνῶν ὑπάρχει κοινὴ ἀγάπη ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς καὶ δοκιμάζεται...» (δοκιμάζεται θὰ πῆ: ἀποδείχνεται, διαπιστώνεται — γράφει ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἐφημερίδος» ὁ Δ. Κορομηλᾶς — ἦρθε πιὰ ὁ καιρὸς νὰ μεταφράζουμε τὴν καθαρεύουσα, ποὺ γράφανε αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, ἀκολουθῶντας τὸν Κόντο), ὁ δεύτερος δούλεψε πολὺ καλὰ σὲ διάφορες πόλεις τῆς Ρουμανίας καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ δὲν ἦταν ὡς τόσο ἀπὸ τὶς καλύτερες θεατρικὲς πιάτσες τότε.

Γυρίσανε κι' οἱ δυὸ στὴν Ἀθήνα, τὴν πόλη τῶν θεατρικῶν ὀνείρων γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἠθοποιοὺς καὶ συγγραφεῖς καὶ ἀρχίσανε : ὁ «Μένανδρος» στὸ καινούργιο θέατρο «Ὀρφεὺς» τοῦ Γ. Βυθηνοῦ, ποὺ τὸ ἐγκαινίασε στὶς 5 Ἰουνίου κι' ὁ Ἀλεξιάδης στὸ παριλίσσιο «Ἀπόλλων», ποὺ ἄρχισε νωρίτερα, στὶς 25 τοῦ Μάη.

Τὸ καινούργιο θέατρο, ὁ «Ὀρφεὺς» ἤτανε ἀκριβῶς κάπου ἐκεῖ ποὺ εἶνε τώρα τὸ θέατρο τῆς κ. Ἀνδρεάδη καὶ εἶνε περίεργο πῶς χτίσθηκε τόσο μακρυὰ, γιατὶ τὸ κέντρο φυσικὰ τῆς Ἀθήνας ἦταν στὸ Ζάππειο — ἡ Ὁμόνοια δὲν εἶχε καθιερωθῆ ἀκόμη ἐντελῶς· τότε μόλις πύκνωνε ἡ Ἀθήνα σ' αὐτὴ τὴ γειτονιὰ, ποὺ ὅμως δὲν ἦταν καὶ τόσο ἀρκετὸς ὁ πληθυσμός της γιὰ ν' ἀποτελέση ἕνα μόνιμο πυρῆνα θεατῶν γιὰ μεγάλο θίασο καὶ τὸ θέατρο τοῦ Βυθηνοῦ ξέπεσε καὶ ἔκλεισε τὴν ἄλλη χρονιὰ, γιατὶ ὅσοι κατοικοῦσαν, οἱ περισσότεροι, γύρω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη δὲν εἶχαν συγκοινωνία γιὰ τόσο μακρυά.

Στὸ Φάληρο θὰ ἔπαιζε γαλλικὸς μελοδραματικὸς θίασος, ποὺ ἄρχισε τὴν ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, βοηθημένος μάλιστα καὶ μὲ μιὰ ἐπιχορήγηση ἀπὸ εἴκοσι πέντε χιλιάδες, ποὺ εἶχε ἀποφασίσει ἀπὸ τὸ Φεβρουάριο νὰ τοῦ δώσει ἡ Κυβέρνηση Κουμουνδούρου. (Πολλὲς φασαρίες γινήκανε γιὰ τὴν ἐργολαβία του θιάσου αὐτοῦ).

Στὸ θέατρο τῶν «Ἰλισσίδων Μουσῶν» θὰ ἔπαιζε θίασος ποικιλιῶν, ποὺ θὰ εἶχε κιόλας καὶ μπαλέττα, τὸ ἴδιο θὰ γινότανε καὶ στὸ «Ἄντρον τῶν Νυμφῶν».

Ἀρκετὴ λοιπὸν ψυχαγωγία τὸ καλοκαῖρι τοῦ 1880.

Τὴν περισσότερη ὅμως προσοχή τους τὴ δίνανε οἱ Ἀθηναῖοι στοὺς δύο δραματικοὺς θιάσους: «δύο εἶνε τὰ θεατρικὰ στρατόπεδά μας, ὁ παριλίσσιος «Ἀπόλλων» καὶ ὁ παρακασίδειος. (Κασίδα ἦταν μιὰ τοποθεσία ἐκεῖ πάνω, ὅπως ξέρουμε) «Ὀρφεὺς». Οἱ ὀρφεῖται ἀνήγγειλαν καὶ ἡμερινὰς παραστάσεις (ἐννοεῖ ἀπογευματινὲς, ποὺ ὅμως δὲν παιχθήκανε)...καὶ ὁ μπουλουκτσίμπασης Ἀλεξιάδης (ἀρχηγὸς μπουλουκιοῦ δηλ.)» (Ραμπαγᾶς 25 τοῦ Μάη).

Ὁ «Μένανδρος» ἀναγγέλλει αὐτοὺς τοὺς ἠθοποιούς: τοὺς ἀδελφοὺς Ταβουλάρηδες, Ι. Νικηφόρου, Μαρ. Πετρίδου, Ἄννα Λαζαρίδου, Μελ. Δρακοπούλου, Ἀθ. Καραμάνου, Ἐλ. Βούλγαρη, Γ. Νικηφόρο, Γ. Πετρίδη, Π. Λαζαρίδη, Ν. Παρασκευόπουλο, Π. Ροῦσσο, Κ. Βερίνη, Ι. Δρακόπουλο, Β. Δαούλα, Δ. Γεωργιάδη, Χ. Ζαχαρίου, ὑποβολέα τὸ Δ. Γιορλᾶνο, ἐπιμελητὴ (φροντιστὴ) τὸν Κ. Λαγκαδᾶ. Θὰ ἔπαιζε αὐτὰ τὰ ἔργα κατὰ τὸ πρόγραμμα, ποὺ «ἐξεδόθη καὶ ἐτοιχοκολλήθη», Καβαλότι: Ἀλκιβιάδης, Π. Σούτσα (κατὰ Λαφονταῖνον) Οἱ

(Συνέχεια στὴν 2η σελίδα)

Δυὸ περίφημα Μουσεῖα κηρίνων ὁμοιωμάτων

Τὰ μουσεῖα Γκρεβὲν τοῦ Παρισιοῦ καὶ Τυσσὼ τοῦ Λονδίνου

10.000 μορφὲς χθεσινὲς καὶ σημερινὲς

Μέσα στὰ γαλλικὰ ἔργα τέχνης καὶ ἱστορικὰ κειμήλια ποὺ μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὸ Παρίσι γιὰ νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ ἐνδεχόμενες καταστροφές, ὑπάρχει ἕνας ὁλόκληρος κόσμος ἄψυχος, ποὺχει τὸ χρῶμα καὶ τὴν ἔκφρασι τῆς ζωῆς. Πρόκειται γιὰ τὶς κερένιες κοῦκλες τοῦ Μουσείου Γκρεβέν, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐρημώθηκε τελευταίως τὸ ἱστορικὸ ἵδρυμα τοῦ Μπουλβὰρ Μονμάρτρ 10. Ὁ ἐπισκέπτης, ἔπαιρνε κεῖ μέσα ἕνα πλούσιο ὅσο καὶ ζωντανὸ μάθημα ἱστορίας, χθεσινῆς καὶ σημερινῆς. Τὸ μουσεῖο Γκρεβέν, μᾶς παρουσίαζε τὶς σπουδαιότερες μορφές της, μέσα στὴν πιὸ πιστὴ ἀναπαράστασιν τοῦ πλαισίου τῆς ζωῆς των.

Ἡ κεντρικὴ αἴθουσα τοῦ πρώτου πατώματος, ἦταν ἀφιερωμένη στὶς σύγχρονες προσωπικότητες. Ἡ αἴθουσα αὐτή, θὰ μποροῦσε νὰ συγκριθῆ μὲ τὰ ἐπίκαιρα τοῦ κινηματογράφου: Γιατὶ παρουσίαζε τὴν ἴδια ἀδιάκοπη ἐναλλαγὴ εἰς πρωταγωνιστὰς τῆς διεθνοῦς ἀκτυαλιτέ. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποία μία προσωπικότης ἔπαυε νὰ συγκεντρώνη τὸν προβολέα τοῦ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ κερένιο ὁμοίωμα τοῦ ἥρως ἢ τῆς ἡρωΐδος τοῦ μηνός, ἀντικαθιστοῦσε τὸ ὁμοίωμα τοῦ διαδόχου του στὸ θέατρο τῆς παγκόσμιας ἐπικαιρότητας.

Τρεῖς λαοφιλεῖς ἄσσοι τῆς γαλλικῆς ἀεροπορίας, ὁ Μαρσὲλ Ντορέ, ὁ Πὼλ Κοντὸς καὶ ὁ Μισὲλ Ντετρουγιά, καμάρωναν μιὰ μικροκαμωμένη μελαχροινὴ γυναῖκα, στὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐπείας ὅλοι ἀναγνωρίζανε τὴν περίφημη πιλότο Μαρὺζ Μπαστιέ, ποὺ, μεταξὺ ἄλλων ἀεροπορικῶν ρεκόρ, ἔχει καὶ διατηρεῖ τὸ παγκόσμιο ρεκὸρ συνεχοῦς πτήσεως ἐπὶ 38 ὥρες!

Μία μεγάλη αἴθουσα τοῦ Μουσείου Γκρεβέν, ἦταν ἀφιερωμένη στοὺς Γάλλους συγγραφεῖς καὶ στὴν καλλιτεχνικὴ οἰκογένεια: Ὑπῆρχε σ' αὐτὴ τὴ σάλα τὸ κέρινο ὁμοίωμα τῆς Σεσὶλ Σορέλ, στὸ ρόλο τῆς Σελιμέν, ὅταν τὸν πρωτέπαιξε ἡ περίφημη ἠθοποιός, τὸ 1900. Ἡ Σορὲλ μπορεῖ νὰ γέρασε ἀλλὰ καὶ σήμερα ἀκόμη, ποὺ ὑπερέβη τὰ 70, εἶνε ζήτημα ἂν ὑπάρχει φόβος γι' αὐτὴν καὶ ἐλπὶς γιὰ τὸ κοινὸν νὰ τὴν ἐπισκιάση ἄλλη ἠθοποιὸς μὲ τὴν ἑρμηνεία αὐτοῦ τοῦ ρόλου τοῦ θριάμβου της, τὸν ὁποῖο ἡ Σορὲλ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπο

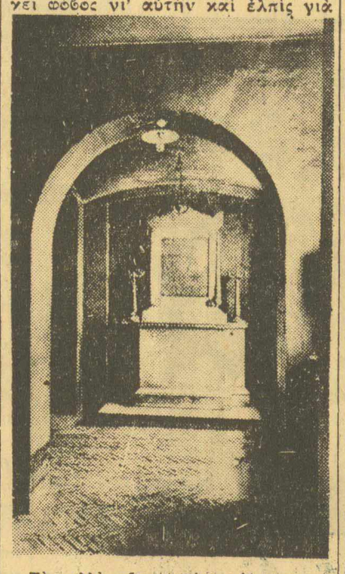

Τὸ κελλὶ τῆς Μαρίας—Ἀντουανέττας στὴν Κονσιερζερὶ, δίπλα στὸ Δικαστικὸ Μέγαρο τοῦ Παρισιοῦ. Τὸ κελλὶ τῆς μαρτυρικῆς βασίλισσας μετετράπηκε σὲ παρεκκλήσι.

(Συνέχεια στὴν 6η σελίδα)

Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Γαλλία

Ριβιέρα, τὸ μαργαριτάρι τῆς Μεσογείου

(Κάνναι, Νίκαια, Μόντε-Κάρλο)

Τῆς συνεργάτιδός μας δίδας ΙΡ. ΣΚΑΡΑΒΑΙΟΥ

«Ἡ Γαλλικὴ Ριβιέρα ἐκηρύχθη ἐμπόλεμος ζώνη». Ὅσοι ἐδιάβασαν προχθὲς τὸ σχετικὸ τηλεγράφημα, καταλαβαίνουν τί σημαίνει. Καὶ κεῖνοι ποὺ ἐπεσκέφθησαν αὐτὴ τὴ γωνιὰ τοῦ Παραδείσου ἐπὶ τῆς γῆς, προσπαθοῦν νὰ ξεχάσουν τὸν κίνδυνο ποὺ τὴν ἀπειλεῖ.

Μοῦ εἴχανε πεῖ ὅτι ἡ Κυανῆ Ἀκτὴ εἶναι ἡ ὡραιότερη τοῦ κόσμου. Συνήθως, ὅμως, ἡ πραγματικότης, ὁσοδήποτε ὡραία, ὠχριᾶ μπροστὰ στὴ φαντασία μας ἢ στὶς ἡμες. Αὐτὸ σκεπτόμουν ὅταν ξεκινοῦσα γιὰ «τὸ μαργαριτάρι τῆς Μεσογείου». Ἀλλ' ὅ,τι εἶδα κατὰ τὸ ἀλησμόνητο ταξίδι μου ἀνὰ τὶς γαλλικὲς πόλεις τῶν παραθαλασσίων Ἀλπεων, ὑπερβαίνει ἐκεῖνα ποὺ εἶχα φαντασθῆ, ἀκούσει ἢ διαβάσει γι' αὐτές.

Οἱ ποιηταὶ, καὶ οἱ μουσουργοὶ τραγούδησαν τὴ Ριβιέρα, ἀπὸ τοῦ Λαμαρτίνου μέχρι τοῦ δικοῦ μας Ζὰν Μορεὰς καὶ ἀπὸ τοῦ Μπερλιόζ, μέχρι τοῦ Ρενάλντο Χάν. Οἱ πιὸ ἐμπνευσμένοι ζωγράφοι ἀπεικόνισαν τὶς ὠμορφιὲς τῆς Κυανῆς Ἀκτῆς, ἀπὸ τῆς Μαρίας Μπασκίρτσεφ, μέχρι τοῦ Βὰν Ντόγκεν. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἰδιοφυΐες δὲν εὑρῆκαν νὰ προσθέσουν κανένα στολίδι στὸ μεγαλοφυέστερο ποίημα τῆς φύσεως, ποὺ ἀδέλφωσε σὲ μιὰ ἀπέραντεκὸρ ὅλων τῶν μελοδραμάτων.

Μιὰ ἄποψις ἀπὸ τὶς Κάννες

Ὅταν ἔφτανα στὰς Κάννας, ἄκουσα καὶ γὼ τὴ στερεότυπη σύστασι:

— «Προσπαθῆστε νὰ μείνετε ἐδῶ ὅσο μπορέσετε περισσότερο. Ἡ σαιζὸν τῶν Καννῶν εἶναι ἡ πιὸ σὶκ τοῦ κόσμου. Πουθενὰ ἀλλοῦ δὲ συναντᾶ κανένας τόσους βασιλεῖς, πρίγκηπες καὶ ἀριστοκράτες». (Ἀλλοίμονο ! Ποῦ εἶνε φέτος ὅλοι οἱ γαλαζοαιμοι ποὺ παραβερίζανε πέρυσι στὴν Κυανῆ Ἀκτή ;)

Θυμᾶμαι ὅτι λίγες ὧρες μετὰ τὴν ἄφιξί μου στὰς Κάννας ἀναρωτήθηκα ἂν ἦσαν πάντοτε γαλλικαὶ ἢ εἴχανε γίνει βρεττανικὴ ...κτῆσις. Ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα κυριαρχοῦσε παντοῦ. Στὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα, στὸν περίπατο τῆς Κρουαζὲτ, στὴν πλάζ, στὸ Καζίνο. Ἰσως, μοναδικὴ ἐξαίρεσι στὴ γενικὴ ἀγγλοποίησι ἀποτελοῦσε ἡ γωνιά, ἀπὸ τἄλλο μέρος τοῦ λιμανιοῦ, στὴν ὁποία οἱ ζωγράφοι εἴχανε ἐγκαταστήσει τὰ ὑπαίθρια ἀτελιέ τους. Ἐκεῖ τὴ συμφωνία τὶς τόσες της ὠμορφιές. Ἡ διαύγεια τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, τὰ παιχνιδίσματα τοῦ φωτὸς καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν θαυμασιωτέρων τοπίων, κάνουν αὐτὸ τὸν παράδεισο νὰ μοιάζη μὲ φανταασμαγορικὸ

(Συνέχεια στὴν 2η σελίδα)

ΓΚΥ ΝΤΕ ΠΟΥΡΤΑΛΕΣ

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ε. ΜΠΕΡΛΙΟΖ

Ὁ συνθέτης τῆς «Φανταστικῆς Συμφωνίας» καὶ τῆς «Καταδίκης τοῦ Φάουστ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Ὁ νεαρός, ποὺ μέσα στὸ λεωφορεῖο τῆς Γρενόβλης, μιὰ ὠμορφη μέρα τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1826 πήγαινε πρὸς τὸ Παρίσι, ἐφωδιασμένος μὲ μερικὰ λουδοβίκια ποὺ τοῦ εἶχε δώσει κρυφὰ ὁ πατέρας του, καὶ μὲ τὴ κατάρα ποὺ, μὲ ἐπισημότητα, τοῦ ἔδωσε ἡ μητέρα του, δὲν ἔμοιαζε μὲ κανένα ἄλλο νέο.

Ὄχι, ὅτι ἦταν πιὸ ὠμορφος ἢ πιὸ ἄσχημος ἀπὸ τοὺς ἄλλους συνομιλήκους του: μικρόσωμος ἦταν καὶ εἶχε μαλλιὰ ξανθοκόκκινα, ροδοκόκκινος, μύτη σὰν ράμφος πουλιοῦ, λεπτὸς καὶ γραμμὲς καλλιτεχνικές.

Ὁ Ε. Μπερλιὸζ

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ τὸν ξεχώριζε ἀπὸ τοὺς πολλούς, ἦταν τὸ ψυχρό του βλέμμα, τὰ ἄτακτα μαλλιά του, τὰ λεπτὰ χείλη του, ἕνα σαγόνι μεγάλου ἄνδρα, τέλος τὸ αὐστηρὸ ὕφος ἀνθρώπου, ποὺ ζητάει ἀπὸ τὴ ζωὴ κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσι καὶ τὴν ὑπακοή.

Τὸ καινούριο ταξίδι του στὸ Παρίσι ἔπρεπε νὰ εἶναι μιὰ ὁριστικὸ ποὺ θὰ τὸν ἀπεμάκρυνε — τούλάχιστον ἔτσι λογάριαζε — ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του καὶ ἕνα κλασσικὸ περιβάλλον τῆς παιδικῆς του ζωῆς ποὺ σκέπτονταν νὰ τ' ἀφήση διπλοκλειδωμένο στὸ μαθητικό του δωμάτιο.

Παρὰ τὴν αὐτοπεποίθησή του ὁ λιποτάκτης πάλευε μὲ τὴ συγκίνησή του. Τὸ μῖσος — μὲ τὶς μαῦρες φτεροῦγες — φώλιαζε μέσα του, καινούργιος καὶ ἄγνωστος δαίμονας ποὺ τὸν πλημμυροῦσε μὲ μιὰ θέρμη ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ τοῦ δώση ὁ ἔρωτας.

Σκέπτονταν ὅμως μὲ οἶκτο τὸν πατέρα του γιατὶ αὐτὸς θὰ ὑπέφερε περισσότερο. Τὸν σκέπτονταν γιατὶ ἀνάμεσα στοὺς ἄνδρες ὑπάρχει συνεννόηση, ἰδιαίτερα ὅταν ἡ καρδιὰ δέχεται νὰ κυριαρχῆ στὸ νοῦ.

Ὕστερα γιατὶ «ὁ γέρος» εἶχε πολὺ ὑποφέρει σ' ὅλη του τὴ ζωή, θαμμένος στὴν πληκτικὴ κωμόπολη τῆς Κὸτ-Σαὶντ-Ἀντρὲ ποὺ ἤτανε — χωρὶς νὰ τὸ θέλη — δήμαρχος κι' ἀκόμα ὡς τώρα γιατρός. Ἀλλὰ ὁ γιατρὸς Μπερλιὸζ φαντάζουνταν τὸν ἑαυτό του φιλόσοφο. Ἴσως νὰ ἦταν ἕνας ἀδύνατος χαρακτῆρας καὶ ἔκρυβε τὴν ἀλήθεια κάτω ἀπὸ μιὰ προσωπίδα.

Ὁ Ἕκτωρ τὸ κατάλαβε ἐκείνη τὴ μέρα στὸ πατρικὸ πρόσωπο ἐνῶ ἡ κυρία Μπερλιὸζ ἔκανε μιὰ φρικτὴ καὶ γελοία σκηνὴ καταστρεπτικὴ γιὰ τὰ αἰσθήματα ποὺ ἔτρεφε ὁ γυιός του γι' αὐτήν. Ἡ χλιαρότητα στὶς σχέσεις τοῦ γυιοῦ καὶ τῆς μάνας ὀφείλονται, ὄχι τόσο στὴν αὐστηρότητα τοῦ χαρακτῆρος της, ἀλλὰ μᾶλλον στὰ γελοῖα ἐπεισόδια ποὺ δημιουργοῦσε ἡ καθημερινὴ ζωή.

Στ' ἀλήθεια φαίνουνταν γεννημένη γιὰ τὸ θέατρο, γιὰ νὰ παίξη τραγωδίες, ἡ μητέρα αὐτὴ ποὺ κα ταράστηκε τὸ γυιό της γιατὶ ὀνειρεύονταν μουσικὴ καὶ θεατρίνες.

«Ἐναντιώνομαι στὴν ἀναχώρησί σας, καὶ σᾶς ἱκετεύω Ἕκτωρ, νὰ μὴν ἐπιμείνετε στὴν τρέλλα σας».

Καὶ τοῦ μίλησε στὸ πληθυντικὸ γιὰ νὰ δώση πιὸ μεγάλη σημασία.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ: Ἡ συνέχεια.

Πρόσω ἀπ' τίς ΚΩΥΛΙΣΕΣ

Οἱ εἰσπράξεις ὅλων τῶν θεάτρων τὴν ἑβδομάδα αὐτὴ ἐλαττωθήκανε σημαντικά.

— Ὁ θίασος τοῦ κ. Ἀργυροπούλου μεταφέρθηκε στό θερινό θέατρο «Μακέδο» κι' ἄρχισε τὶς παραστάσεις του τὴν περασμένη Πέμπτη μὲ τό ἔργο τοῦ κ. Ψαθᾶ «Τό στραβόζυλο».

— Ὁ συγγραφεὺς, μετὰ τὴν παράσταση, παρέθεσε γεῦμα στό θίασο καὶ σὲ στενό κύκλο τῶν φίλων του.

— Ὁ κ. Ψαθᾶς μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ εὐχαρίστησε τόν κ. Ἀργυρόπουλο, ποὺ στὴ τέχνη του — ὅπως εἶπε—ὀφείλει τό μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐπιτυχίας του τό ἔργο του.

— Ἀκόμη ὁ συγγραφεὺς εὐχαρίστησε ξεχωριστὰ τὴν κ. Γιῶτα Λάσκαρη καθὼς καὶ τοὺς ἠθοποιοὺς τοῦ θιάσου κυρίαν Ἄνναν Ρούσσου καὶ κ. Νώταν Χέλμην, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ θιάσου γιὰ τὴν συμβολή τους στὴν ὡραία διδασκαλία τοῦ ἔργου του.

—Ὁ κ. Ἀργυρόπουλος ἀφοῦ εὐχαρίστησε τόν συγγραφέα γιὰ τοὺς λόγους του, ἐδήλωσε πὼς θὰ ἐξακολουθήση νὰ παίζη μὲ τὴν ἴδιαν ἀγάπη ἑλληνικὰ ἔργα.

— Τὴν Δευτέρα πρώτη στό θέατρο τῆς κ. Ἀνδρεάδη μὲ τό ἔργο τοῦ Γκόλνταιμθ «Τὰ λάθη μιᾶς νύχτας».

— Τὴν ἐρχόμενη ἑβδομάδα τό τμῆμα τοῦ θιάσου τῆς κ. Κοτοπούλη, ποὺ παίζει στό «Λυρικό» θὰ ἐπαναλάβη τὴν κωμῳδία τοῦ κ. Σ. Μελᾶ («Ὁ μπαμπᾶς ἐκπαιδεύεται»).

—Τό Ταμεῖον Ἐργασίας θὰ συνέλθη τὴν ἐρχόμενη Τρίτη γιὰ νὰ συζητήση νέας αἰτήσεις διαφόρων θεατρικῶν συγκροτημάτων, περὶ παροχῆς εἰς αὐτὰ δανείων.

— Ἀπό τοὺς δυό ὀπερεττικοὺς θιάσους, ποὺ παίζουν στὴ Θεσσαλονίκη, αὐτός ποὺ ἐργάζεται πιό καλὰ εἶναι τῆς Κρεββατᾶ — Αὐλωνίτη.

— Ἐννοεῖται πὼς καὶ τῶν δύο οἱ εἰσπράξεις δὲν εἶναι ἀπόλυτα ἱκανοποιητικές.

— Στὰς Πάτρας ἐμφανίστηκε στόν θίασο Οἰκονόμου ὁ τενόρος κ. Ν. Περδίκης στό «Πίκ—Νίκ» καὶ ἐκεῖ-ροκροτήθηκε μ' ἐνθουσιασμό.

— Ἦρθε ἀπό τό Παρίσι ὁ σκηνογράφος κ. Βακαλόπουλος, πού, ὅπως εἶναι γνωστό, θὰ συνεργασθῆ μὲ τόν θίασο τῆς κ. Ἀνδρεάδη.

— Αὔριο φεύγει γιὰ τὰ Χανιὰ τῆς Κρήτης ὁ θίασος Ι. Ρούσσου, θὰ κάνη δὲ ἔναρξη τῶν παραστάσεών του ἐκεῖ μὲ τό «Αὐτός εἶμαι» τοῦ κ. Θ. Συναδινοῦ.

— Μᾶς γράφουν ἀπό τὴν Λευκάδα πὼς ὁ θίασος τῆς κ. Μαίρης Μυρᾶ συνεχίζει τὶς παραστάσεις του στό ἐκεῖ θέατρο «Πάνθεο» μ' ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχία.

— Ὕστερα ἀπό τὴν Λευκάδα ὁ ἀνωτέρω θίασος θὰ μεταβῆ στὴν Πρέβεζα.

— Τὴν ἐρχόμενη ἑβδομάδα θὰ δοθῆ στό θέατρο Κοτοπούλη (Ρέξ) ἡ πρώτη τοῦ ἀστυνομικοῦ ἔργου τοῦ Γκρινιὸν («Ἐπιθεωρητὴς Γκρέϋ»), ποὺ θεωρεῖται σὰν ἕνα ἀπό τὰ καλλίτερα στό εἶδος του.

— Σ' αὐτό τό ἔργο παίζουν οἱ κ. κ. Γ. Παππᾶς, Α. Γιαννίδης, Δ. Μυράτ, Α. Αὐδῆς, Γιαννόπουλος καὶ οἱ κυρίες Ρίτα Μυράτ, Ἄννα Λώρη, Ντόρα Βολωνάκη καὶ Φρόσω Κοκκόλα.

— Χθὲς τὸ βράδυ στοὺς «Δελφοὺς» ἔγινε μὲ κοστούμια καὶ σκηνογραφία ἡ γενικὴ δοκιμὴ τοῦ νέου ἔργου τοῦ κ. Μπόγρη «Σπόρπια φύλλα» ἀπό τό ἐκλεκτό συγκρότημα τῆς κ. Ἠοῦς Παλαιολόγου.

Ὁ ξεχωριστὸς τραγουδιστὴς τοῦ ἐλαφροῦ θεάτρου κ. Νίκος Περδίκης ποὺ συνεργάζεται ἤδη μὲ τὴν ὀπερέττα Οἰκονόμου

— Τό ἔργο ἔχει καὶ καντάδες καὶ ἄλλα τραγούδια, ποὺ θὰ ἐκτελέση τό κουαρτέττο τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν.

— Σχετικὰ μὲ τό παραπάνω ἔργο ὁ κ. Δ. Γιαννουκάκης, ποὺ ἴσαμε τώρα ἐφέρετο σὰν συνεργάτης τοῦ κ. Μπόγρη, ἀπέστειλε σ' ἀπογευματινὴ ἐφημερίδα, τό παρακάτω γράμμα:

Κύριε Διευθυντά,

Θερμῶς παρακαλῶ ν' ἀναγράψετε εἰς τὴν θεατρικὴν στήλη τῆς ἐφημερίδος σας, ὅτι οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἔχω μὲ τό διαφημιζόμενον νέον ἔργον τοῦ συναδέλφου κ. Δ. Μπόγρη «Σκόρπια φύλλα», ἡ δὲ ἀναγραφεῖσα χθὲς εἰς τὴν ἰδίαν στήλην ἀντίθετος πληροφορία σας προφανῶς ὀφείλεται εἰς παρεξήγησιν.

Μετὰ πάσης τιμῆς
Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ριβιέρα

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 1η σελίδα)

τὰ γαλλικά, διατηροῦσαν τὰ δικαιώματά τους. Τὸ ἴδια καὶ ὁ μποεμισμός.

Ὡστόσο, ἡ ἀποικία τῆς βρεττανικῆς ἀριστοκρατίας, παρουσίαζε μεγάλο ἐνδιαφέρον. Αἱ Ἀγγλίδες, ἂν ἐξαιρέσωμε κεῖνες ποὺ ἐμπνέονται τὶς τουαλέττες τους ἀπὸ τὰ... Καρναβάλια τῆς Νικαίας, συχνὰ ὑπερβαίνουνε σὲ σὶκ καὶ αὐτὲς ἀκόμη τὶς κομψότερες Παριζιάνες. Ἄλλως τε γιὰ τὶς Ἀγγλίδες ποὺ παραθερίζανε στὴ γαλλικὴ Ριβιέρα, δὲν ὑπῆρχε μέσος ὅρος σὲ τίποτε. Ἦσαν ὤμορφες σὰν παστὲλ τοῦ κ. Ζὰν-Γκαμπιὲλ Ντομέργκ ἢ ἀσχημότατες. Ὑπερβολικὰ σοβαρὲς ἢ θεότρελλες. Καὶ οἱ πιὸ ἐκκεντρικὲς δὲν ἦσαν πάντα οἱ νεαρότερες. Ἡ μὶς Α. ποὺ ἀπήγαγε τὸν λίφτ-μπόϋ τοῦ ξενοδοχείου της, ἤτανε τοὐλάχιστον συνομήλικη τῆς Μιστεγκέτ. Ἡ Ἀγγλίδα αὐτή, ζοῦσε μὲ τὴ φιλοδοξία νὰ προκαλέση ἕνα μεγάλο..... εὐρωπαϊκὸ σκάνδαλο. Περιωρίσθη νὰ εἶναι τὸ εὐτράπελο θέμα τῶν Καννῶν γιὰ 24 ἢ 48 ὧρες. Ἤδη μιὰ ἄλλη τῆς ἀμφισβητοῦσε αὐτὴ τὴ δόξα. Ἡ ἐπιλεγομένη μὶς οὔϊσκυ. Ὀστεώδης σὰν σκελετὸς ἰατρικοῦ ἀμφιθέατρου, ἡ μεσόκοπη αὐτὴ κόρη τῆς κραταιᾶς Ἀλβιῶνος, ἤτανε ὁ φόβος καὶ τρόμος τῶν ξενοδόχων. Ὅταν βρισκότανε στὸ κέφι, φαίνεται ὅτι ἔβαζε φωτιὰ στὶς κουρτίνες.

Ὁ ἀριστοκρατικὸς περίπατος τῆς Κρουαζὲτ, παραλλήλως πρὸς τὴν πλὰζ τῶν Καννῶν, παρουσίαζε τὴν ἴδια ζωηρὴ κίνησι μὲ τὴν ἀκτή, στὴν ὁποία παιζότανε ἕνα εἶδος ρεβὺ τοῦ μιοῦζικχὼλ ἀπὸ... ἑκατομμυριοῦχες. Τὰ μαγιὼ αὐτῶν τῶν πολυταλάντων κυριῶν, ἐποικίλλοντο μὲ... μαργαριτάρια,σὰν τῶν Ναϊάδων τοῦ Καζινὸ ντὲ Παρί! Μερικὲς φοροῦσαν πυζάμες ἀπὸ τόσο βαρύτιμα ὑφάσματα, ποὺ ἡ κάθε μία θὰ στοίχιζε ὅσο τὸ πολυτελέστερο βραδυνὸ φουστάνι.

Στὸ Καζίνο, δυὸ-τρεῖς ἑκατοντάδες τραπέζια ἦσαν ἤδη κατειλημμένα τὴν ὥρα τὸ ἀπερίτιφ. Ὁ κ. Ἀνδρὲ ντὲ Φουκιὲρ χειροφιλοῦσε τὶς ὡραιότερες κυρίες.

Στὰ κομμωτήρια τῶν μεγάλων ξενοδοχείων καὶ στὰ ὑποκαταστήματα τῶν παρισινῶν ραπτικῶν οἴκων, ἐπικρατοῦσε ἐξαιρετικὴ κίνησις. Ὅλες οἱ ἀμπιγιὲζ καὶ οἱ καμαριέρες τῶν Καννῶν εἶχαν ἐπιστρατευθῆ. Οἱ ὡραῖες τῶν ὡραίων, καλλωπίζοντο γιὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ ἀνθοπολέμου ποὺ θἄρχιζε σὲ λίγο. Καμμία ἑορτὴ δὲν ἐσυμβόλισε ποτὲ ὡραιότερα τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, ἀπ' αὐτὴ τὴ γιορτὴ τῆς νεότητος καὶ τῶν λουλουδιῶν, ποὺ ἐκφράσθηκαν μὲ τραγούδια. Τραγούδια, τῶν ὁποίων οἱ νότες εἶχαν γραφῆ μὲ λουλουδένια συμπλέγματα πάνω στὰ ἄρματα. Ὅσαι ἐπέβαιναν τῶν ἁρμάτων εἶχαν ἐναρμονίσει τὰ φορέματά των μὲ τὰ χρώματα αὐτῶν τῶν λουλουδένιων ρεφραίν, τὰ ὁποῖα ἔπαιζε ἡ μουσικὴ στὸ πέρασμα τοῦ κάθε ἅρματος. Ὁ ἀνθοπόλεμος ἐβάσταζε δύο ὧρες. Ὁ ὡραιόκοσμος ἐπέταξε 1.000.000 λουλούδια καὶ σκόρπισε διπλάσια μειδιάματα στοὺς θεατὰς ποὺ ἦσαν στὶς γύρω ἐξέδρες. Τὰ χαμόγελα ἔσβυσαν, τὰ λουλούδια μαράθηκαν, ὁ κόσμος κουράσθηκε ἀπὸ τὴν ὀρθοστασία καὶ μόνο μιὰ πασίγνωστη σιλουέττα, ἀεικίνητη, διακρινότανε μέσα σ' ἕνα πάλλευκο λαντώ. Ἦταν ἡ Μιστεγκὲτ, ποὺ εἶχε ἔρθει ἐπίτηδες γιὰ τὸν ἀνθοπόλεμο τῶν Καννῶν, ἀπὸ τὸ Μόντε-Κάρλο ὅπου ἔπαιζε τὴν ὡραία ρεβύ της «Ρεφραὶν ντὲ Παρί». Ὅταν ἐπέταξε ὅλα τὰ λουλούδια, ποὺ εἶχε μέσα στὸ ἁμάξι της, ἡ Μὶς ἐζήτησε ἄλλα. Προηγουμένως ὅμως τὰ παζάρεψε:

— Πόσο αὐτὸ τὸ καλάθι μὲ τὰ τριαντάφυλλα;

— Γιὰ σᾶς, ἕνα τραγοῦδι μονάχα!

Ἡ Νίκαια, εἶναι ἀπ' τὶς πιὸ πονομιούχους πόλεις τοῦ κόσμου. Ἴσως καμμία ἄλλη δὲν ἐναρμονίζεται μὲ τὸ φυσικό της πλαίσιο ὅσο αὐτή. Ὅποιος περιέρχεται τὴν πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ τῶν παραθαλασσίων Ἄλπεων, ἀποκομίζει τὴν ἐντύπωσι ὅτι ὑπάρχει κάποια μυστικὴ συμφωνία μεταξὺ τῆς Μητρὸς τοῦ σύμπαντος καὶ τῆς Νικαίας. Ὅλα τὰ σπίτια της, εἶναι κτισμένα κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ μὴ κρύβουν τὴ θάλασσα, τὴ μαγεία τῶν γύρω τοπίων, τοὺς παραδείσιους κήπους καὶ τοὺς ὡραίους περιπάτους της. Μὰ ὁ ἀνοικτὸς ὁρίζων, ἡ τόσο διαυγὴς ἀτμοσφαῖρα καὶ ὁ γελαστὸς οὐρανός, τὰ ὁποῖα μόνο στὴν Ἀττικὴ μας μπορεῖ κανένας νὰ ξαναβρῆ, στὴ Νίκαια, παρουσιάζουν τὸ ἑξῆς ἐξαιρετικό: Ὅτι ἐπιτρέπει σ'ἕνα κράμα ὅλων τῶν οἰκοδομικῶν ρυθμῶν, νὰ μὴ προσβάλη τὴν αἰσθητικήν. Ἐὰν δηλαδὴ ἡ Νίκαια εἶναι ἕνα δειγματολόγιο κάθε στὺλ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, αὐτὸ ὄχι μόνο δὲν ἐμποδίζει τὴν πόλι νὰ εἶναι μία ἀπ' τὶς ὡραιότερες τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ δὲν ξενίζει περισσότερο ἀπὸ τὸ δειγματολόγιο ὅλων τῶν φυλῶν ποὺ συναντᾶ κανένας στὸν «Περίπατο τῶν Ἄγγλων» ἢ στὰ σαλόνια τῶν ἀναριθμήτων κοσμοπολιτικῶν ξενοδοχείων τῆς Νίκαιας. Ὁ χαρακτήρ της εἶναι διεθνής. Οἱ ταξιδιῶται καὶ τὸ προσωπικὸ τῶν ξενοδοχείων τῆς πρωτευούσης τῶν παραθαλασσίων Ἄλπεων, συνδιαλέγονται σὲ ὅλες τὶς γλῶσσες τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μέχρι τῶν παραμονῶν τοῦ πολέμου, ἡ κυριαρχοῦσα μεταξὺ τῶν ξένων γλωσσῶν ἦταν ἡ... γερμανική. Πέρυσι οἱ Γερμανοὶ περιηγηταὶ ἦσαν περισσότεροι ἀπὸ κάθε ἄλλη χρονιά. Εἰδικὰ γι' αὐτοὺς οἱ Ὄπερες τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Μόντε-Κάρλο, δίνανε συχνότατα Βαγνέρια ἔργα.

Τὶς Πέμπτες ὅμως καὶ τὶς Κυριακὲς οἱ Γερμανοὶ ἐγένοντο ἄφαντοι. Γιατὶ ἦσαν οἱ ἡμέρες τῶν ἐκπτώσεων στὴ συγκοινωνία γιὰ τὰ χειμερινὰ σπορ τῶν σταθμῶν τῶν Ἄλπεων. Οἱ κυριώτεραι εἶναι τοῦ Ὠρὸν καὶ τοῦ Βεζυμπέ, ποὺ βρίσκονται σὲ ὕψος 2300—3000 μέτρων καὶ εἰς ἀπόστασιν μόλις δύο ὡρῶν ἀπὸ τὴ Νίκαια.

Αἱ Κάνναι ὅπως πάντα καὶ πέρυσι, ἦσαν ἡ ἀδυναμία τῶν Βασιλέων. Ἡ Νίκαια, ἦταν ὁ παράδεισος τοῦ διεθνοῦς νεοπλουτισμοῦ καὶ τὸ κέντρον τῶν τυχοδιωκτῶν. Τὰ χῶλ τῶν μεγάλων ξενοδοχείων, ἀποτελοῦσαν χρηματιστήρια παντοειδῶν ἀξιῶν, τὶς ὁποῖες, ὁ προσφέρων καὶ ὁ ζητῶν, διεπραγματεύοντο χαμηλοφώνως. Ὁ ἕνας ἐπρότεινε τὸ μυστικὸ κάποιου ἀλάθητου συνδυασμοῦ, ποὺ θὰ ἐπέτρεπε στὸν ἄλλο νὰ γυρίση... ἑκατομμυριοῦχος ἀπὸ τὸ Μόντε-Κάρλο.

Πέντε-ἕξη νέοι, ἀναζητοῦσαν μὲ τὸ βλέμμα κυρίες ποὺ θὰ εἶχαν ἀνάγκην κομψῶν συνοδῶν γιὰ τὸ Καζῖνο, τὸ θέατρο ἢ τὸ ντάνσιγκ. Ὑπῆρχανε τόσες κυρίες ὁλομόναχες σ' αὐτὰ τὰ ἀπέραντα ξενοδοχεῖα τῆς μεγάλης ζωῆς! Μὰ ἦσαν ὅλες τους γεμᾶτες βαρύτιμα κοσμήματα καὶ τόσο σοβαρὲς, ὥστε οἱ ὑποψήφιοι καβαλλιέροι των, δὲν ἤξεραν μὲ ποιὲς εἴχανε νὰ κάνουν: Μὲ πλούσιες κληρονόμους, ποὺ ἤρθανε νὰ γιατρέψουν τὸ «σπλὴν» τους μέσα σ' αὐτὸν τὸν κοσμοπολιτικὸ ἀνεμοστρόβιλο ἢ μὲ ἐπικίνδυνες τυχοδιώκτριες;

Ἡ σκηνὴ μπροστὰ στὸ πεζοδρόμιο τοῦ «Νεγκρέσκο», ὅπου εἶχε σταθμεύσει ἕνα πολυτελέστατο αὐτοκίνητο, χωρὶς νὰ σβύση τὴ μηχανή του. Στὸ τιμόνι, μιὰ μεσόκοπη κυρία βαμμένη σὰν ἐρυθρόδερμος, ψιθύρισε σὲ κάποιο νέο ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ μεγάλο ξενοδοχεῖο τῆς Νικαίας:

— Φεύγω γιὰ τὸ Μόντε-Κάρλο. Σᾶς παίρνω εὐχαρίστως μαζί μου.

Κι' ὁ ὡραῖος νέος τῆς ἀπήντησε χαμογελῶντας:

— Μὲ συγχωρεῖτε... δὲν μπαίνω ποτὲ σ' ἕνα αὐτοκίνητο ποὺ δὲν εἶχα τὴν εὐχαρίστησι νὰ προσφέρω ὁ ἴδιος!

❁❁

Μονακό! Εὐτυχισμένος τόπος, εὐτυχισμένος λαὸς καὶ εὐτυχισμένος ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος Β΄ μὲ τοὺς 1500 ὑπηκόους του. Τὸ πριγκηπᾶτο τοῦ Μονακό (μέχρι τῶν παραμονῶν τοῦ πολέμου) δὲν εἶχε στρατὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὀλιγάριθμη φρουρά του καὶ τοὺς λιγοστοὺς ἐπίσης χωροφύλακες ποὺ οἱ στολές τους θυμίζανε καραμπινιέρους... μελοδράματος. Τρία... διακοσμητικὰ κανόνια,συμπληρώνανε τὸ ἀπίθανο ντεκὸρ αὐτοῦ τοῦ παραμυθένιου πριγκηπάτου.

Ποιὸς ὅμως θὰ ἱστορήση ποτὲ ὅλα τὰ δράματα ποὺ παίχθηκαν σ' αὐτὴ τὴ γωνιὰ τοῦ παραδείσου, ἡ ὁποία, λὲς καὶ δημιουργήθηκε γιὰ νὰ ζήσουν ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι τὰ ὡραιότερα ὀνειρά των; Δὲν πρέπει νὰ περιμένη κανένας αὐτὴ τὴν ἀφήγησι ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Μονακό. Εἶναι ἀδύνατο νὰ ξέρουν τὶς τραγωδίες ἑνὸς ὁλόκληρου κόσμου ποὺ ἐρχόταν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, γιὰ νὰ βρῆ τὴν κόλασι τοῦ παιχνιδιοῦ,στὸν ἐπίγειο παράδεισο. Ἀπ' τὴν πόλι τοῦ Μονακὸ ἕως τὴν Κονταμὶν καὶ τὸ Μόντε Κάρλο, πόσοι τάφοι δίχως ὄνομα! Τὸ πάθημα τῶν δυστυχισμένων ποὺ πλήρωσαν μὲ τὴ ζωή τους τὴ δυσμένεια τῆς τύχης, δὲν ἐχρησίμευσε κὰν ὡς παράδειγμα στοὺς ἄλλους. Μερικοὶ καταντοῦσαν νευρασθενικοί, μερικοὶ ἔγιναν κλέπται. Μερικοὶ προσετέθησαν μεταξὺ τῶν ἀγνώστων θυμάτων, ποὺ θυμίζουν οἱ ταφόπετρες δίχως ὄνομα.Πόσοι τὴν ἐγλύτωσαν; Ἐκεῖνοι ποὺ πλούτισαν τελευταῖοι; Δὲν θὰ τὸ ἐπίστευα, ἂν ὁ πόλεμος, ποὺ εἶχεν ὡς συνέπεια τὸ κλεῖσιμο τοῦ Καζίνου, δὲν ἔσωζε τοὺς μανιώδεις αὐτοὺς παίκτας ἀπὸ τὸν κίνδυνο νὰ ξαναπᾶνε στὸ Μόντε-Κάρλο.

ΙΡΙΣ ΣΚΑΡΑΒΑΙΟΥ

Εἰδησοῦλες

∴ Ἀπὸ τὴ 26 τοῦ Μάη παίζεται μὲ μεγάλη ἐπιτυχία στὸ Ἐθνικὸ θέατρο τοῦ Χέλσινκι, ἡ κωμῳδία τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Σπ. Μελᾶ («Ὁ μπαμπᾶς ἐκπαιδεύεται») ποὺ μεταφράστηκε ἀπὸ τὴ Πολωνικὴ στὴ φινλανδικὴ γλῶσσα.

— Μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τοῦ παραπάνω ἔργου, ζητήθηκε ἀπὸ τὸν συγγραφέα ἡ ἄδεια γιὰ νὰ μεταφραστῆ κι' ὁ «Ἰούδας» του.

∴ Τὴν ἐρχόμενη Παρασκευὴ στὶς 10.15 τὸ βράδυ δίνεται στὸ Ὠδεῖο τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ ἡ Γ' συναυλία τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν κάτω ἀπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Ε. Σέρχεν, μὲ ἔργα τοῦ Μόζαρτ.

∴ Ἡ ἔκθεση τῆς Ε. Ο. Ν. στὸ Ζάππειο ποὺ θὰ μείνη ἀνοιχτὴ μέχρι τῆς 30 τοῦ Ἰούνη, ἐξακολουθεῖ νὰ συγκεντρώνη κάθε μέρα πολὺ κόσμο.

∴ Ἀνακοινώνεται ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ὅτι ἡ προθεσμία παραδόσεως τῶν προπλασμάτων γιὰ τοὺς διαγωνισμοὺς ποὺ προκηρυχθήκανε γιὰ τὴν κατασκευὴ προτομῶν τῶν Δομηνίκου Θεοτοκοπούλου καὶ Βιζυηνοῦ παρατείνεται μέχρι τῆς 10 τοῦ Ἰούλη.

∴ Τρία ἢ τέσσαρα μεγάλα δωμάτια τῆς ἐπαύλεως Σκουλούδη στὸν Πειραιᾶ, θὰ παραχωρηθοῦν σὲ Πειραιῶτες ζωγράφους γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν σὰν ἀτελιὲ γιὰ τὴν ἐργασία τους.

— Ὑπάρχει ἀκόμα σκέψη, νὰ ἐγκατασταθῆ σὲ μιὰ πτέρυγα τῆς ἴδιας ἔπαυλης καὶ ἡ Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν τοῦ Πειραιᾶ.

∴ Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ὥρισε ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν ἐξελληνισμὸ ξένων μουσικῶν ὀρων.

∴ Στὴν ταράτσα τῆς Σχολῆς Κούλας Πράτσικα ὀργανώνεται σειρὰ ἀπὸ τέσσαρα πολὺ ἐνδιαφέροντα Μουσικὰ Μαθήματα τοῦ κ. Ἔρμαν Σέρχεν μὲ μουσικὰ παραδείγματα, γιὰ μουσικούς, σπουδαστὰς τῆς Μουσικῆς καὶ φιλόμουσους.

— Τὸ πρῶτο μάθημα θὰ γίνη τὴν Πέμπτη 20 Ἰουνίου 1940, ὥρα 10 μ.μ. Θέμα: I. S. Bach («Ἡ Τέχνη τῆς Φούγκας» - Παραδείγματα: Κουαρτέττο Δούνια.

Τὸ 2ο μάθημα τὴν Πέμπτη 27 Ἰουνίου 1940, ὥρα 10 μ.μ. Θέμα: Beethoven (9η Συμφωνία — Παραδείγματα: Δίσκοι γραμμοφώνου.

Τὸ 3ο μάθημα τὴν Πέμπτη 4 Ἰουλίου 1940, ὥρα 10 μ.μ. Θέμα: Wagner «Τριστᾶνος καὶ Ἰζόλδη» - Παραδείγματα: Δίσκοι γραμμοφώνου.

Τὸ 4ο μάθημα τὴν Τρίτη 9 Ἰουλίου 1940, ὥρα 10 μ.μ. Θέμα: I. Stravinsky («Ἡ Ἱστορία τοῦ Στρατιώτη» — Παραδείγματα: Ἐπαγγελματικὴ τάξη τῆς Σχολῆς Πράτσικα καὶ δίσκοι γραμμοφώνου.

∴ Τὴν Πέμπτη τ' ἀπόγεμα φύγανε γιὰ τὴ Σόφια οἱ Βούλγαροι καλλιτέχνες μαζὶ μὲ τὸν πρόεδρο τοῦ Βουλγαροελληνικοῦ Συνδέσμου Σόφιας κ. Δ. Σάβωφ.

—Στὸ σταθμὸ τοὺς ἀποχαιρετήσανε ὁ πρεσβευτὴς τῆς Βουλγαρίας καὶ ἡ κ. Βάτσωφ, τὸ προσωπικὸ τῆς πρεσβείας, ὁ πρόεδρος κ. Λ. Κ. Ροῦφος καὶ τὰ μέλη τοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Σύνδεσμου, καὶ πολλοὶ καλλιτέχνες.

—Τὴν Πέμπτη τὸ πρωΐ, σ' ἐπίσημη τελετὴ καὶ μὲ τὴν παρουσία τοῦ πρεσβευτὴ κ. Βάτσωφ, στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσοῦ», δόθηκε στὸν κ. Σάββωφ τὸ δίπλωμα τοῦ ἐπίτιμου μέλους τοῦ συλλόγου.

— Ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας Καλῶν Τεχνῶν Σόφιας καὶ καλλιτέχνης κ. Ζαχάριεφ, ποὺ ἔργο του πουλήθηκε στὴν ἔκθεση, δήλωσε πρὶν φύγη στὸν διευθυντὴ Καλῶν Τεχνῶν κ. Πρεδελάκη, ὅτι διαθέτει τὸ ποσό ἀπό τὴν πώληση τοῦ ἔργου του γιὰ τὴν Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν, καὶ γιὰ οἰκονομικὴ ἀνακούφισι πτωχοῦ καλλιτέχνη.

— Ἀπὸ τοὺς Βούλγαρους καλλιτέχνες, θὰ μείνουν ὥσπου νὰ κλείση ἡ ἔκθεση, οἱ κ. κ. Βλαντιγκέρωφ, συνθέτης, κι' ὁ κ. Ὀμπρένσκωφ ζωγράφος.

Ἱππόδρομιακά

Ἀρκετὸ ἐνδιαφέρο παρουσιάζει τὸ πρόγραμμα τῆς Κυριακῆς καὶ Δευτέρας.

Τὰ προγνωστικά μας καὶ γιὰ τὶς δυὸ μέρες εἶνε τὰ παρακάτω :

ΚΥΡΙΑΚΗΣ :

1η) ΘΗΣΑΥΡΟΣ (Ἀλφειός).
2α) ΤΟΥΦΦΑΧ, Σαμπούρ (Σεοὺντ)
3η) ΜΑΣΚΩΤ Καταιγίς.
4η) ΜΟΥΣΕΛΛΙ ἢ Γκόλντ Στάνταρ.
5η) ΗΛΕΚΤΡΑ, Σουνιάς.
6η) ΖΕΥΣ ἢ Σιμοὺν (Φιὸρ).

ΔΕΥΤΕΡΑΣ

1η) ΚΑΡΜΕΝ.
2α) ΟΥΑΡΝΤ ΕΛ ΛΕΜΠΝΑΝ, Ἀσφούρ. ἀουτσάϊντερ Σενεγκάλ.
3η) ΧΑΡΑ ἢ Λούης.
4η) ΡΙΜ, Μάλεκ ἔλ Μπάντια.
5η) ΜΕΦΡΕΧ ἢ ΡΑΜΠΙΑ (Σαλλάχ)
6η) ΚΥΡΟΣ, Ἀνδροῦτσος.

ΠΑΠ.

Η
ΟΑΣΙΣ
Μὲ τοὺς κ.κ.
ΣΠΑΡΙΔΗΝ,
ΤΡΑΪΦΟΡΟΝ,
ΝΤΕΚΩΣΤΑΝ,
ΛΥΡΑΝ,
ΔΕΝΟΓΙΑ,
ΜΑΝΤΙΝΕΙΟΥ,
ΠΑΣΣΑΛΗ,
ΛΙΝΤΑ καὶ ΝΑΝΤΙΑ
ΜΠΕΛΛΙΝΗ
ΔΑΔΑΚΑΡΙΔΟΥ
Μὲ νούμερα τῶν κ.κ.
Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ, ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΑΠΑΔΟΥΚΑ, ΚΟΦΙΝΙΩΤΗ, ΤΡΑΪΦΟΡΟΥ, ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΥ
εἰδικῶς γραφέντα διὰ τὴν
ΟΑΣΙΝ
Μὲ ὀρχήστραν 14 ὀργάνων
ὑπὸ τὸν κ.
ΜΥΡΟΓΙΑΝΝΗ
μὲ σύμπραξιν τοῦ κ. Σουγιουὶ
καὶ μὲ τοὺς
7 BRYMAN'S
τὸ DUO GAVIER
τὸ TRIO TAU—MOE
ΚΑΙ ΤΟΥΣ 12 ΜΑΡΟΚΙΝΟΥΣ
Καὶ μὲ εἴσοδον τὰς καθημερινὰς Δραχμὰς 13.
ΕΙΝΕ ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟ ΘΕΑΜΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Καὶ συγκεντρώνει τὸν καλύτερο κόσμο

Ἕνα καινούργιο θέατρο στὴ Χῖο

ΧΙΟΣ, 9 Ἰουνίου 1940. — Μιὰ εὐχάριστη ἔκπληξη δοκιμάζει ὁ νεοφερμένος τεζελιδιώτης στὴ Χίο. Ἀριστερὰ τοῦ λιμένος ἐπὶ τῆς παραλίας ὀρθώνεται ἐπιβλητικὸς ἕνας λαϊκὸς ὄγκος μὲ ἁπλὴ μοντέρνα γραμμή. Ἀπὸ φωτεινὴ σωληνωτὴ ρεκλάμα πληροφορούμεθα ὅτι εἶναι τὸ κινηματοθέατρο «Ρὲξ». Μᾶς κινᾶ τὸ ἐνδιαφέρον νὰ τὸ περιεργασθοῦμε ἀπὸ κοντά. Ἕνα νέο θέατρο παρουσιάζει πάντοτε ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον γιατὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπανίζουν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα τὰ καλὰ θέατρα. Εἰσερχόμεθα σὲ μιὰ εὐρύχωρη σάλα, ὅπου βρίσκεται τὸ ταμεῖον. Ταμπλὼ διαφημίσεων, τὸ γραφεῖον τῆς ἐπιχειρήσεως κλπ., προδιαθέτουν εὐμενῶς τὸ ξένο. Ὁ ἐκ τῶν ἰδιοκτητῶν του κ. Λάμπρος Μερούσης, ἕνας εὐγενέστατος κύριος προθυμοποιεῖται νὰμᾶς ὁδηγήση. Ἀνερχόμεθα μιὰ εὐρύχωρη σκάλα καὶ βρισκόμαστε σ' ἕνα ὡραιότατο φουαγέ. Ὅλα δείχνουν ἕνα ἐξαιρετικὸ γούστο καὶ πολυτέλεια ποὺ δὲν τὴν συναντᾶ κανεὶς σὲ ἐπαρχιακὰ θέατρα.

Τὸ θέατρο «Ρὲξ» τῆς Χίου

Ἡ περιέργειά μας αὐξάνει. Τί θὰ εἶναι ἡ αἴθουσα καὶ ἡ σκηνή; Προθυμότατος ὁ κ. Μερούσης μᾶς βγάζει ἀπὸ τὴν ἀγωνία, μᾶς ὁδηγεῖ στὴν κεντρικὴν αἴθουσα. Ἀλλὰ ποῦ βρισκόμαστε; Στὴ Χίο ἢ στὰς Ἀθήνας; Κάτι μεταξὺ μικρογραφίας τοῦ «Ρὲξ» καὶ τοῦ «Παλλὰς» τῶν Ἀθηνῶν. Δεξιὰ κι' ἀριστερὰ μοντέρνα θεωρεῖα ὅπως τοῦ «Παλλάς» δίχως νὰ

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
Ἐσωτερικοῦ 180 δρ. τὸ χρόνο
Ἐσωτερικοῦ 90 δρ. τὸ ἑξάμ.
Τουρκίας 2 Λ. Τ. τὸ χρόνο
Αἰγύπτου 75 Γρ. Δ. τὸ χρόνο
Ἀμερικῆς 3 Δολλ. τὸ χρόνο
Δῆμοι, Σωματεῖα, Νομικὰ Πρόσωπα 300 δρ. τὸ χρόνο

Ἱδρυτής: Δ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ
Ὑπεύθυνος Συντάκτης Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ Παπαρρηγοπούλου 4
Προϊστάμενος Τυπογραφείου Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ Ἐρυμάνθου 3

ΤΗΛΕΦΩΝΑ { Γραφεῖα 21-774 / Τυπογρ. 28-622
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ 5 δραχμὲς ὁ στίχος
Χειρόγραφα, εἰκόνες, σκίτσα κ.λ.π. δὲν ἐπιστρέφονται

Ἡ «Ἑορτὴ τῶν λουλουδιῶν»

Μιὰ ἐξαιρετικὴ χορευτικὴ ἐπίδειξη στὸ ὑπαίθριο θέατρο τοῦ Ψυχικοῦ

Ἡ θερινὴ χορευτικὴ γιορτὴ τῆς Σχολῆς κ. Π. Ματέϋ καὶ δ. Λ. Σακελλαρίου, ἡ «Ἑορτὴ τῶν Λουλουδιῶν» ὅπως τὴν ὠνόμασαν οἱ ὀργανωτὲς της, ποὺ δόθηκε τὴν περασμένη Κυριακὴ στὸ ὑπαίθριο θέατρο τοῦ Ψυχικοῦ ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα καλλιτεχνικὰ γεγονότα τοῦ τελευταίου καιροῦ. Χάρμα ματιῶν ἡ ὁλάνθιστη γύρω φύση, χάρμα ματιῶν ὁ ἐξαίσιος ἀττικὸς οὐρανός καὶ μ' ὅλα του τὰ παιγνιδίσματα καὶ τὶς ἀπαλὲς δροσοσταλίδες τῆς βροχῆς, χάρμα ματιῶν καὶ τὰ λιγερὰ κορίτσια, οἱ δεσποινίδες Ἰφ. Ἀδάμ, Σ. Ἄκερ, Γ. Βρέδε, Μ. Δώδη, Ὑβ. ντὲ Κύρικο, Μ. Κάατς, Δ. Μαύρου, Ἠρ. Μπιφέρνου, Κ. Παντελόγλου, Ἀλ. Παπαθανασοπούλου, Λ. Παυλάτου, Φ. Ρούφη, Ἰουλ. Σκουλᾶ, Ν. Σταματιάδου καὶ ἡ ὁμάδα τῶν μικρῶν παιδιῶν ποὺ ἔλαβαν μέρος. Οὔτε τὸ παραμικρὸ ἀστόχημα, οὔτε ἴχνος στατικότητας, τίποτα τὸ προσποιητό, τὸ στυλιζαρισμένο, τὸ ψεύτικο. Κάθε μιὰ χορεύτρια ἦταν ἕνας πίδακας ζωῆς καὶ ὠμορφιᾶς, μιὰ λυρικὴ νότα.

Ἡ γιορτὴ ἄρχισε μὲ τὴν «Παιδικὴ εἰσαγωγὴ» σὲ μουσικὴ τοῦ Κάρλ Ὄρφ ποὺ ἐκτελέστηκε ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν μικρῶν παιδιῶν μὲ μοναδικὴ χάρη καὶ ἀκρίβεια. Ἀκολούθησε ἡ χορευτικὴ σύνθεση «Στοὺς ἀγροὺς» σὲ μιὰ σοφῆς λιτότητας μουσικὴ τοῦ φιλοσόφου Ρουσσὼ ποὺ τὸ ποιμενικό της χρῶμα θύμιζε τὰ «Εἰδύλλια» τοῦ Θεοκρίτου. Ἡ ἐκτέλεση, ὑποδειγματική, μᾶς ἔδωσε κάποιαν ἰδέαν τῶν παναρχαίων Ὀρφικῶν χορῶν.

Τὸ τρίτο μέρος τοῦ προγράμματος ἀποτελοῦσεν ἡ σύνθεσις «Στοὺς κήπους» σὲ μιὰν αἰθέρια καὶ μεθυστική, σὰν ἀφρὸς σαμπάνιας, σύνθεση τοῦ Μότζαρτ. Τὰ κορίτσια ποὺ ἔλαβαν μέρος στὸ χορὸ αὐτὸ κατώρθωσαν νὰ ἑρμηνεύσουν μὲ ἀξιόλογη εὐαισθησία τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου συνθέτη.

Φλογερὴ κι' ὁρμητική, ἡ σύνθεση «Στὸ δάσος» ποὺ ἀποτελοῦσε τὸ τέταρτο μέρος τοῦ προγράμματος, ἔδωσε ἀνάγλυφη τὴ μαυριτανικὴ ψυχὴ τοῦ συνθέτη τῆς μουσικῆς της, τοῦ γνωστοῦ σύγχρονου Ἱσπανοῦ Federigo Mompou, ποὺ καθὼς μᾶς πληροφορεῖ τὸ πρόγραμμα ἔχει ἐμπνευσθῆ τὸ θέμα του ἀπὸ τὰ στοιχειὰ καὶ τὰ πνεύματα τῶν ἄγριων λουλουδιῶν καὶ τῶν φυτῶν τοῦ δάσους.

Τὸ τελευταῖο μέρος ἀποτελοῦσε μιὰ περίφημα ταιριασμένη σειρὰ ἀπὸ τὰ δημοτικὰ χοροτράγουδα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ποὺ ὑμνοῦν τὰ λουλούδια κ' ἐχορεύτηκε μ' ἐξαίρετο μπρίο, μ' ἕναν ἀέρα λεβεντιᾶς κι' ἁπλότητας.

Εἶνε περιττό, νομίζω, ὕστερα ἀπ' ὅσα ἔγραψα παραπάνω, νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ἀξία τῆς δουλειᾶς τῆς κ. Ματέϋ καὶ τῆς δ. Σακελλαρίου. Νιώθει ὁ καθένας πόσος ἀκαταπόνητος ζῆλος, πόση κατανόηση τῶν θεμάτων, πόση σπουδὴ καὶ πόση δίψα χρειάζεται γιὰ νὰ συντελεσθῆ ἕνα τέτοιο χορογραφικὸ ἔργο.

Τὰ κοστούμια τοῦ διαλεχτοῦ ζωγράφου κ. Γεωργ. Ματέϋ, λιτὰ στὴ γραμμή, ἁρμονικὰ στὸ χρῶμα, μὲ σπάνια διακοσμητικὰ εὑρήματα δουλεμένα μ' ἐλευθερία χωρὶς νὰ ξεφεύγουν ἀπὸ τὸ χαρακτῆρα τῆς ἐποχῆς, κάθε χοροῦ ἦσαν ἀληθινὰ ἔργα τέχνης.

Ἡ ὀρχήστρα τοῦ κ. Ν. Σκαλκώτα πολὺ καλὴ καθὼς καὶ ἡ μικρὴ χορωδία ἀπὸ μαθήτριες τοῦ κ. Κ. Τριανταφύλλου.

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀπὸ τὴν «Ἑορτὴ τῶν λουλουδιῶν» τῆς Σχολῆς Ματέϋ—Σακελλαρίου

Ὁ σκηνογράφος τοῦ θιάσου Ἀνδρεάδη

Μερικὲς ἰδέες τοῦ κ. Γ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ γιὰ τὴν τέχνη του

Ἀπόδοσις ἀτμοσφαίρας μὲ τὸ ἁπλούστερα δυνατὰ μέσα

Τὴν Τρίτην ἔφθασεν, ἀπὸ τὸ Παρίσι, ὁ ἐκλεκτὸς σκηνογράφος κ. Γιῶργος Βακαλόπουλος, ὁ ὁποῖος θὰ συνεργασθῆ καὶ κατὰ τὴν ἐφετεινὴ θεατρικὴ περίοδο μετὰ τοῦ θιάσου τῆς κυρίας Κατερίνας Ἀνδρεάδη.

Ὁ διακεκριμένος καλλιτέχνης, ἀνέλαβε τὴν σύνθεσιν τῶν ντεκὸρ ἀρκετῶν ἔργων τοῦ νέου ρεπερτορίου τοῦ θεάτρου τῆς πλατείας Κυριακοῦ. Ἤδη ὁ κ. Βακαλόπουλος ἔχει φιλοτεχνήσει στὸ Παρίσι τὶς μακέττες μερικῶν ἀπὸ τὰ σκηνικὰ αὐτά, τῶν ὁποίων τὴν ἐκτέλεσι θὰ ἐπιβλέψῃ ἐδῶ ὁ ἴδιος.

Ἴσως νὰ ἐνδιέφερε τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ μάθουν, πῶς ἀντιλαμβάνεται ὁ κ. Βακαλόπουλος τὸν ρόλον τοῦ σκηνογράφου. Εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν συνεργάτου μας, ὁ καλλιτέχνης ἀπήντησε :

—Νομίζω ὅτι ὁ σκηνογράφος δὲν πρέπει νὰ ἀρχίζῃ τὴν σύνθεσίν του μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ δείξῃ εἰς τὸ κοινὸν ἕνα ὡραῖο ντεκὸρ, ἀλλ' ἀποβλέποντας νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς θεατὰς, ἕνα τόπον θεατρικῆς δράσεως. Ὁ καλλίτερος τρόπος διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ὁ ντεκορατὲρ, εἶνε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ θεατρικοῦ συγγραφέως. Δηλαδὴ, ὅπως ἐκεῖνος, κατὰ τὴν δραματικὴν σύλληψίν του ἀναζητεῖ πρωτίστως τὸ δραματικὸν στοιχεῖον, ἔτσι καὶ ὁ σκηνογράφος, ὅταν ἑτοιμάζεται νὰ συνθέσῃ τὸ ντεκόρ του, πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἠθοποιοὺς καὶ ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖο στὸ παίξιμό των, ὅ,τι μπορεῖ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πληρεστέραν δημιουργίαν τῆς ἀτμοσφαίρας μέσα στὴν ὁποία θὰ κινηθοῦν οἱ καλλιτέχναι, ἀφοῦ, μόνον αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἔχουν τὸν λόγον των ἐπάνω εἰς τὴν σκηνήν. Ὅ,τι ἄλλο προστίθεται χάριν αἰσθητικῆς, καθίσταται φόρτος περιττὸς, δεδομένου ὅτι δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ θεατρικὸ στοιχεῖο στὸ ὁποῖο καὶ μόνο πρέπει νὰ ἀποβλέπωμε. Ἀτομικῶς, δὲν γνωρίζω συστήματα οὔτε τύπους εἰς τὴν τέχνην μου. Δὲν ὑπάρχουν στὸ θεατρο σχολαὶ ρεαλιστικῶν ντεκὸρ, ἢ στυλιζὲ, ἢ ἰμπρεσιονιστικῶν κτλ. Τὸ κάθε ἔργο ἔχει τὴν ἀτμόσφαιρά του καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ σκηνογράφου ἔγκειται στὸ νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀτμοσφαίρας αὐτῆς μὲ τὰ ἁπλούστερα δυνατὰ μέσα.

»Ἐξ ἄλλου, τὰς περισσοτέρας φορὰς, αἱ ἐμπνεύσεις τῶν σκηνογράφων προέρχονται ἀπὸ πηγὰς ἐντελῶς ἀσχέτους πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῶν συγγραφέων, αἱ ὁποῖαι ὑποδείξεις δὲν εἶνε πάντοτε ἐξυπηρετικαὶ τοῦ ἔργου των οὔτε καὶ ἰδεῶδεις ἀπὸ ἀπόψεως γούστου. Θὰ προσθέσω, ὅτι πολλὰ ἔργα μᾶς παρέχουν, τόσο μὲ ἀποσπάσματα τοῦ διαλόγου των, ὅσο καὶ μὲ τὴν διαγραφὴν τοῦ χαρακτῆροςτῶν προσώπων, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα μᾶς εἶνε πολύτιμα διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ πλαισίου τῆς δραματικῆς δράσεως καὶ δι' αὐτὸ ἀκόμη τὸ σχεδίασμα τῶν ἐνδυμασιῶν.

»Ὅταν ἑτοιμάζομαι νὰ συνθέσω ἕνα ντεκὸρ, λησμονῶ πάντοτε τὴ θεατρικὴ σκηνὴ καὶ τὰς τρεῖς διαστάσεις της. Κάθε σχετικὸς ὑπολογισμὸς, δυσχεραίνει τὸν καλλιτέχνην, γιατί θέτει φραγμοὺς εἰς τὴν φαντασίαν του. Ὅταν ἐπιστῇ ἡ στιγμὴ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σκηνογραφίαν του, τότε μόνον πρέπει νὰ σκεφθῇ τὰς διαστάσεις τῆς θεατρικῆς σκηνῆς διὰ τὴν ὁποίαν προορίζει τὸ ντεκὸρ αὐτὸ ὁ καλλιτέχνης».

Ὁ κ. Γ. Βακαλόπουλος

Αἰγάλεως

Καὶ στὴν κορφή σου, Αἰγάλεω,
μικρὸ βουνὸ μὲ τ' ὄνομα παμπάλαιο,
μόχτησα, στὴ χειμωνιάτικη λιακάδα
ν' ἀνεβῶ,
γαντζώνοντας μὲ κόπο στὴν πλαγιά σου
καὶ παίρνοντας ἀπ' τὸ τὸ Δαφνὶ στραβὸ
τὸ δρόμο γιὰ τὴν ξέσκεπη, τὴν ἄνυδρη, ξερή,
μὲ σκίνα μόνο, ἀγκάθια, κοφτερὴ
καὶ πέτρες ὅλη ἀνηφοριά σου.
Παρηγοριὰ σ' αὐτὸ τ' ἀνέβασμα
χωρὶς δροσιά, χωρὶς φρεσκάδα,
τῆς Ἀττικῆς γινότανε ἡ λεκάνη
ποὺ ἀνάμεσα στὴν Πάρνηθα, στὸν Ὑμηττό,
χῶμα ἀπαλώτατο γερτό,
κι' ὡς τὴν Πεντέλη φτάνει.
Νάτην ἡ Ἀθήνα, πῶς φαντάζει
μὲ τὴν Ἀκρόπολη στολίδι,
ἕνα κοφίδι.
Χωριὰ ἀπὸ δῶ, χωριὰ ἀπὸ κεῖ,
συνοικισμοὶ προσφυγικοί,
τὸ μέρος ὅλο, τὸ χτίσιμο, σκεπάζει
τί θέα παντοῦ ἀποπνιχτικὴ
κι' ὁ Πειραιὰς μὲ τὸ λιμάνι ποὺ νυστάζει
Μὰ κύττα πέρα ἀκρογιαλιά,
γαλάζιο κῦμα κι' ἀντηλιὰ
τί φαντασμαγορία ποὺ τὴ φτιάνουν,
ἡ Αἴγινα ρεμβάζει λικνιστὰ
τὰ μάτιά μου τὰ χρώματα δὲν πιάνουν,
Κι' ἐκεῖ μακρυὰ πῶς χάνεται
τῆς παραλίας τὸ φίδι
ἀπ' τοῦ βουνοῦ ἕνα φρῦδι.

Φτάσαμε τώρα στὴν κορφὴ
κι' ἀπὸ ψηλὰ τὸ μάτι χαίρεται
μιὰ γελαστώτερη ἁρμονία,
λαμποκοπάει καὶ φτερουγίζει ἡ ψυχὴ
κι' ἐξαίρεται
σὲ μιὰ δροσάτη εὐδαιμονία.
Ἀπ' τὴν ἀπέναντι μεριὰ
φάνηκε τώρα ἡ Σαλαμίνα
μὲ τὸν Ἀράπη τὸ ξερὸ βουνό της,
τί θωριά !
τὸ Ναύσταθμο ἀπὸκάτω στὴ στεριὰ
καὶ στὰ δεξιά μας ἡ Ἐλευσίνα.
Κύττα σμαράγδι χτυπητὸ
τί κόλπος κοντυλογραμμένος !
στὸ Τελεστήριο μὲ τὸ νοῦ πετῶ
γοργὰ συνεπαρμένος.
Ἀρνὰ τὰ σύννεφα περνοῦν ροδίζοντας
τὸ γαλανὸ τῆς θάλασσας καθρέφτη,
νὰ ὁ ἀμμουδερὸς Σκαραμαγκᾶς
καὶ τῶν Ρειτῶν ἡ λίμνη, ἡ φημιστή,
δεξιώτερα ποὺ πέφτει.
Πράσινη ἀπὸ πεῦκα, γελαστὴ
κι' ἀπότομη
γέρνει ἡ πλαγιὰ ἀπὸ δῶ ποὺ κάτω
(θὰ μᾶς φέρῃ
ἐμπρός, νὰ φύγουμε παιδιά,
πᾶμε κοντὰ στὴν ἀμμουδιὰ
ζύγωσε μεσημέρι.

Γ. Κ. ΣΤΑΜΠΟΛΗΣ

Μιὰ ζωὴ ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατο

(Κώστας Καρυωτάκης)

Τοῦ κ. Γιάννη Β. Ἰωαννίδη

Ἡ τύχη τοῦ ποιητῆ ποὺ ἀγάπησε τὸ θάνατο πάνω σχεδὸν στὸ ξεκίνημα τῆς ζωῆς του, δὲν εἶναι βέβαια πρωτοφανής. Πολλοὶ καλλιτέχνες στὴν καλλίτερη ὥρα τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς φήμης τους ἔκοψαν ἀπότομα τὴν κλωστὴ ποὺ τοὺς ἔδενε μ' αὐτή. Τὸ ἀναπάντεχο ὅμως μήνυμα τοῦ θανάτου του ἀπ' τὴν Πρέβεζα ἦρθε καὶ στάλαξε πικρία ἀβάσταγη σ' ὅσους τὸν γνώριζαν ἀπὸ κοντὰ καὶ σ' ὅσους ἀκόμα στάθηκε γνωστὸς μονάχα ἀπὸ τὸ ἔργο του. Ὁ Καρυωτάκης ἔμεινε σὰν ἱστορία, σὰν θρῦλος. Ὅσο περισσότερο κανεὶς μελετάει τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του, τόσο πιὸ πολὺ νοιώθει νὰ μπαίνῃ στὸ χάος τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀβεβαιότητας.

Ἀφοῦ καὶ σήμερα ἀκόμα— ὕστερα ἀπὸ δέκα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του — ἡ κριτικὴ γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ ὡρισμένα φαινόμενα τοῦ ποιητικοῦ του ἄστρου, ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Καρυωτάκης ἔπασχε. Μένο ποὺ δὲν συμφωνοῦν στὸ εἶδος τῆς ἀρρώστειάς του κι' ἄλλοι τόνε θέλουνε διχνοητικὰ ἄρρωστο κι' ἄλλοι πάλι μονάχα βαρειὰ ἀπαισιόδοξο. Νὰ ποιὸ εἶναι τὸ σημαντικώτερο πρόβλημα ποὺ μᾶς παρουσιάζεται στὴν παραπάνω περίπτωση τοῦ αἰνιγματικοῦ ποιητῆ.

Ἡ ἔξαλλη φαντασία τοῦ καθένα στροβιλίζεται ὅπως θέλει γύρω ἀπ' τὸ μεγάλο κι' ἄλυτο δράμα τῆς θανατικῆς ἐχτέλεσης τοῦ ἴδιου του ἑαυτοῦ καὶ τὴ βαθειὰ σιωπὴ ποὺ κράτησε τὴ σκέψη του ὡς τὴ στερνή της στιγμή. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἁπλῆ καὶ συνηθεισμένη ὄψη μιᾶς αὐτεχτονίας, ποὺ τὴν ἐξηγοῦν τὰ πραγματικὰ γεγονότα τῆς ἴδιας του τῆς ζωῆς.

Γιὰ τὸν Καρυωτάκη ἡ τελειωτικὴ αὐτὴ πράξη, δὲν εἶναι ἡ σφραγῖδα ποὺ θέλησε νὰ βάλῃ στὸ ἔργο του, οὔτε ὀφείλεται σ' αἰφνίδιο παροξυσμὸ τῆς ψυχοπάθειάς του, ὅπως εἶπαν μερικοί, ἀλλὰ ἐπήγασε ὕστερα ἀπὸ σκέψη καλὰ ζυγισμένη καὶ μελετημένη σὰ νάχε δώσει λόγο τιμῆς στὸν ἑαυτό του κι' ἔπρε-

(Συνέχεια στὴν 6η σελίδα)

ΘΕΑΤΡΟΝ

ΑΝΔΡΕΑΔΗ

Ἐλεύθερος Καλλιτεχνικὸς Ὀργανισμὸς

ΕΝΑΡΞΙΣ
Ε' ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
τὴν ΔΕΥΤΕΡΑΝ
17 Ἰουνίου ὥρα 10 μ.μ.
Μὲ τὴν κωμωδίαν τοῦ διασήμου Ἄγγλου συγγραφέως τοῦ 18ου αἰῶνος
ΟΛΙΒΕΡ ΓΚΟΛΝΤΣΜΙΘ

Τὰ λάθη μιᾶς νύχτας

Σὲ 4 πράξεις — 7 εἰκόνες

Μεταφραστὴς : ΣΤ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Σκηνοθεσία : Γ. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ
Σκηνογραφίες Ἐνδυμασίες : Κ. ΦΡΙΣΛΑΝΤΕΡ
Μουσικὴ : Γ. ΠΟΝΗΡΙΔΗ

ΤΡΙΤΗ—ΠΕΜΠΤΗ καὶ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ὥρα 7 μ.μ.
ΛΑΪΚΑΙ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΑΙ

ΣΗΜ. Δύο ταμεῖα προπωλήσεως εἰσιτηρίων:
1) Τὸ θέατρον Ἀνδρεάδη (πλατεῖα Κυριακοῦ ἀριθ. τηλ. 82.134) 2) Τὸ ταμεῖον τοῦ Κιν)φου «Πάνθεον» (ὁδὸς Πανεπιστημίου ἀριθ. τηλ. 24.305) ἀπὸ τὰς 10 π.μ.—1.30 μ. μ.

Ἀλέξανδρος ΠΟΥΣΚΙΝ

ὁ πατέρας τῆς Ρωσσικῆς λογοτεχνίας

Μελέτη τοῦ κ. ΠΑΥΛΟΥ ΛΕΦΑ

I

«Σὲ Ποῦσκιν τὸν πρῶτον ἔρωτά της, ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσῃ ἡ καρδιὰ τῆς Ρωσσίας».

ΤΣΙΟΥΤΣΕΦ

Ὁ Λέρμοντωφ ὡς ἑξῆς χαρακτηρίζει τὸν ποιητὴν, ὁποῖος πρέπει νὰ εἶνε.

«Ὦ ποιητά, λέγει. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ, ποὺ ὁ μετρημένος ἦχος τῶν ἰσχυρῶν λόγων σου, ἐνεθάρρυνε πρὸ τῆς μάχης τὸν μαχητὴν. Ὑπῆρξε καιρὸς, ὅταν τοῦ λόγου σου εἶχεν ἀνάγκην ὁ ὅχλος, ὅπως ἔχει ἀνάγκην κυπέλλου ὁ εὐωχούμενος κατὰ τὸ συμπόσιον, ὅπως ἔχει ἀνάγκην θυμιάματος ὁ μύστης κατὰ τὰς ὥρας τῆς προσευχῆς. Οἱ στίχοι σου, ὡς θεῖον πνεῦμα, ἐφέροντο ὑπὲρ τὸν ὅχλον, καὶ ἡ ἀπήχησις εὐγενῶν σκέψεων ἠκούετο ὡς κῶδων ἀπὸ τοῦ πύργου αἰῶνων τὰς ἡμέρας πανηγύρεων καὶ τὰς ἡμέρας συμφορῶν. Ἀλλ' εὕρομεν ἄθυμον τὴν ἁπλῆν καὶ ὑπερήφανον γλῶσσαν σου· μᾶς τέρπουν οἱ ψευδομαργαρῖται καὶ ὁ ἑβραϊκὸς χρυσός. Ὡς ἀπηρχαιωμένην ὠραιότητα ὁ πεπαλαιωμένος κόσμος συνήθισε νὰ κρύβῃ τὰς ρυτίδας ὑπὸ τὸ ψιμύθιον. Θὰ ἐξυπνήσῃς πάλιν, καταγέλαστε προφήτα ; Ἢ οὐδέποτε, καλούμενος ὅπως ἐκδικηθῇς, δὲν θ' ἀνασπάσῃς ἐκ τῆς χρυσῆς θήκης τὸ ἐγχειρίδιόν σου, κεκαλυμμένον ὑπὸ σκωρίας περιφρονήσεως ;» Τοιοῦτον θέλει τὸν ποιητὴν ὁ Λερμοντὼφ. Ὑπῆρξε τοιοῦτος ὁ Πούσκιν ;

Ὁ Πούσκιν — λέγει ἕτερος δαιμόνιος Ρῶσσος συγγραφεὺς, ἠθογράφος καὶ σατυριστὴς ὁ Γκόγκολ — εἶνε φαινόμενον ἐξαιρετικὸν, εἶνε συγγραφεὺς ποὺ ἔδωσε εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ πληθὺν θαυμασίων ποιητικῶν ἔργων, δημιουργὸς καὶ πατὴρ τῆς ἐθνικῆς ρωσσικῆς φιλολογίας, ἡ ὁποία διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀκριβῶς ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ἀπαξάπαντος τοῦ πολιτισμένου κόσμου, ποιητὴς ἐπιβαλὼν σεβασμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν ζῶντα ρωσσικὸν λόγον, τοὺς ρωσκοὺς τύπους, τὰ ἔθιμα καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν τῆς Ρωσσίας. Καὶ ὅσον παρέρχεται ὁ καιρὸς, ὅσον εὐρύνεται εἰς τὴν ρωσσικὴν ζωὴν τὸ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς μορφώσεως πλαισιούμενον ἐπίπεδον, τόσον ἐκθαμβωτέρα καθίσταται ἡ περὶ τὴν διαρκῶς ἀναγεννωμένην νεάζουσαν ἀξιοθαύμαστον καὶ ἐκπληττουσαν ποίησιν τοῦ Πούσκιν αἴγλη, τόσον εὐεργετικωτέρα καὶ βαθυτέρα γίνεται ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς, τόσον ἐμφανεστέρα διαλάμπει εἰς αὐτὴν ἡ ὡραιότης καὶ ἡ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐνεφύσησεν εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ ποιητὴς — ἡ ὡραιότης καὶ ἡ ἀλήθεια ὡς ἀνταύγεια τῆς μεγάλης αὐτοῦ ψυχῆς. Ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Πούσκιν κατὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὑπερέχει τῶν χαρισμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχαν καὶ ἄλλοι τῆς Ρωσσίας καλλιτέχναι μύσται τῆς ποιήσεως καὶ λογοτεχνίας, ὅτι εἰς κανένα ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν δημιουργικότητα ἐκδηλοῦται τόση ἁρμονία εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦ ὡραίου πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὥστε νὰ ἐπιγνώσῃ τις αὐτὴν, μετὰ τοσαύτης εὐαισθησίας ὡς ὁ Πούσκιν, τὴν ὡραιότητα καὶ ἀλήθειαν τῆς ρωσσικῆς ζωῆς, τῶν ρωσσικῶν λαϊκῶν ἰδανικῶν. Καὶ οὐδεὶς ἐγένετο ἑρμηνεὺς τῶν ἰδανικῶν τούτων εὐγλωττότερος, χρησιμοποιῶν τοσαύτην γλαφυρότητα, ἀκρίβειαν, ἐκφραστικότητα, ἀνεπιτήδευτον εἰλικρινῆ ἁπλότητα καὶ συνολικότητα. Ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω ἀπόψεως ὁ Πούσκιν ἐμφανίζει φαινόμενον πράγματι ἐξαιρετικὸν, ἐκπληκτικὸν, ἰδίᾳ ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει τὰς βιωτικὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς ἐν ἀρχῇ ἀνεπτύχθη καὶ εἶτα ἐξεδηλώθη ὑπερέχουσα ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ.

❀

Ἡ ἀκμὴ τῆς παραγωγικῆς δράσεως τοῦ Πούσκιν συμπίπτει πρὸς τὴν ἐν Εὐρώπῃ ἀκμὴν ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ ζωῇ τοῦ ρωμαντισμοῦ, κατευθύνσεως ζοφερᾶς, πεποιημένης, ψευδοκαλλιτεχνικῆς, κατευθύνσεως πατάγου καὶ ὡραίων λέξεων, ἐστερημένης διαυγείας, ἁπλότητος καὶ ἀληθείας. Ἡ ρωσσικὴ κοινωνία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔζη καὶ διανοητικῶς ἐτρέφετο ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς ἀπομιμήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν ὑπόδειγμάτων καὶ καλλιγραφικῆς ἐπαναγραφῆς ποιημάτων, ἐπὶ τῇ βάσει κανόνων τοῦ ψευδοκλασσικισμοῦ, ἐπὶ τυφλοσύρτου, ἐνόει καὶ ἀπεδέχετο τὸ ὡραῖον καὶ τὴν ἐπιφανειακὴν, εὐλογοφανῆ, ἀλλ' οὐχὶ πραγματικὴν ἀλήθειαν μόνον τῶν πλαστῶν ἰδανικῶν, ὑπετάσσετο εἰς ταῦτα, ἐπιπολαίως καὶ εὐκόλως παρασυρομένη, καὶ ἔτρεφε δυσπιστίαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς αὐτὴν τὴν ρωσσικὴν ζωὴν, πρὸς τὴν ἁπλοϊκὴν καὶ, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κύκλου τῆς διανοουμένης ρωσσικῆς κοινωνίας, τὴν ἀγροῖκον καὶ ἥκιστα ἀνεπτυγμένην ρωσσικὴν πραγματικότητα. Ἡ περιφρονητικὴ αὕτη ἐκτίμησις τῆς πραγματικότητος ἐξικνεῖτο μέχρι τοῦ βαθμοῦ, ὥστε αὐτοὶ οἱ Ρῶσσοι, ὀχυροῦμενοι ὄπισθεν τοῦ Εὐρωπαϊσμοῦ, νὰ μὴ θέλωσιν, ἀλλ' οὔτε νὰ φαντάζωνται κἂν, τίνι τρόπῳ ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεύρῃ τις ἐν τῷ πενιχρῷ καὶ ἁπλῷ ρωσσικῷ βίῳ πρότυπα ποιήσεως ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὡραίου ἐκείνου, ὅπερ εἶνε στοιχεῖον ἀπαραίτητον διὰ πᾶσαν πραγματικὴν ἀληθῆ, ἀπροσποίητον, φυσικὴν, ἀνεπιτήδευτον, ἀπέριττον ποίησιν. Ἀλλ' οὐδ' αὐτὴ ἡ Ρωσσικὴ Γλῶσσα, ἡ πλουσιωτάτη καὶ ἐκφραστικωτάτη, ἐφαίνετο καὶ ἐθεωρεῖτο ὄργανον ἐπαρκοῦς εὐστροφίας τοῦ λόγου, γλῶσσα κατειργασμένη, τρυφερὰ, γλαφυρὰ καὶ εὔφωνος διὰ τὴν ἔκφρασιν ποιητικῶν παραστάσεων καὶ ἀπεικόνισιν τύπων, αἰσθημάτων καὶ πράξεων. Τοιαύτη ἦτο ἡ πρὸ τοῦ Πούσκιν ἀντίληψις τῶν εἰδικῶν, τοιαύτη ἐπεκράτει γνώμη περὶ τοῦ ἡσεως, τοιαύτη ἐγενικεύθη ἡ ἐκτίμησις τῶν ἀνωτάτων ἐκφάνσεων τῆς ρωσσικῆς διανοίας.

Καὶ ἰδοὺ αἴφνης ἀπροσδοκήτως ἐμφανίζεται ὁ Πούσκιν, ὁ ποιητὴς, ὁ γλυκὺς ἀοιδὸς, ὁ μελίρρυτος, ὁ ὑπέρσοφος μάγος, ὅστις δι' ἐπαφῆς τῆς ῥάβδου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ρωσσικῆς ζωῆς, τῆς ρωσσικῆς φύσεως, τῆς ρωσσικῆς ψυχῆς, τῆς ρωσσικῆς γλώσσης ἐπλήρωσε φέγγους τὰ πάντα, προσέδωκε δύναμιν καὶ ἐκφραστικότητα εἰς τὸν ρωσσικὸν λόγον, ἐζωογόνησε τὰ χρώματα καὶ συνέλαβεν ἐν τῷ περιβάλλοντι τὰ ἐνυπάρχοντο, τὰ ἀνὰ τὸν αἰθέρα πλέοντα, κύματα τῆς ἁρμονίας. Ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ καλάμου του πρὸς τὸν χάρτην ἀνασκιρτᾷ ἡ Ρωσσία σύμπασα ! ! ! Καὶ μόνον ἐν ἀρχῇ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ δράσεως ὁ Πούσκιν ὑπέκυψεν ὡς μαθητὴς μᾶλλον εἰς τὴν κρατοῦσαν τότε, κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Τσάρσκοε Σελὸ παιδεύσεώς του κατεύθυνσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐδράζετο ὅλος ὁ εὐρωπαϊκὸς ρωμαντισμὸς, ἀκολουθῶν μᾶλλον τοὺς τύπους τῆς φιλολογικῆς σχολῆς ταύτης ἢ τὴν οὐσίαν Ἐπηρεάσθη, ὡς ἦτο φυσικὸν καὶ ἀναπόφευκτον, ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων του Ρῶσσων· ἀνεπτύχθη εἶτα ἐπὶ τῆς συγχρόνου γαλλικῆς ποιήσεως· ὑπέκυψεν τέλος εἰς τοῦ Βύρωνος τὴν ἐν τῇ ποιήσει ὑπεροχὴν καὶ γοητείαν. Ἀλλὰ... καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς τύπους τῶν πρωτολείων του, τοὺς ἐπιτετηδευμένους καὶ ἐπινενοημένους, διαισθάνεταί τις τὸν φορέα τῆς ρωσσικῆς ἀληθείας, τῆς ρ

Ἡ Κριτική τῆς Μουσικῆς

Τοῦ κ. Θ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Ἡ Βουλγαρικὴ μουσική

Ἔχει κατ' ἐπανάληψη τονιστῆ ἡ σκοπιμότητα μιᾶς πλατύτερης πνευματικῆς γνωριμίας μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς. Ὑπάρχουν στὶς χῶρες αὐτὲς καλλιτεχνικὲς ἀξίες, ποὺ ξεπέρασαν τὰ στενὰ ὅρια τῆς πατρίδας τους, ποὺ ἡ φήμη τους ἀπλώθηκε ὡς τὰ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ κέντρα καὶ μόνο στοὺς γείτονές τους μένουν ἀκόμα ἄγνωστες. Καὶ γιὰ νὰ μιλήσουμε εἰδικώτερα: Τί ξέρουμε ἀπὸ τὴ μουσικὴ δημιουργία

Ἡ κ. Τ. Ματσέβα

τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν κρατῶν; Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ περσινὸ φεστιβὰλ ρουμανικῆς μουσικῆς, ποὺ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκτιμήσουμε τὶς καλλιτεχνικὲς κατευθύνσεις τῆς χώρας αὐτῆς, καμμιὰ ἄλλη σοβαρὴ προσπάθεια δὲν ἔγινε στὸ τομέα αὐτὸ τῆς τέχνης ὡς σήμερα. Εἶναι λοιπὸν εὐνόητο γιατὶ ἡ συναυλία βουλγαρικῆς μουσικῆς, ποὺ διοργάνωσε τὴν Τετάρτη τὸ βράδυ τὸ Βασιλικὸ Θέατρο, μὲ τὴ σύμπραξη τῶν ἐκλεκτῶν καλλιτεχνῶν τοῦ τραγουδιοῦ κ. Τάνιας Ματσέβα, τοῦ βαριτόνου κ. Χρ. Μπραμπάρωφ καὶ τοῦ συνθέτη κ. Π. Βλαντιγκέρωφ τράβηξε ἀμέριστο τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φιλομούσων, ἐνῶ συγχρόνως ἦταν καὶ μιὰ εὐχάριστη ἔκπληξη γιὰ ὅλους ἐμᾶς, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἐρχόμαστε σὲ καλλιτεχνικὴ ἐπαφὴ μὲ τὴ βουλγαρικὴ μουσικὴ δημιουργία.

Εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο νὰ κατατοπιστῆ καὶ νὰ κατανοήση κανεὶς τὴ μουσικὴ ἑνὸς τόπου ἀπὸ μιὰ καὶ μόνη συναυλία, στὴν ὁποία μάλιστα δὲν ἀντιπροσωπεύονται καὶ ἔργα συμφωνικῆς μουσικῆς. Ὡστόσο ἀπὸ ὅ,τι ἀκούστηκε προχτὲς μπορεῖ νὰ βγάνη κανεὶς τὸ συμπέρασμα πὼς συμβαίνει μὲ τοὺς Βουλγάρους συνθέτες ὅ,τι ἀπάνω-κάτω καὶ μὲ τοὺς Ἕλληνες συναδέλφους του. Χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἔχουν ἀκόμα δημιουργήσει μιὰ ἀπόλυτα προσωπικὴ τέχνη, καὶ παρ' ὅλες τὶς ἀναπόφευκτες ἐπιδράσεις τῆς Δύσεως, ποὺ διακρίνονται στὰ ἔργα τους, ἐργάζονται φιλότιμα καὶ προσπαθοῦν, οἱ περισσότεροι τοὐλάχιστον ἀπ' αὐτοὺς νὰ δημιουργήσουν Ἐθνικὴ μουσικὴ μὲ ἀφετηρία τὸ βουλγαρικὸ δημοτικὸ τραγοῦδι, ποὺ παρουσιάζει τόσες πολλὲς ὁμοιότητες στὴ μελωδία καὶ τὸ ρυθμὸ μὲ τὸ δικό μας.

Μᾶς εἶναι ἄγνωστη ἡ συμφωνικὴ ἐργασία τῶν συνθετῶν ποὺ ἀκούστηκαν προχτές, πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῆ πὼς τόσο τὰ τραγούδια ποὺ τὰ ἑρμήνευε μὲ τέχνη καὶ δροσερὴ φωνὴ σοπράνο ἡ κ. Τάνια Ματσέβα κι' ὁ κ. Χρ. Μπραμπάρωφ, μιὰ μεγάλη καὶ τεχνικὴ φωνὴ βαριτόνου, ὅσο καὶ τὰ κομμάτια τοῦ πιάνου, ποὺ βρῆκαν στὸν συνθέτη κ. Βλαντιγκέρωφ τὸν πιὸ θερμὸ ἑρμηνευτή, ἀπεκάλυψαν μιὰ σοβαρώτατη καὶ πολὺ ἀξιοπρόσεχτη ἐργασία. Τοὺς Βουλγάρους συνθέτες δὲν φαίνεται νὰ ἀπασχόλησαν τὰ τεχνικὰ προβλήματα ποὺ οἱ περισσότεροι σχεδὸν συνθέτες τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου εἶχαν ν' ἀντιμετωπίσουν. Τὰ ἔργα τους ἔχουν μελωδικὴ γραμμή, οἱ ρυθμοὶ ποὺ μεταχειρίζονται εἶναι πολὺ ἐνδιαφέροντες καὶ στὴ χρησιμοποίηση τῶν ἐκφραστικῶν μέσων δὲν καταφεύγουν σὲ ἀκρότητες, ἀλλὰ προσπαθοῦν μὲ πολὺ συντήρηση νὰ ἐναρμονιστοῦν στὶς σύγχρονες ἀντιλήψεις τῆς τέχνης.

Θ' ἀναφέρω μόνο τὰ ὀνόματα τῶν συνθετῶν ποὺ ἀντιπροσωπεύτηκαν

Ὁ κ. Χρ. Μπραμπάρωφ

στὸ πρόγραμμα: Τσανκῶφ, Καβαλτζιὲφ, Νεστορῶφ, Ἰκονομῶφ, Πιπκῶφ, Χριστῶφ, Σπασσῶφ, Στάϊνωφ, Χατζιὲφ καὶ Βλαντιγκέρωφ ποὺ μ' εὐχαρίστηση ἀκούστηκαν μιὰ ἐμπνευσμένη φθινοπωρινή του ἐλεγεία καὶ 4 καλοδουλεμένα τραγούδια καὶ Βουλγαρικοὶ χοροί.

Ἡ συναυλία ποὺ τὴν ἐτίμησε ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια κι' ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, δόθηκε μὲ προσκλήσεις ἐμπρὸς σ' ἕνα ἐκλεκτὸ ἀκροατήριο ποὺ ἐκειροκρότησε θερμότατα τοὺς ἐκτελεστάς.

Ἡ 2η θερινὴ συναυλία

Τὸ ποικίλο περιεχόμενο τοῦ προγράμματος τῆς 2ης συμφωνικῆς, Ἰκανοποίησε ἀσφαλῶς ὅλους τοὺς ἀκροατὰς τῆς συναυλίας: κι' ἐκείνους ποὺ πιστεύουν στὴν ἀπόλυτη ἀξία τῆς ἤχου, τοὺς ὀπαδοὺς τῆς μουσικῆς ὀρθοδοξίας καὶ τοὺς ἄλλους, ἀσήμαντη ἴσως μειοψηφία, ποὺ ἐπιδοκιμάζουν τὶς αἱρετικὲς ἰδέες ποὺ μὲ τόσο φανατισμὸ ὑπεστήριζαν στὰ ἔργα τους οἱ περισσότεροι σχεδὸν συνθέτες τῆς πρώτης μεταπολεμικῆς γενεᾶς.

Στοὺς τελευταίους ὁ κ. Σέρχεν ἐπεφύλαξε μιὰ εὐχάριστη ἔκπληξη μὲ τὴν ἐκτέλεση τῆς σερενάτας τοῦ Ἰταλοῦ Σαλβιούτσι, ποὺ ὁ πρόωρος θάνατός του, τό 1937, στέρησε τὴ πατρίδα του ἀπό μιὰ ἀπὸ τὶς πιό ἐλπιδοφόρες ἰδιοφυΐες τῆς νεώτερης μουσικῆς γενεᾶς. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἀκούγεται στὶς συμφωνικές μας συναυλίες ἔργο τοῦ Σαλβιούτσι· ὁ Μητρόπουλος εἶχε διευθύνει ἄλλοτε ἀν δὲν μὲ γελᾶ ἡ μνήμη τοῦ ἰδίου συνθέτη ἕνα πρελούντιο, ποὺ εἶχε κάνει ἐντύπωση μὲ τὴν ὥριμη συμφωνικὴ σκέψη καὶ τόν ἐπιδέξιο χειρισμό τῆς ὀρχήστρας.

Δὲν ξέρω ἂν ἡ σερενάτα γιὰ σόλα 1ου καὶ 2ου βιολιοῦ, βιόλας, τσέλλου, φλάουτου, ὄμποε, κλαρίνου, φαγκόττου καὶ τρομπέττας εἶναι παλαιότερο ἔργο τοῦ Σαλβιούτσι· πάντως πρόκειται γιὰ μιὰ παρτισιόν ποὺ φανερώνει τὶς ἀνησυχίες καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ συνθέτη, καὶ ποὺ κάτω ἀπό τὶς τολμηρὲς καὶ πρωτότυπες πολλὲς φορὲς ἁρμονίες, διακρίνει κανεὶς στὰ περισσότερα τοὐλάχιστον σημεῖα, ὅπως στό ὑποβλητικό «ἀνταντίνο-καντσόνε» μιὰ αὐστηρὰ κλασσικὴ γραμμὴ κι' ἀκόμα ἀρκετὴ συγκίνηση. Ὁ κ. Σέρχεν καθωδήγησε τοὺς ἐννέα σολίστ μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιδεξιότητα στὴν ἑρμηνεία τῆς ἐνδιαφερούσας αὐτῆς μουσικῆς σελίδας.

Ἀλλὰ τό πρόγραμμα περιλάμβανε κι' ἕνα ἑλληνικό ἔργο, δυό μέρη ἀπό τὴ σουΐτα «νησιώτικες ζωγραφιὲς» τοῦ Καλομοίρη. Γραμμένη τό 1928 γιὰ σόλο βιολὶ καὶ μικρὴ ὀρχήστρα, ἀπάνω σὲ νησιώτικα μοτίβα, ζητάει ν' ἀποδώση ἀλλοῦ τὴ διάφανη ἀτμόσφαιρα τῆς νησιώτικης αὐγῆς—τῆς αὐγῆς—κι' ἀλλοῦ τό νησιώτικο πανηγῦρι—σούστα — μὲ τόν μπριόζικο καὶ ζωντανό ρυθμό τῆς σούστας. Ἀνεξάρτητα ὅμως πρός τὶς προθέσεις αὐτὲς τοῦ συνθέτη, τό ἔργο τοῦ Καλομοίρη χαρακτηρίζει μιὰ πλούσια καὶ πηγαία ἐμπνευση, ἡ εἰλικρίνεια τῶν ἐκφραστικῶν μέσων καὶ τὸ πλούσιο χρῶμα τῆς ὀρχήστρας. Στό α' μέρος, τῆς αὐγῆς, κυριαρχεῖ τό σόλο τοῦ βιολιοῦ — ἄριστος ὁ κ. Βολωνίνης— μὲ τὴν ποιητικὴ κι' εὐγενικιὰ φράση ποὺ τὴν ὑπογραμμίζει μὲ πολὺ λεπτότητα ἡ ὀρχήστρα, ἐνῶ στό τελευταῖο — ἡ σούστα—ποὺ θὰ ἐκέρδιζε κατὰ τὴ γνώμη μας περισσότερο ἂν ἦταν συντομότερο, δίνει ξεχωριστὴ ζωὴ καὶ μπρίο ὁ χαρακτηριστικός ρυθμός τῆς νησιώτικης σούστας καὶ ἡ ποικιλία τῆς ὀρχήστρας. Ὁ κ. Σέρχεν δείχνει γιὰ δεύτερη φορὰ σ' ἑλληνικό ἔργο ὅλη τὴν ἀγάπη καὶ τὴ στοργή του, ποὺ περισσότερο ἀπό μᾶς ὅλους θὰ τὴν ἔνοιωσε μὲ ἰδιαίτερη συγκίνηση κι' εὐγνωμοσύνη ὁ συνθέτης. Τό ἔργο τοῦ Καλομοίρη ὑποδέχτηκε τό κοινό μὲ θερμὰ χειροκροτήματα.

Ἡ συμφωνία σὲ σὶ ὕφεση τοῦ Σοῦμπερτ, ἕνα νεανικό ἔργο—γράφτηκε σὲ ἡλικία 18 χρονῶν—μὲ καταφανῆ τὴν ἐπίδραση τοῦ Χάϋδν καὶ τοῦ Μπετόβεν, ποὺ ξεχειλίζει ὅμως ἀπό ἐμπνευση κι' αἰσιοδοξία, ἡ σουΐτα ἀπό τό «Ὄνειρο θερινῆς νυχτός» τοῦ Πάρσελ, ποὺ παιζόνταν γιὰ πρώτη φορὰ, μιὰ σύντομη ἀλλὰ λεπτογραμμένη παρτισιόν ἀληθινῆς μουσικῆς καὶ τέλος ἡ στρατιωτικὴ συμφωνία τοῦ γέρω Χάϋδν συνεπλήρωναν τό πρόγραμμα. Ὁ ξένος ἀρχιμουσικός ἀπεκάλυψε στοὺς ἀκροατὲς μὲ τὴν λαμπρή του τέχνη καὶ τὴ λεπτὴ διαίσθηση τοῦ ὕφους ὅλες τὶς κρυμμένες ὡμορφιὲς αὐτῶν τῶν ἔργων καὶ δὲν χωράει ἀμφιβολία πὼς κι' ὁ ἴδιος θὰ ἔμεινε ἱκανοποιημένος ἀπό τὴ πολύτιμη συνδρομὴ στό ἔργο του αὐτό καὶ τῆς ὀρχήστρας.

Ἡ μουσικὴ ἑταιρία νέων

Ἡ μουσικὴ ἑταιρία νέων, ὅπως γράφει στὸ πρόγραμμα ὁ διευθυντής της κ. Κ. Χαρατσάρης, ἱδρύθηκε στὴν ἀρχὴ τῆς φετεινῆς χρονιᾶς μὲ σκοπὸ νὰ παρουσιάση τ' ἀριστουργήματα τῆς μουσικῆς, ἑρμηνευμένα ἀπὸ καλλιτέχνες τό περισσότερο νέους ποὺ ἡ ἱκανότητά τους ἔχει κριθεῖ ἀπὸ τὴν ἀξιόλογη ἐργασία ποὺ δείξανε μέχρι σήμερα.

Κάθε λογῆς μουσικὸ ἀκρόαμα, συναυλίες, μελοδραματικὲς παραστάσεις καὶ ἄλλα μὲ ρεπερτόριο αὐστηρὰ διαλεγμένο, ξένο καὶ ἑλληνικό, θὰ παρουσιαστῆ ἀπὸ τὴν Μ. Ε. Ν. μὲ τὴν συμμετοχὴ πάντοτε τῶν πιὸ δοκιμασμένων νέων καλλιτεχνῶν.

Αἰσθανθήκαμε πάντοτε συγκίνηση μπροστὰ στὶς προσπάθειες τῶν νέων, καὶ τὴν ἀσήμαντη ἀκόμα δύναμη ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ διαθέση ἡ στήλη αὐτή, τὴν ἐθέσαμε στὴ διάθεσή τους γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν εὐγενικῶν τους σκοπῶν. Στὴ προκειμένη ὅμως περίπτωση, μ' ὅλο ποὺ δὲν πρέπει νὰ τεθοῦν ὑπό ἀμφισβήτηση ἡ πίστη καὶ οἱ καλὲς προθέσεις μὲ τὶς ὁποῖες ἀνέλαβε ἕνα τόσο δύσκολο ἔργο ὁ κ. Χαρατσάρης, πολὺ φοβοῦμαι πὼς ὁ νεανικός του ἐνθουσιασμός τὸν ἐμπόδισε νὰ ἐκτιμήση μὲ ὅση θἄπρεπε διαύγεια τὶς δυνάμεις του καθὼς καὶ τό ὑλικό ποὺ διαθέτει γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ὀνείρου. Αὐτὴ τὴν ἐντύπωση ἄφησε τοὐλάχιστον ἡ ἐργασία ποὺ παρουσίασε τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῒ στὰ «Ὀλύμπια», ἐργασία ποὺ δυστυχῶς δὲ κατώρθωσε νὰ ξεπεράση τὰ ὅρια μιᾶς φιλότιμης ἐρασιτεχνικῆς προσπάθειας.

Ἡ μικτὴ χορῳδία τοῦ κ. Χαρατσάρη, ποὺ ἔχει καὶ μερικὲς καλὲς φωνές, ἰδίως γυναικεῖες, πρέπει ὡρισμένως νὰ ἐνισχυθῆ μὲ τενόρους, ποὺ ἀποτελοῦσαν προχτὲς τὴ καταθλιπτικὴ μειοψηφία πρὸς ζημία τῆς ἰσορροπίας τοῦ φωνητικοῦ συνόλου. Γιὰ μιὰ ὅμως νεοσύστατη χορῳδία, ποὺ τὰ μέλη της δὲν διακρίνει ἀκόμα ἡ ἀπαραίτητη ὁμοιογένεια καὶ ἡ ἀνάλογη μουσικὴ μόρφωση, ἀποτελεῖ ἀληθινὸ τόλμημα ἡ ἑρμηνεία ἔργων μὲ μεγάλες μουσικὲς ἀξιώσεις, ὅπως εἶναι καὶ οἱ δυό Χριστουγεννιάτικες καντάτες—ἀριθ. 64 καὶ 142 — ποὺ ἀκούστηκαν στὴ συναυλία αὐτή. Ἀπὸ τὴν ἐκτέλεση ἀπουσίαζε σχεδὸν τὸ πνεῦμα τοῦ Μπάχ· ἔλειπε ἡ πνευματικότητα, τὸ βαθὺ θρησκευτικὸ συναίσθημα ποὺ διακρίνει τὰ τέτοιου εἴδους ἔργα τοῦ Κάντορος τῆς Λειψίας. Ἡ ὀρχήστρα ἐξ ἄλλου, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν κατὰ τὸ πλεῖστο ἐρασιτέχνες μουσικοί, δὲν ἦταν πάντοτε σύμφωνη μὲ τὴ χορωδία. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῆ ἡ τονικὴ καὶ ρυθμικὴ ἀκρίβεια καὶ ἡ πειθαρχία μὲ τὴν ὁποία τραγούδησε ἡ χορῳδία, κι' ἀκόμα ν' ἀναφερθοῦν οἱ σολίστ δίδες Παπαγιαννοπούλου, Σκαλκούτα, Παπαϊωάννου, Παπαδούκα καὶ οἱ κ. κ. Ἀλεξανδρίδης, Καλαϊτζάκις καὶ Χοϊδᾶς.

Ἴσως οἱ σημειώσεις αὐτὲς θεωρηθοῦν ὑπερβολικὰ αὐστηρὲς, προκειμένου μάλιστα γιὰ μιὰ πρώτη προσπάθεια ἑνὸς νέου μουσικοῦ. Ἴσως' δὲν ἔχουν πάντως καμμιὰ πρόθεση νὰ ἀπογοητεύσουν τὸν κ. Χαρατσάρη στὴν ὡραία αὐτὴ προσπάθεια' ἐπιζητοῦν μόνο νὰ τοῦ ὑπενθυμίσουν πὼς ὁ πραγματικός καλλιτέχνης, ὅπως πιστεύουμε πὼς κι' ὁ ἴδιος εἶναι, ἐργάζεται χωρὶς θόρυβο καὶ προγραμματικὲς δηλώσεις. Στό δύσκολο ἀγῶνα του μοναδικὴ ἐνθάρρυνση ἔχει τὴν ἀγάπη καὶ τὴ νειότη γιὰ τὴ πραγματοποίηση τοῦ σκοποῦ του, κι' ἀποφεύγει νὰ δημιουργῆ τὸν πρόσκαιρο τὶς περισσότερες φορὲς καὶ κούφιο θόρυβο γύρω ἀπό τ' ὄνομά του. Ὁ νέος κ. Χαρατσάρης ἔχει ταλέντο καὶ δείχνει πὼς σφύζει μέσα του ἡ ζωή. Μ' αὐτὰ λοιπὸν τὰ προσόντα ἀσφαλῶς κάτι θὰ μπορέση νὰ δημιουργήση, ἂν ἀφήση κατὰ μέρος τὰ παχυὰ λόγια, κι' ἂν ἐξακολουθήση μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμὸ καὶ χωρὶς θόρυβο τὴν ἐργασία. Τότε νὰ εἶναι βέβαιος πὼς ἡ προσπάθειά του θὰ εἶναι πιὸ συμπαθητικὴ καὶ θὰ ἐπιδοκιμαστῆ ἀπὸ ὅλους.

Στό β' μέρος τοῦ προγράμματος ὁ κ. Τώνης Γεωργίου, ἕνα ἐνδιαφέρον πιανιστικὸ ταλέντο, ἔπαιξε μὲ τὴ συνοδεία τῆς ὀρχήστρας του κοντσέρτο σὲ ρὲ ἔλασσον τοῦ Μπάχ, κατὰ τρόπον ποὺ θὰ μᾶς εὕρισκε ἀπόλυτα σύμφωνους ἂν τό ἀπέδιδε, ἰδίως τὸ ἀντάτζιο, μὲ περισσότερο βάθος καὶ σκέψη.

Τὸ πυκνὸ ἀκροατήριο ἐχειροκρότησε μ' ἐνθουσιασμὸ τόσο τόν νεαρὸ μαέστρο ὅσο καὶ τόν κ. Γεωργίου καὶ ἀνάγκασε τόν τελευταῖο νὰ παίξη καὶ ἐκτὸς προγράμματος.

Θ. Δ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

Ὁμιλεῖ ὁ κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΑΧΑΡΙΕΦ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 1η σελίδα)

ἴδιο θέατρο καὶ δίνουν παραστάσεις, τὴν μιὰ μέρα τόνα καὶ τὴν ἄλλη τ' ἄλλο. Τὸ πρόγραμμα καὶ τοῦ μελοδράματος καὶ τοῦ θεάτρου ἀλλάζει κάθε μέρα. Καὶ μόνο στὸ τέλος κάθε μῆνα ὑπάρχει μιὰ ἑβδομάδα ἐπαναλήψεων.

—Ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἀγαπάει τὸ θέατρο;

—Σὰν κάθε ἐκδήλωση τέχνης καὶ μπορῶ νὰ πῶ, αὐτὴν, ἀκόμα περισσότερο, τὄχει πάρει πολὺ σοβαρὰ καὶ τὸ παρακολουθεῖ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον. Νομίζετε ὅτι μπαίνετε σ' ἐκκλησία. Τόση εἶνε ἡ σιωπὴ καὶ ἡ προσοχὴ τῶν θεατῶν. Μόλις κλείσουν οἱ πόρτες κι' ἀνοίξει ἡ αὐλαία λὲς καὶ δὲν ὑπάρχει ζωὴ στὴν πλατεῖα.

—Ἡ βουλγαρικὴ θεατρικὴ παραγωγὴ εἶνε ἐνδιαφέρουσα;

—Οἱ Βούλγαροι συγγραφεῖς δὲν προσφέρουνε καὶ πολλὰ πράγματα στὸ θέατρό τους. Γι' αὐτὸ καὶ στὰ προγράμματα τῶν θεάτρων θὰ συναντήσετε περισσότερα ὀνόματα ξένων συγγραφέων.

—Ἕλληνα συγγραφέα παίχτηκε ἔργο του στὴ Σόφια;

—Ὄχι. Τὸ θεατρικὸ κοινὸ τῆς Βουλγαρίας δὲν ξέρει καθόλου τὴν θεατρικὴ μας παραγωγή.

—Οἱ ἠθοποιοί τους;

—Πολὺ καλοί. Δὲν ἔχουν βέβαια ἕνα Βεάκη ἢ ἕνα Μινωτῆ, ἀλλὰ πολλοὺς ἄξιους λόγου.

Γυρίζουμε τὴν κουβέντα στὸν κ. Ζαχάριεφ.

—Εὐγενέστατος ἄνθρωπος μοῦ λέει ὁ κ. Ζαρίφης. Χθὲς τ' ἀπόγεμα ἀνακοίνωσε στὸν κ. Πρεβελάκη ὅτι διαθέτει τὸ ποσὸ, ποὺ εἰσέπραξε ἀπὸ τὴν πώληση ἑνὸς πίνακός του, ποὺ εἶνε ἐκτεθειμένος στὴ Στέγη Γραμμάτων γιὰ νὰ δοθῆ σὲ φτωχὸ Ἕλληνα ζωγράφο.

—Ἡ διεύθυνση Καλῶν Τεχνῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ Κράτος;

—Ὄχι. Τὼρα μάλιστα ἔχουν ἀποκτήσει ἕνα δικό τους μέγαρο.

—Εἴπατε τὼρα;

—Ναί γιατί πρὶν εἶχαν κοινὸ μέγαρο μὲ τὴν Ἕνωση Συντακτῶν. Εἶνε ὡραιότατο σπίτι ποὺ στὸ ἰσόγειό του βρίσκεται μιὰ ἄνετη καὶ καλοφωτισμένη αἴθουσα γιὰ ἐκθέσεις. Μετὰ ἀπὸ μῆνα θὰ γιορτάσουν τὴν 50ετηρίδα τῆς ἵδρυσής της.

❀❀

Ἔρχεται κι' ὁ κ. Ζαχάριεφ. Φωνάζει ἀπὸ μακρυὰ ὅτι εἶνε Βούλγαρος. Μέτριο ἀνάστημα, μὲ γυαλιά. Συμπαθέστατος. Ὁ κ. Ζαρίφης ἀναλαμβάνει νὰ κάνη τὸν μεταφραστή.

Τὸν ρωτάω γιὰ τὶς τάσεις τῶν βουλγαρικῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν.

—Γιὰ νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὶς σύγχρονες τάσεις τῆς βουλγαρικῆς τέχνης πρέπει νὰ κάνουμε ἕνα νοερὸ ταξίδι στὸ πρὶν, γιὰ νὰ καταλάβετε γιατί οἱ σημερινοὶ καλλιτέχνες ἀκολουθοῦνε αὐτοὺς τοὺς δρόμους στὶς εἰκαστικὲς τέχνες. Ἡ βουλγαρικὴ τέχνη εἶνε τόσο παλὰ ὅσο κι' ὁ βουλγαρικὸς λαός. Ἀπὸ τὸ 679 ποὺ τὸ πρῶτο βουλγαρικὸ κράτος γειτόνευε μὲ τὴν βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἄρχισε μέσα ἀπὸ τὶς ἐμπορικὲς ἀνταλλαγὲς τῶν δύο κρατῶν, νὰ εἰσάγωνται στὴ Βουλγαρία κι' ἔργα βυζαντινῆς τέχνης. Μετὰ οἱ ἀρχιτέκτονες καὶ οἱ καλλιτέχνες τοῦ Βυζαντίου μεταφέρανε στὴ Βουλγαρία νέα σχέδια γιὰ οἰκοδομὲς καὶ γιὰ τὴν τέχνη ποὺ βέβαια δὲν ἀφῆκαν ἀνεπηρέαστους τοὺς Βούλγαρους καλλιτέχνες. Ἡ βάφτιση τῶν Βουλγάρων καὶ ἡ εἰσαγωγὴ ἀνάμεσά τους τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἔδωσε νέα ὤθηση στὴν ἐξέλιξη τῆς βουλγαρικῆς τέχνης ποὺ μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ Βυζαντίου πῆρε ἐντελῶς χρι-

Ὁ Βούλγαρος συνθέτης καὶ πιανίστας κ. Βλαντιγκέρωφ

στιανικὸ χαραχτῆρα. Ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχὴ παρουσιάζεται ἡ βουλγαρικὴ εἰκονογραφία καὶ τοιχογραφία.

»Ἡ βουλγαρικὴ τέχνη πῆρε ἐθνικὸ χαρακτῆρα ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 13ου αἰῶνα. Ἀπὸ τότε ἀπαλλάχτηκε ἀπὸ τὴν βυζαντινὴ καὶ δυτικὴ τέχνη. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὅμως ποὺ ἡ Βουλγαρία ὑποδουλώθηκε στὴ Τουρκοκρατία σταμάτησε ἡ ἐξέλιξη τῆς βουλγαρικῆς τέχνης. Στὶς μονὲς ὅμως καὶ τὶς ἐκκλησίες διατηρήθηκε ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν τέχνη ἀπὸ ὡρισμένους καλλιτέχνες.

»Καὶ μόνο στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα τὴν ἐποχὴ δηλ. τῆς παλιγγενεσίας τοῦ βουλγαρικοῦ ἔθνους, ἄρχισε νὰ παρατηρεῖται μιὰ νέα φωτεινὴ ἀχτινοβολία στὴν βουλγαρικὴ τέχνη. Τότε ἄρχισαν οἱ Βούλγαροι καλλιτέχνες νὰ πηγαίνουν στὶς σχολὲς καλῶν τεχνῶν καὶ στὰ πανεπιστήμια τῆς δύσης.

»Ἀρχίζει λοιπὸν νὰ δημιουργῆται μιὰ τέχνη ἐπηρεασμένη ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς Ἁγιορεῖτες μοναχοὺς ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὴν Δύση. Κι' ἔτσι μπῆκαν τὰ θεμέλια τῆς νέας βουλγαρικῆς τέχνης.

»Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βουλγαρίας ἀλλάξανε πολὺ οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ζωγράφου ἄρχισε νὰ παρακμάζῃ. Ἡ ἵδρυση ὅμως πολλῶν γυμνασίων καὶ σχολῶν ὅπου διδασκότανε ὑποχρεωτικὰ ἡ ἰχνογραφία ἀνάγκασε νὰ χρησιμοποιηθοῦν πολλοὶ δάσκαλοι γι' αὐτὸ τὸ μάθημα. Τὸ κράτος τότε ἀναγκάστηκε νὰ καλέση ξένους καλλιτέχνες ὡς ὅτου νἄρθουν οἱ ντόπιοι ποὺ εἶχαν σταλῆ γιὰ εἰδικὲς σπουδὲς στὶς Ἀκαδημίες Καλῶν Τεχνῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ Βούλγαροι δασκάλοι δὲν περιωριστήκανε μόνο στὴ διδασκαλία αὐτοῦ τοῦ μαθήματος. Ὀργανώσανε ἐκθέσεις, προσπαθῶντας νὰ δημιουργήσουν ἐνδιαφέρον καὶ κίνηση γύρω ἀπὸ τὴ τέχνη. Τὸ 1896 ἱδρύθηκε στὴ Σόφια ἡ πρώτη ζωγραφικὴ σχολὴ ποὺ στὸ 1921 ἔγινε κρατικὴ καλλιτεχνικὴ Ἀκαδημία, καὶ ποὺ συνετέλεσε πολὺ στὴν πρόοδο τῆς βουλγαρικῆς τέχνης. Αὐτὴ ἡ Ἀκαδημία διαιρεῖται σὲ δυὸ τμήματα. Στὶς εἰκαστικὲς τέχνες καὶ στὶς ἐφαρμοσμένες. Ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βουλγαρίας μέχρι σήμερα, ἡ βουλγαρικὴ τέχνη ποὺ εἶχε διακόψει τοὺς δεσμούς της μὲ τὴν παλὴ βουλγαρικὴ, ἔβαλε προορισμό της νὰ λύση διάφορα ζητήματα καὶ προβλήματα καθαρῆς μορφολογικῆς φύσης. Ἔτσι οἱ Βούλγαροι καλλιτέχνες δὲν μένουνε ξένοι ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴ τέχνη καὶ τὰ προβλήματά της, ἄλλα σημειώνουν μιὰ τάση γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος τῆς ἐθνικῆς τέχνης, μελετῶντας μ' ἐπιμονὴ τὰ μνημεῖα τῆς παλιᾶς βουλγαρικῆς τέχνης. Στὶς μέρες μας, οἱ προσπάθειες τῶν Βουλγάρων ζωγράφων, γλυπτῶν, χαρακτῶν, εἶνε νὰ δημιουργήσουν μιὰ βουλγαρικὴ τέχνη μ' ἐθνικὴ σφραγῖδα, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὰ ἐθνογραφικὰ στοιχεῖα. Ἰμπρεσσιονισμὸς δὲν ὑπάρχει πιά. Τὼρα ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ δίνη μεγάλη προσοχὴ στὰ τοπία, στὰ πορτραῖτα καὶ στὶς «νατὺρ-Μόρτ».

Αὐτὴ ἡ ἔκθεση ποὺ ὀργανώθηκε ἐδῶ, εἶνε μιὰ ἁπλῆ ἐπίδειξη τῶν πιὸ ἀντιπροσωπευτικῶν ζωγράφων καὶ σὰν μιὰ ἀνταπόδοση στὴν ἐπίσκεψη ποὺ κάνανε οἱ δικοί σας ζωγράφοι ὅταν πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια ὀργανώσανε ἔκθεσή τους στὴ Σόφια. Δὲν φέραμε μαζί μας γλυπτὰ πολλὰ γιατὶ εἶνε δύσκολη ἡ μεταφορά τους καὶ γιὰ τὸ λόγο ὅτι εἶνε εὔθραυστα ἀλλὰ καὶ γιατί οἱ διατυπώσεις στὰ σύνορα τῶν κρατῶν ποὺ περνάει τὸ τραῖνο καὶ οἱ δασμοὶ εἶνε πολὺ μεγάλοι.

»Εἴμαστε ὅλοι ἐνθουσιασμένοι — καὶ σᾶς παρακαλῶ μιὰ ποὺ μοῦ δίνετε ἡ εὐκαιρία νὰ μιλάω σὲ καλλιτεχνικὴ ἐφημερίδα νὰ τὸ τονίσετε — ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴ καὶ τὶς περιποιήσεις ποὺ μᾶς κάνανε οἱ Ἕλληνες συνάδελφοί μας.

»Εὐχαριστῶ ἀπὸ ὅλους μας τὸν κ. Μπαστιᾶ, τὸν κ. Πρεβελάκη, τὸν κ. Σῶχο, τὸν κ. Πάγκαλο, τὸν κ. Ζαρίφη καὶ τὸν κ. Κεραμόπουλο ποὺ τόσο ὡραία μᾶς μίλησε γιὰ τοὺς ἀρχαίους τόπους ποὺ ἐπισκεφτήκαμε.

»Ἡ ἐκδρομή μας αὐτὴ σκοπὸ εἶχε νὰ γνωρίσουμε τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐμπνευστοῦμε ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα. Τὸ ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπίσκεψή μας κι' ἡ ὀργάνωση τῆς ἐκθέσεως γίνεται σὲ ἐποχὴ ποὺ στὴν Εὐρώπη μαίνεται ὁ πόλεμος εἶνε ἀπόδειξη ὅτι μόνο ἡ τέχνη μπορεῖ νὰ ἑνώση εἰρηνικὰ τὶς σχέσεις δύο λαῶν».

Σηκώνουμε νὰ φύγω.

Δίνοντάς μου τὰ δυό του χέρια μοῦ λέει:

—Στὴ Σόφια λοιπόν.

ΝΙ

Ὁ Γερμανικὸς κινηματογράφος

"Οπως στὸν κινηματογράφο...

Πῶς «ἀνεκαλύφθη» ἡ Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ

Χιλιάδες κορίτσια καὶ νέοι σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο ζοῦν μὲ τὸ ὄνειρο νὰ μπορέσουν κι' αὐτοὶ νὰ γίνουν... ἀστέρες. Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς πείσει πὼς δὲν εἶνε... κατάλληλοι γιὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτό. Ὅλοι τους πιστεύουν ὅτι εἶνε ἀδικημένα καὶ παραγνωρισμένα ταλέντα καὶ ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα θάρθει ἡ στιγμὴ ποὺ θὰ... ἀνακαλυφθοῦν.

Ὡς σήμερα ὅμως πολὺ λίγες «ἀνακαλύψεις» ἀστέρων ἔχουν γίνει. Τὶς περισσότερες φορὲς οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ κινηματογράφου χρειάστηκε πρῶτα νὰ περάσουν ὁλόκληρη τὴν ἱεραρχία τοῦ φίλμ ἀπὸ ἁπλοῖ φιγκυρὰν γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ φθάσουν μιὰ μέρα νὰ παίξουν ἕνα μικρὸ ρόλο. Αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτο σκαλοπάτι. Καὶ τότε ἂν ἔχουν τύχη καὶ... ταλέντο μπορεῖ νὰ κατορθώσουν νὰ προχωρήσουν καὶ ν' ἀναλάβουν καὶ μεγαλύτερους ρόλους. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβῆ, ἀλλὰ μπορεῖ καὶ νὰ μὴ συμβεῖ. Τότε πιὰ ὅλα τὰ χρόνια τῆς ἀναμονῆς ἦταν χαμένα.

Μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες ὅμως καὶ σπάνιες ἐξαιρέσεις στὸ κεφάλαιο αὐτὸ εἶνε καὶ ἡ γοητευτικὴ Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ ποὺ ὄχι μόνο δὲν περίμενε νὰ γίνῃ ἠθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου, ἀλλὰ οὔτε κὰν εἶχε τολμήσει νὰ σκεφθῆ ἕνα τέτοιο πρᾶγμα. Ἡ κοπέλλα αὐτὴ ἔγινε ἀστέρας ἀπὸ τὸ σήμερα στὸ αὔριο. Καὶ τοῦτο γιατὶ κατὰ τύχη μιὰ μέρα ποὺ ὁ μεγάλος Γερμανὸς σκηνοθέτης Κὰρλ Ρίτερ βρισκόταν σὲ πολὺ μεγάλη ἀμηχανία μὴ ἔχοντας πρωταγωνίστρια γιὰ τὸ φίλμ «Οἱ τελευταῖοι τῆς Σάντα Κρούζ», ἡ Ἰρένε ἦρθε νὰ τὸν φωνάξῃ νὰ πάῃ στὸ φωτογραφικὸ ἐργαστήριο τοῦ στούντιο νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἐμφάνιση μιᾶς ταινίας.

Ἀπὸ τὶς γνωστές του καλλιτέχνιδες ὁ Ρίτερ δὲν εὕρισκε καμμιὰ κατάλληλη γιὰ νὰ ὑποδυθῆ τὸ γυναικεῖο ρόλο τῆς ταινίας ποὺ γύριζε. Χρειαζόταν μιὰ ξανθὴ καὶ λεπτὴ κοπέλλα. Ἔτσι στὸ ἀντίκρυσμα τῆς νεαρῆς Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ ποὺ ἐργάζονταν ἀπὸ καιρὸ στὸ τεχνικὸ τμῆμα τοῦ στούντιο στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ διερωτήθηκε ἂν ἡ τυχαία αὐτὴ συνάντηση δὲν ἦταν ὁ...ἀπὸ μηχανῆς θεός. Βέβαια ἤξερε ὅτι θὰ ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ χρησιμοποιήσῃ ἕνα κορίτσι ποὺ δὲν εἶχε ἰδέα κὰν ἀπὸ δραματικὴ τέχνη καὶ ἀπὸ ταινίες. Ὡστόσο δὲ δίστασε νὰ τῆς προτείνῃ μιὰ μικρὴ δοκιμή.

Καὶ ἡ δοκιμὴ ἔγινε ἀμέσως, καὶ ὄχι μόνο ὁ σκηνοθέτης ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ Μάγιεντορφ ἔμεινε ἔκπληκτη ἀπὸ τὴν φυχραιμία της καὶ τὸ φυσικὸ παίξιμό της μπροστὰ στὸν κινηματογραφικὸ φακό. Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ Κὰρλ Ρίτερ ἀνάγγειλε κιόλας στὴ νεαρὴ κοπέλλα, ποὺ νόμιζε πιὰ ὅτι ζοῦσε κάποιο ὡραῖο ὄνειρο, ὅτι ἀποφάσισε νὰ τῆς ἀναθέσει τὸ ρόλο τῆς πρωταγωνίστριας στὴ ταινία «Οἱ τελευταῖοι τῆς Σάντα Κρούζ».

Τὴν πρώτη της αὐτὴ ἐμφάνιση ὁ γερμανικὸς τύπος καὶ οἱ κριτικοὶ τὴν ὑποδεχτήκανε πολὺ εὐνοϊκά. Ἀπὸ τότε ἡ Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ «ἔπιασε». Στὸ μεταξὺ ὅμως χρειάστηκε νὰ μορφωθεῖ θεατρικά. Ἔτσι μετὰ τὴ πρώτη της μεγάλη ἐπιτυχία πῆγε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες δραματικὲς σχολὲς τοῦ Βερολίνου γιὰ νὰ τελειοποιηθεῖ. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό. Ὁ πατέρας της, ποὺ ἦταν ἐγκατεστημένος στὴν Ἐσθονία, μόλις ἔμαθε τὸ «κατάντημα» τῆς κόρης του — ὅπως ὁ ἴδιος ἐχαρακτήριζε τὴν κινηματογραφικὴ καριέρα τῆς Ἰρένε—ἦρθε στὸ Βερολῖνο μὲ σκοπὸ νὰ κάνῃ...ἀγωγὴ στὸ σκηνοθέτη Κὰρλ Ρίτερ ποὺ παράσυρε τὴν ἀνήλικη κόρη του στὸ «κακό» αὐτὸ ἐπάγγελμα...

Ἡ Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ

Αὐτὰ ὅλα εἶχε ὁ γέρο Μάγιεντορφ στὸ μυαλό του, ὅταν ἐρχότανε στὸ Βερολῖνο. Ὅταν συναντήθηκε ὅμως μὲ τὴν κόρη του καὶ τὸ μεγάλο του ...ἐχθρὸ τὸν Κὰρλ Ρίτερ δὲν ἄργησε ν' ἀλλάξει γνώμη. Ἔτσι δὲ δίστασε νὰ δώσει κι' αὐτὸς τὴ συγκατάθεσή του στὴν Ἰρένε καὶ νὰ τῆς εὐχηθεῖ «καλὴ τύχη». Καὶ ἡ εὐχή του πραγματοποιήθηκε. Ἡ Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ εἶναι σήμερα μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες καὶ πιὸ ἀγαπητὲς καλλιτέχνιδες τοῦ γερμανικοῦ κινηματογράφου. Σὲ κάθε ταινία ποὺ ἐμφανίζεται σημειώνει καὶ ἕνα νέο θρίαμβο...

«Γκάϊερ Βάλλυ»

Ἡ νέα ταινία τοῦ Χὰνς Στάϊνχοφ, τοῦ σκηνοθέτου τοῦ «Ρόμπερτ Κώχ».

Μὲ τὴ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ φίλμ «Ρόμπερτ Κώχ» τὸ ὄνομα τοῦ σκηνοθέτη Χὰνς Στάϊνχοφ ἔγινε γνωστὸ σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Ὁ ἴδιος αὐτὸς σκηνοθέτης ἐπέστρεφε μόλις τελευταία ἀπό τό Τυρόλο, ὅπου εἶχε μείνει ὁλόκληρο τὸ χειμῶνα μὲ ἕνα μεγάλο ἐπιτελεῖο συνεργατῶν γυρίζοντας τὴ νέα του ταινία ποὺ θὰ ἔχῃ τόν τίτλο «Γκάϊερ Βάλλυ». Τό ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό αὐτῆς τῆς ταινίας εἶναι ὅτι γυρίστηκε ὁλόκληρη πάνω σ' ἕνα μικρό χωριό τοῦ Τυρόλου, μέσα στὴν ὡραία καὶ μεγαλοπρεπὴ φύση τῶν αὐστριακῶν Ἄλπεων.

Ἐκτός ἀπό τοὺς πρωταγωνιστὰς, ὅπου παίζουν ἡ ὡραία Χαϊντεμαρὶ Χατάγερ καὶ ὁ Ζὲν Ρίστ, ὅλους τοὺς ἄλλους ρόλους ὑποδύονται χωρικοὶ τοῦ Τυρόλου ποὺ φορᾶνε τὶς ὥμορφες γραφικές τους ἐνδυμασίες. Τὰ ἐσωτερικὰ τῆς ταινίας εἶναι κι' αὐτὰ γυρισμένα μέσα στὰ χωριάτικα σπίτια, πρᾶγμα ποὺ δίνει στό ὅλο ἔργο ἕνα ἐντελῶς διαφορετικό χρῶμα καὶ δημιουργεῖ μιὰ νέα καὶ ἄγνωστη μέχρι σήμερα ἀτμόσφαιρα.

Ἡ ὑπόθεση τῆς ταινίας αὐτῆς ποὺ προμηνύεται σὰν ἕνας νέος μεγάλος θρίαμβος τοῦ Στάϊνχοφ, εἶναι παρμένη ἀπό τοὺς θρύλους καὶ τὰ παραμύθια τῶν χωρικῶν τοῦ Τυρόλου. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τοῦ κινηματογράφου γίνεται τό σοβαρό πείραμα τοῦ γυρίσματος μιᾶς ταινίας μὲ πλοκὴ ἀπό τό φυσικό. Ἔτσι ὁ κινηματογραφικός κόσμος τῆς Γερμανίας περιμένει μ' ἀνυπομονησία τὴν προβολὴ τῆς ταινίας αὐτῆς ποὺ πρόκειται ν' ἀποδείξει μέχρι ποίου σημείου τελειότητας ἔχει φθάσει ἡ κινηματογραφικὴ τέχνη ὡς πρός τό ζήτημα τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς φύσεως ὡς... στούντιο.

«Ὁ Καζανόβα παντρεύεται»

Μιὰ λεπτὴ καὶ διασκεδαστικὴ κωμεντί

Ὁ Βίκτωρ ντὲ Κόβα εἶναι ἕνας ἀπό τοὺς πιό γνωστοὺς καὶ λαοφιλεῖς καλλιτέχνες τοῦ γερμανικοῦ κινηματογράφου καὶ τοῦ θεάτρου. Πέρυσι γιὰ πρώτη φορὰ δοκίμασε νὰ σκηνοθετήσει μιὰ κωμωδία στὴ σκηνή. Ἡ προσπάθειά του αὐτὴ ὄχι μόνο στέφθηκε ἀπό πλήρη ἐπιτυχία, ἀλλὰ ταυτόχρονα ἦταν καὶ ἡ ἀρχὴ ἑνός σκηνοθετικοῦ ἔργου γόνιμου καὶ πολύπλευρου. Ἡ ταινία («Ὁ Καζανόβα παντρεύεται»), ποὺ ἡ πρεμιέρα του δόθηκε στὰ μέσα τοῦ Μάη στό Βερολῖνο, εἶναι ἡ δεύτερη, ποὺ σκηνοθέτησε ὁ ντὲ Κόβα, μετὰ τόν περίφημο «Ράφτη Βίμπελ». Στὶς παρακάτω γραμμὲς παραθέτομε συνοπτικὰ τό περιεχόμενο τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ποὺ εἶναι μιὰ πολὺ «ζουμερὴ κωμεντί», ὅπως τὴ χαρακτηρίζει ὁ νεαρός σκηνοθέτης:

Ὁ Ρὰλφ Γκρέγκορ δὲν παίζει μονάχα τόν Καζανόβα στὴν ὁπερέττα ὅπου πρωταγωνιστεῖ, ἀλλὰ καὶ στὴ ζωή ἀκόμα. Εἶναι τό εἴδωλο τοῦ γυναικείου κόσμου. Τό βράδυ ποὺ δίνεται ἡ τελευταία παράσταση τῆς σαιζόν, τό θέατρο εἶναι ἀσφυκτικὰ γεμᾶτο. Στό πρῶτο θεωρεῖο μπροστὰ στὴ σκηνὴ κάθεται ὁ μεγαλοβιομήχανος Μπρίνκμαν μὲ τὴ νεαρώτατη γυναῖκα του Τζόε, ποὺ κυνηγάει τὴ «μεγάλη περιπέτεια». Ὁ Ρὰλφ Γκρέγκορ,σύμφωνα μὲ τό ρόλο του, πλησιάζει πρός τό θεωρεῖο τραγουδῶντας ἕνα εὔθυμο τραγουδάκι. Ἡ Τζόε, ποὺ ἔχει τὴν ἐντύπωση ὅτι ὁ γόης Γκρέγκορ ἀποτείνεται σὲ κείνη, χαμογελάει μὲ τέτοιο τρόπο, ποὺ μιὰ ἄλλη γυναῖκα, ἡ συνάδελφος τοῦ Γκρέγκορ Στέφι, ἀρχίζει νὰ δυσανασχετεῖ. Γυρίζοντας στό καμαρίνι του ὁ «Καζανόβα» βρίσκει ἕνα τηλεγράφημα τοῦ δικηγόρου του, ὅπου τόν πληροφορεῖ ὅτι τό πατρικό του κτῆμα στό Τυρόλο ὕστερ' ἀπό τὴν ἀπόφαση τοῦ δικαστηρίου εἶναι πιὰ δικό του. Ὁ Γκρέγκορ δὲ χάνει καιρό. Τό ἴδιο βράδυ ἀποφασίζει νὰ φύγει κρυφὰ κι' ἀπό τὴ Στέφι κι' ἀπό τὴν ἐρωτοκτυπημένη Τζόε καὶ νὰ πάει νὰ ξεκουραστεῖ στό κτῆμα του.

Κι' ὅμως ὁ Ρὰλφ Γκρέγκορ, ὁ Καζανόβα, ποὺ μὲ τόσο κόπο κατορθώνει νὰ ξεφύγει ἀπό τὶς γυναῖκες τῆς μεγαλούπολης, γιὰ πρώτη του φορὰ ἐρωτεύεται μιὰ μικρὴ κοπελλίτσα, ποὺ συναντάει στό κτῆμα του. Ἡ εὐτυχία του ὅμως δὲν διαρκεῖ πολύ. Ἡ Στέφι καὶ ἡ Τζόε, ἡ κάθε μιὰ χωριστά, ἀνακαλύπτουνε τό καταφύγιό του καὶ δὲν διστάζουνε νὰ τόν ἐπισκεφθοῦνε αἰφνιδιαστικά. Ἄλλη διέξοδος δὲν ἀπομένει στόν Ρὰλφ Γκρέγκορ. Ἀποφασίζει νὰ παντρευτεῖ τὴ Γκέρτρουντ, τὴ γυναῖκα ποὺ ἀγαπάει, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ξεφορτωθεῖ τὶς ἄλλες δύο. Ἐκείνη ὅμως μαθαίνοντας τὴν ἰδιότητα τοῦ Γκρέγκορ, ποὺ τῆς τὴν εἶχε ἀποκρύψει, φεύγει ἀπό τό κτῆμα ἀπογοητευμένη. Ὁ Ρὰλφ Γκρέγκορ ξαναγυρίζει στό θέατρο ὅπου ξαναπαίρνει τὴ θέση του σὰν Καζανόβα. Ἡ ὡραιότερη ὡστόσο ἔκπληξή του εἶναι ὅταν γυρίζοντας στό καμαρίνι του συναντάει μποστά του τὴν ἀγαπημένη του Γκέρτρουντ. Κι' ἔτσι ἔρχεται τό χάππυ ἔντ.

Ὅσο ἁπλῆ ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἡ ὑπόθεση τῆς ταινίας αὐτῆς εἶναι ὡστόσο πολὺ χαρακτηριστικὴ γιὰ τὰ θέματα ποὺ ἐκλέγει ὁ Βίκτωρ ντὲ Κόβα γιὰ τὶς ταινίες του. Προσπαθεῖ, χωρὶς ἐξαιρετικὰ μέσα καὶ μὲ ἁπλὲς ἀδρὲς γραμμές, νὰ δημιουργήσει τὴν ἀτμόσφαιρα ἐκείνη ποὺ ἀποκαλοῦμε στὴν κινηματογραφικὴ γλῶσσα «μιλιέ». Ἀποφεύγει κάθε τί τό ἐξεζητημένο. Γενικὰ αὐτὴ ἡ ταινία ἦταν μιὰ πολὺ εὐχάριστη ἔκπληξη, ἡ δὲ κριτικὴ τὴν ὑποδέχτηκε μὲ πολὺ κολακευτικὰ λόγια. Ἄλλωστε κι' οἱ ἠθοποιοὶ ποὺ παίζουν ἐγγυῶνται γιὰ τὴν ἐπιτυχία του. Δίπλα στό συμπαθητικό Κὰρλ Σέμπεκ καὶ τὴν ὡραία Ἰρένε φὸν Μάγιεντορφ, παίζουνε ἡ ἀγαπημένη τοῦ κινηματογραφικοῦ κοινοῦ Φίτα Μπένκοφ,ἡ λεπτὴ κωμεντιὲν Λίτσι Βάλντμύλλερ καὶ ὁ Ρίχαρντ Ρομανόβσκι.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ἡ ΤΖΟΑΝ ΚΡΑΟΥΦΟΡΝΤ βρῆκε νέο τρόπο ζωῆς

Ἡ Τζόαν Κράουφορντ δὲν εἶχε ποτὲ οἰκογένεια. Κ' ὅμως ἕνας ἄνθρωπος τόσο αἰσθηματικὸς, ἔχει μεγάλη ἀνάγκη ἀπὸ ἀγάπη, ἀπὸ οἰκογενειακὴ θαλπωρὴ καὶ ἐμπιστοσύνη... Καὶ νὰ ποὺ αὐτὸ ποὺ ζητοῦσε ὁλόκληρα χρόνια, τῆς τὸ χάρισε τὼρα ἡ θεὰ τύχη. Μιὰ μικρὴ κοπέλλα 6 χρονῶν, μὲ ξανθὰ μαλλιὰ ἀσκεῖ αὐτὴ τὴν στιγμὴ τόσο μεγάλη ἐπίδραση ἀπάνω στὸν χαρακτῆρα καὶ τὶς συνήθειες τῆς Τζόαν καὶ τόσο πολὺ τὴν ἔχει ἀλλάξει, ὥστε νομίζει κανένας ὅτι δημιουργήθηκε ἕνας καινούργιος ἄνθρωπος.

Αὐτὸ τὸ παιδὶ δὲν εἶνε κανένα ἄλλο παρὰ τὸ ἀνῆψι της ποὺ ἔχει καὶ τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ τὴ θεία του. Λέγεται Τζόνυ Σοῦερ.

Ἡ γέννηση τῆς μικρῆς Τζόαν γέμισε τὴ ζωὴ τῆς μεγάλης πρωταγωνίστριας. Ἡ Τζόαν εἶχε γνωρίσει τὴν δόξα. Ἀλλὰ ἡ δόξα δὲν φτάνει γιὰ νὰ ζεστάνῃ τὴν καρδιὰ ἑνὸς ἀνθρώπου. Εἶχε πολλοὺς φίλους. Ἀλλὰ ὅπως ὅλα τὰ πράγματα στὸ Χόλλυγουντ καὶ ἡ φιλία εἶνε πρόσκαιρη. Παντρεύτηκε. Ἀλλὰ τὸ διαζύγιο ἦταν τ' ἀποτέλεσμα τοῦ γάμου της. Τὼρα βρῆκε εὐτυχῶς κάποιον ποὺ μπορεῖ νὰ τοποθετήσῃ τὴν τρυφερότητά της.

❀❀

Μόλις χώρισε μὲ τὸν Φράνσοτ Τὸν, θέλησε νὰ υἱοθετήσῃ ἕνα παιδὶ, πιστεύοντας ὅτι μιὰ γυναῖκα γιὰ νὰ εἶναι εὐτυχισμένη πρέπει νὰ αἰσθάνεται ὅτι κάποιος ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη τῆς παρουσίας της. Ἤθελε νὰ υἱοθετήσῃ ἕνα μικρὸ, καὶ μετὰ νὰ τοῦ βρῇ καὶ μιὰ ἀδελφούλα. Ἀλλὰ τέτοια πράγματα θέλουνε καιρό. Καὶ ποὺ νὰ βρῇ καιρὸ ἕνα «φίλμ-στὰρ». Στὶς διακοπές της ὅμως πῆγε νὰ ξεκουρασθῇ κοντὰ στὴν γυναῖκα τοῦ ἀδερφοῦ της. Τότε ἦταν ποὺ γεννήθηκε καὶ ἡ μικρὴ Τζόνυ. Ἦταν ὅμως, τόσο λεπτὴ ποὺ τοὺς εἶχαν ἀπελπίσει γιὰ τὸ ἂν θὰ μποροῦσε νὰ ζήσῃ.

«Μιὰ μικρὴ κοπέλλα, ἕξη χρονῶν, μὲ ξανθὰ μαλλιά, ἀσκεῖ μιὰ μεγάλη ἐπίδραση ἀπάνω στὴν Τζόαν Κράουφορντ»

Ἔζησε ὅμως κι' ἔγινε ἕνα παιδὶ γεμᾶτο ὑγεία. Ἡ Τζόαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ φάνηκε μιὰ θεία γεμάτη λατρεία γιὰ τὴν ἀνηψιά της. Ἕκανε κάθε μέρα — εἶχαν τελειώσει πιὰ οἱ διακοπὲς — μὲ τ' αὐτοκίνητό της τὰ πενῆντα περίπου χιλιόμετρα ποὺ χωρίζουν τὸ σπίτι της μὲ τὸ σπίτι τῆς νύφης της, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δῇ ἕνα λεπτὸ τὸ μωρὸ κοιμισμένο ἢ μέσα στὸ μπάνιο του.

»Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ ἡ Τζόνυ ἐρχότανε ταχτικὰ σὲ μένα στὸ Χόλλυγουντ γιὰ νὰ περάσῃ τὰ «οὐίκεντ» της — λέει ἡ Κράουφορντ. Μιὰ κάμαρα τοῦ σπιτιοῦ ἔγινε ἐπίτηδες δωμάτιο γιὰ τὴν ἀνηψιά μου Ἡ Κάσα, ἡ νύφη μου, δὲν εἶνε ἐγωΐστρια. Κατάλαβε τὴν χαρὰ ποὺ μοῦ ἔδινε αὐτὸ τὸ παιδί, κι' ἔτσι στὸ τέλος ἡ Τζόνυ ἐγκαταστάθηκε μαζί μου. Ἦταν καὶ δὲν ἦταν ἑνὸς χρονοῦ ὅταν μοῦ βρῆκε ἕνα ὄνομα. Καὶ νὰ πῶς : στὸ ἐξώφυλλο ἑνὸς κινηματογραφικοῦ περιοδικοῦ ὑπῆρχε μιὰ φωτογραφία μου. Δὲν ξέρω πῶς κατώρθωσε νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Τὴν κύτταξε μὲ προσοχὴ, τὴν ἔδειξε καὶ μ ο υ ρμούρισε : «Μπέϊμπη». Ἐγὼ ἔμπαινα ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν στιγμὴ στὸ δωμάτιο. Ἡ Τζόνυ ἄνοιξε τὰ χεράκια της καὶ μοῦ φώναξε : «Μπέϊμπη !» ἐνώνοντας ἔτσι τ' ὄνομά της μὲ τὸ δικό μου. Ἀπὸ τότε ἔχω μείνει ἡ «Μπέϊμπη» γιὰ κείνην.

»Ἡ Τζόνυ μοῦ ἔμαθε καταπληκτικὰ πράγματα. Καὶ π. χ. νὰ παίζω χωρὶς νὰ σκέπτομαι τίποτ' ἄλλο. Ἴσαμε σήμερα τὸ νὰ ξεχνάω τὸ χθὲς καὶ τὸ αὔριο μοῦ ἦταν πρᾶγμα ἀδύνατο. Τὼρα μπορῶ νὰ μείνω ἥσυχη γιὰ ὧρες, μαζὶ μὲ τὴν Τζόνυ, γιὰ νὰ παίξω μαζί της μιὰ παρτίδα ντόμινο, γιὰ νὰ κολυμπήσω, ἢ γιὰ νὰ τῆς κάνω ἕνα μάθημα γεωγραφίας, γιὰ νὰ παίξω μὲ τὶς κοῦκλες χωρὶς νὰ σκεφθῶ οὔτε μιὰ φορὰ τοὺς ρόλους μου, ἢ τὸ ἄρθρο τοῦ ὁποιουδήποτε δημοσιογράφου.

«Ξαναβρίσκω τὸν ἑαυτό μου στὶς ἐρωτήσεις ποὺ μοῦ κάνει ἡ ἀνηψιά μου. Εἶνε βιαστικὴ καὶ μὲ ρωτάει πάντοτε : «Γιατὶ δὲν μπορῶ νἄχω αὐτό ; Τὸ θέλω ἀμέσως !»

»Κι' ἐγὼ ἤθελα πάντα νὰ γίνεται ἀμέσως ὅ,τι γύρευα καὶ πολλὲς φορὲς γινόμουνα δυστυχισμένη ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀργοπορειες. Ἡ Τζόνυ μοῦμαθε ἀκόμα τὴν ἀξία τοῦ χρόνου. Ὑπάρχει ἕνας κύκλος καλὰ στερεωμένος, ποὺ ἀπ' αὐτὸν πρέπει νὰ περάσουν ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς. Τὼρα ξέρω ὅτι ὅλα ἄλλαξαν μὲ τὸν καιρό.

»Πᾶνε ἕξη μῆνες ποὺ νόμιζα ὅτι δὲν θὰ γινόμουνα ποτὲ εὐτυχισμένη καὶ ἡ ζωή μου θὰ κυλοῦσε χωρὶς κανένα σκοπὸ, ἀλλὰ νὰ ποὺ ἡ ρόδα γύρισε καὶ ποὺ τὼρα εἶμαι εὐτυχισμένη ὅπως ποτὲ ἄλλοτε δὲν ὑπῆρξα. Ἔτσι, ἡ ἀπόφασή μου νὰ μὴν παντρευτῶ εἶνε ἀμετάβλητη. Βλέπω τὴν Τζόνυ μὲ πόση φιλοσοφικότητα δέχεται τὰ πράγματα. Ἕνα χτύπημα στὸ γόνατο, μιὰ σπασμένη κοῦκλα, εἶνε στιγμιαῖες λύπες. Προσπαθῶ κι' ἐγὼ νὰ κάνω τὸ ἴδιο. Ἔπαυσα νὰ δίνω σημασία σ' ὅλα τὰ γεγονότα. Ἀπὸ τὴν Τζόνυ πῆρα τὸ μεγάλο αὐτὸ μάθημα τῆς ψυχραιμίας.

»Καὶ νὰ μὲ ποιὸ τρόπο:

»Μιὰ μέρα τὴν πῆγα μὲ τ' αὐτο κίνητό μου στὸ μάθημά της τοῦ χοροῦ, καθότανε σκυμμένη πρὸς τὰ μπρὸς κι' ἐγὼ φοβόμουνα μήπως κανένα ἀπότομο φρενάρισμα τὴν κάνει νὰ χτυπήσῃ στὸ τζάμι. Τῆς τῶπα καὶ κείνη ἔσκυψε νὰ μὲ φιλήσῃ, ἀλλὰ τὸ καπέλλο της ἔφυγε καὶ μοῦ φώναξε νὰ σταματήσω. Σταμάτησα ἀπότομα. Κι' ἡ Τζόνυ ὅταν εἶδε ὅτι φοβόμουνα χτύπησε στὸ τζάμι καὶ ξανάπεσε στὸ βάθος τοῦ αὐτοκινήτου. Σκέφτηκα ἀμέσως ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐλαττώσω τὸν πόνο της, καὶ νὰ τὴν κάνω γρήγορα νὰ ξεχάσῃ γιατὶ τὰ παιδιὰ εὔκολα συγκινοῦνται ἀπὸ τέτοια γεγονότα. Τὴν πῆρα λοιπὸν στὴν ἀγκαλιά μου, εἶδα ὅτι εἶχε φοβηθῆ ἀρκετὰ κι' ὅτι εἶχε λίγο χτυπήσει. Κρατοῦσε τὸ πρόσωπό της ἀκουμπισμένο πάνω στὸν ὦμο μου γιὰ νὰ μὴν δῇ τὰ δάκρυά μου, προσπαθῶντας μὲ τὴν κουβέντα μου νἄχω ἕνα χαρούμενο τόνο. Ἐτοιμαζότανε νὰ κλάψῃ ὅταν πρόφερε τὶς μαγικὲς λέξεις: 'Οὲ Μπέλλ ! ποὺ σημαίνει γιὰ μᾶς ὅτι εἴμαστε ἀρκετὰ μεγάλοι ἄνθρωποι γιὰ νὰ μὴν κλαῖμε. Χαμογέλασε καὶ γυρνῶντας στὸ σπίτι σκάσαμε στὰ γέλοια, ἡ Τζόνυ γιατὶ ἔβρισκε τὸ δυστύχημα... διασκεδαστικὸ κι' ἐγὼ ἀπὸ ἀνακούφιση.

»Ἡ Τζόνυ ἔχει μεγάλα σχέδια γιὰ τὸ μέλλον. Ἔχει ἕνα δραματικὸ ταλέντο καὶ χορεύει πολὺ καλὰ. Λέει πάντοτε : «Θέλω νὰ γίνω μιὰ ἠθοποιὸς σὰν τὴν Μπέμπη».

»Βέβαια αὐτὸ μὲ κολακεύει. Εἶ μαι εὐτυχισμένη ποὺ μοῦ ζητάει χωριάτικα φορέματα, ὅμοια ἀκριβῶς σὰν τὰ δικά μου καὶ ποὺ προσπαθεῖ νὰ μιμηθῇ τὸν τρόπο ποὺ μιλάω, ποὺ περπατάω.

»Προσπαθῶ νὰ τὴν ἀφίσω ἐλεύθερη νὰ διαλέξῃ μόνη της ὅ,τι θέλει. Ἔτσι οὔτε θὰ τὴν σπρώξω νὰ γίνῃ ἠθοποιὸς, οὔτε ὅμως καὶ θὰ τὴν ἐμποδίσω. Ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὅπως καὶ σ' ἄλλα πολλὰ, καὶ ἡ μητέρα της κι' ἐγὼ εἴμαστε σύμφωνες.

»Πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ μὲ τὸ δικό της ταλέντο καὶ τὸ θάρρος της. γιατὶ αὐτὸς εἶνε καὶ ὁ μοναδικὸς τρόπος νὰ ἔχῃ μιὰ διαρκῆ καὶ μεγάλη ἐπιτυχία.

»Εἶνε πολὺ ἔξυπνη καὶ προχωρημένη γιὰ τὴν ἡλικία της. Ἡ μητέρα της κι' ἐγὼ προσπαθοῦμε νὰ τῆς μάθουμε νὰ στηρίζῃ τὶς δυνάμεις της μόνο στὸν ἑαυτό της. Κάνει μόνη τὸ κρεββάτι της, κάθε μέρα ντύνεται μόνη της. Καὶ πάλι ξέρει ὅτι μπορεῖ νὰ λογαριάσῃ τὴν βοήθειά μας καὶ τὴν ἀγάπη μας».

ΕΥΑ ΝΤΕΛΑΚ

Ἡ δραματικὴ καλλιτέχνιδα ΑΝΝ ΧΑΡΝΤΙΓΚ ποὺ πρωταγωνιστεῖ στὸ «ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΑΣ ΑΘΩΑΣ» ποὺ θὰ παιχθῇ τὴν ἐρχόμενη ἑβδομάδα στὸ «Ρὲξ».

Οἱ κινηματογράφοι τὴν ἄλλη ἑβδομάδα

«ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΑΣ ΑΘΩΑΣ»

ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΙΧΘΗ ΣΤΟ «ΡΕΞ»

Ὁ Τζέϊμς Τρὲντ κατηγορεῖται ὅτι σκότωσε τὸν συνεταῖρο του Στάνλεϋ Χουΐτεκερ ποὺ βρέθηκε νεκρὸς μέσα στὸ γραφεῖο του, κρατῶντας ἕνα πιστόλι στὸ χέρι του καὶ μιὰ ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ ποὺ σ' αὐτὴν ὁμολογεῖ ὅτι κατεχράσθηκε 75.000 δολλάρια ἀπὸ τὰ κεφάλαια τῆς Ἑταιρίας.

Ἀπὸ διάφορα ὅμως σημεῖα ἀποδεικνύεται ὅτι πρόκειται γιὰ δολοφονία καὶ ὡς ὕποπτος συλλαμβάνεται ὁ Τρέντ. Στὴν δίκη ἐξετάζονται ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τῶν γραφείων τῆς ἑταιρίας κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ ἡ ἰδιαίτερη γραμματεὺς τοῦ Χουΐτεκερ Πάουλα ποὺ εἶνε ἐρωτευμένη μὲ τὸν Τρὲντ καὶ ποὺ προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε ἀθῶος. Ἀντίθετα ὁ λογιστὴς τῆς ἑταιρίας Τίλλι, ἐπιρρίπτει ὅλη τὴν εὐθύνη στὸν Τρέντ.

Σὰν μάρτυς καλεῖται ἀκόμη καὶ ἡ κόρη τοῦ Τρὲντ Κόνυ, ποὺ ὁμολογεῖ ὅτι ἀγαποῦσε τὸν Χουΐτεκερ καὶ ὅτι τὸ βράδυ τοῦ θανάτου του ἐπρόκειτο νὰ φύγῃ μαζύ του γιὰ τὴν Εὐρώπη κρυφὰ ἀπὸ τὸν πατέρα της. Ἡ κατάθεση αὐτὴ ἐπιβαρύνει ἀκόμα τὴ θέση τοῦ πατέρα της κι' ἀφίνει νὰ πιστευθῇ ὅτι ὁ Τρὲντ γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸ τὸ γεγονὸς σκότωσε τὸν Χουΐτεκερ. Ἀλλὰ μιὰ ἀπρόοπτη ὁμολογία ἔρχεται νὰ ρίξῃ φῶς στὴν ὑπόθεσι αὐτή: Ἡ Πάουλα ὁμολογεῖ ὅτι αὐτὴ τὸν ἐσκότωσε ἀφοῦ τὸν ἠνάγκασε νὰ ὑπογράψῃ τὸ σημείωμα ποὺ σ' αὐτὸ ὁμολογεῖ τὴν κατάχρηση τῶν 75.000, ποὺ εἶχε φροντίσει νὰ ἐπιρρίψῃ στὸν συνεταῖρο του Τρέντ. Ἡ Πάουλα γιὰ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ τὸν ἀπείλησε μὲ τὸ πιστόλι τοῦ Τρέντ. Ὁ Στάνλεϋ ὑπόγραψε, θέλησε νὰ τῆς πάρῃ τὸ πιστόλι ποὺ ὅμως ἐκπυρσοκρότησε καὶ ἡ σφαῖρα σκότωσε τὸν Χουΐτεκερ.

Μετὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ὁμολογία τῆς Π

Ἡ σάτυρα τῶν «Παρασκηνίων»

Λογικὰ καὶ παράλογα

Τῆς ἐποχῆς τὰ «ρεσιτὰλ» μᾶς ἄλλαξαν τὰ ράμματα
Τὸ βράδυ τελειώνουνε κι' ἀρχίζουν τὰ χαράματα
Ταλέντα πάσης φύσεως καὶ πάσης ἡλικίας,
κορίτσια πάσης τάξεως καὶ κάθε....συνοικίας
ἀράδα δίνουν «ρεσιτὰλ» τὰ τελευταῖα χρόνια
καὶ πῆγαν τέσσερις δραχμές, τὸ ἕνα τὰ....λεμόνια !
Ἔχουν φωνὲς ἀγγελικὲς, ὅπως νομίζουν ὅλες
κι' ἀντὶ νὰ μένουν σπίτι τους νὰ τρίβουν....κατσαρόλες
νὰ σφουγγαρίζουνε παρκέ, νὰ σωβατίζουν τοίχους
τολμοῦν καὶ βγαίνουν στὴ σκηνὴ καὶ τραγουδᾶνε στίχους
Μὲ στίχους δείχνουν τὴ χαρά, τὴ λύπη, τὸ καϋμό τους
καὶ τὴ φτωχὴ τὴ μουσικὴ τὴν παίρνουν στὸ.... λ α ι μ ο τ ο υ ς !

❀❀

Πολλὰ γνωστά μας θέατρα, χειμερινὰ καὶ μὴ
γιὰ πυγμαχίες, ἤγουν «μπὸξ» νοικιάζονται γραμμή.
Στὰ πάλκα τους προβάλλουνε συνήθως οἱ πυγμᾶχοι
καὶ δίνουνε καὶ παίρνουνε γροθιὲς μὲς στὸ στομάχι.
Ἀλλὰ δὲ βρίσκω τὸ γιατὶ νὰ γίνουν τέτοιοι ἀγῶνες
κι' ἐπίσημα νὰ δίνωνται γροθιὲς στὶς σιαγῶνες
καθ' ἣν στιγμὴν τὰ θέατρα τὰ μουσικά μας τώρα
ἀντιζηλίες ἔχουνε κάθε στιγμὴ καὶ ὥρα
καὶ διενέξεις μεταξὺ τῶν πρώτων γυναικῶν
ποὺ μετατρέπουν τὴ σκηνὴ σὲ....ρ ἰ γ κ—π υ γ μ α χ ι κ ό ν.

❀❀

Πολλὲς πρωταγωνίστριες καὶ μερικὲς βεντέττες
κι' ἄλλες πολλὲς ποὺ νόμισαν πὼς γίναν πιὰ....σουμπρέττες,
στὰ κωμικὰ τὸ ρίξανε, γιὰ κωμικὰ φοφᾶνε
καὶ τοὺς μεγάλους κωμικοὺς, βαλθῆκανε νὰ φᾶνε
Ἡ μιὰ σοῦ κάνει τὸν....Λιγνὸ καὶ τὸν....Σαρλὼ ἡ ἄλλη
στὸ...Χατζηαβάτη, ἄλλη δὲ...γυαλιὰ ζητᾷ νὰ βάλῃ.
Καὶ δὲν καταλαβαίνουνε, ὅτι μ' αὐτὰ τὰ πράματα
τὸ μουσικό μας θέατρο, κατάντησε γιὰ....κ λ ά μ α τ α !

❀❀

Κάποιο ταγκὸ κυκλοφορεῖ ποὺ λέγεται «Μαρτύριο»,
Ταγκὸ γεμᾶτο δάκρυα, ἀπόγνωσι, μυστήριο.
Τί τίτλος ἔ ; «Μαρτύριο» ! Καὶ τί δὲν συμβολίζει.
Γι' αὐτὸ σκοτώθηκαν «ντιζὲρ» σὲ δίσκους νὰ τὸ ποῦνε
Κι' ὅταν σὲ δίσκους προσεχῶς τὸν κόσμο θὰ ζαλίζῃ
θᾶναι σωστὸ....Μ α ρ τ ύ ρ ι ο γι' αὐτοὺς ποὺ θὰ τ' ἀκοῦνε....

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΙΣΒΙΟΣ

Μιὰ ἑλληνίδα καλλιτέχνιδα ποὺ θριαμβεύει στὸ Λονδῖνο

Κρίσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ τύπου γιὰ τὴν κ. ΚΑΤΙΝΑ ΠΑΞΙΝΟΥ

Στὸν «Μαγχεστριανὸ Φύλακα» δημοσιεύθηκε ἡ παρακάτω κριτικὴ σχετικὰ μὲ τὴν παράσταση τῶν «Βρυκολάκων» τοῦ Ἴψεν, στὸ Λονδῖνο, ποὺ ὅπως εἶναι γνωστὸ πρωταγωνίστησε ἡ κ. Παξινοῦ:

«Ὁ κ. Κέκραν προέβη στὸ τολμηρὸ πείραμα ν' ἀνεβάσῃ τοὺς «Βρυκόλακας» τοῦ Ἴψεν στὸ θέατρο «Ντάτσεϊ» τοῦ Λονδίνου.

»Τὸ ἔργο εἶναι βέβαια, ἀριστουργηματικό, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὔτε τὴν ἔξαρση, οὔτε τὴν ἐξαγνιστικὴ δύναμη τῆς μεγάλης τραγωδίας. Σὰν σκηνικὴ τεχνικὴ θεάτρου, τὸ ἔργο εἶναι ἀπαράμιλλο καὶ πλῆθος καλυπτομένων θεατῶν τὸ χειροκρότησε ἀπόψε σὰν τέτοιο.

»Πρέπει ὅμως νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι τὰ κεμψὰ ἐνδύματα τῶν ἐνθουσιωδῶν θεατῶν, δὲν ἦταν τόσο γιὰ τὸν Ἴψεν, ὅσο γιὰ τὴν κ. Παξινοῦ ποὺ ἔκανε τὴν πρώτη της ἐμφάνιση στὸ ρόλο τῆς κ. Ἄλβιγκ.

»Ξένες πρωταγωνίστριες μὲ μεγάλη φήμη, κάναν ἴσως σοφά, μὲ τὸ νὰ μὴν μαθαίναν τ' ἀγγλικὰ πρὶν καταδεχθοῦνε νὰ μᾶς ἐπισκεφτοῦνε. Ἂν ἡ Ραχήλ, ἡ Ριστέρι καὶ ἡ Ντοῦζε, εἴχαν γνώσεις ἀγγλικῶν, τὶς κρατήσανε μυστικὲς ἀπὸ μᾶς. Ἡ κ. Παξινοῦ ὑποβλήθηκε στὸ μεγάλο κόπο νὰ τελειοποιήσῃ τὰ ἀγγλικά της γιὰ νὰ ἑρμηνεύσῃ σ' ἐμᾶς τὸν Ἴψεν, στὴν ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ Οὐΐλλιαμ Ἄρτσερ.

»Στὴν δύσκολη αὐτὴ προσπάθεια δὲν κατώρθωσε νὰ κρύψῃ ἀπὸ μᾶς, ἔτι ἴσως βρίσκεται στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὶς μεγάλες αὐτὲς ἠθοποιούς.

»Μὲ τὰ φορέματα καὶ τὸ χτένισμα τῆς κ. Ἄλβιγκ δὲν φαίνεται καθόλου ἀνέμοια πρὸς τὴν Πάττι, καὶ στὸ φόρτε της θυμίζει ἀκόμη περισσότερο τὸ σκληρὸ προφίλ τῆς Ντοῦζε. Ὁλόκληρο τὸ σῶμα της παίζει μ' ἐξαιρετικὴ χάρι κι' εὐαισθησία».

Ἡ κ. Κ. Παξινοῦ

**

Στὸ φύλλο τῆς 31ης τοῦ Μάη τοῦ «Ἡμερησίου Τηλέγραφου» καὶ μὲ τὸν τίτλο «Ἑλληνίδα ἠθοποιὸς στοὺς «Βρυκόλακες» - Κατίνα Παξινοῦ» δημοσιεύτηκαν τὰ παρακάτω:

«Οἱ «Βρυκόλακες» τοῦ Ἴψεν εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ρεαλιστικώτερες τραγωδίες τοῦ καιροῦ μας, εἶναι, ὅμως ζήτημα ἂν τὸ ἔργο αὐτὸ ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς πνευματικὴ ἀνακούφιση ἀπὸ τὶς τωρινὲς μας στενοχώριες.

»Ὁπωσδήποτε μπορεῖ κανένας νὰ θαυμάσῃ τὸ θάρρος τοῦ κ. Κέκραν, ποὺ τ' ἀνέβασε κι' ἔτσι μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ δοῦμε τὴν ὑπέροχη αὐτὴ Ἑλληνίδα ἠθοποιό, Κατίνα Παξινοῦ, σ' ἕνα σύγχρονο ρόλο.

»Δὲν μπορῶ νὰ βεβαιώσω ἂν πέτυχε τὸ πείραμα. Ἡ κ. Παξινοῦ, ποὺ ἔπαιξε πέρσυ τὴν «Ἠλέκτρα», μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Βασιλικὸ Θέατρο, ποὺ μᾶς ἐπισκέφτηκε, μιλάει καλὰ τὰ ἀγγλικὰ δὲν εἶναι ὅμως, ὅσο πρέπει εὔστροφη.

Παρουσιάζει ἀνεπαρκεῖς φωτοσκιάσεις στὸ ρόλο της καὶ τὸν συνεχίζει σ' ἕνα ἀδιάσειστο τόνο σοβαρότητας. Στὸ παίξιμό της ὑπάρχει πολὺ ἀπὸ τὴν τραγικὴ βασίλισσα. Ἡ ἠθοποιὸς αὐτή, κάνει πάντοτε ἐντύπωση σὰν κυρία Ἄλβιγκ. σπάνια ὅμως συγκινεῖ... Τὸ ἄκρα τήριο ὑπῆρξε ἐνθουσιῶδες.

Ἡ δ. Καίτη Φαληρέα

Ἦρθε ἀπὸ τὸ Παρίσι ἡ γνωστότατη λυρικὴ καλλιτέχνιδα τῆς «Ὀπερὰ Κωμίκ», δ. Καίτη Φαληρέα, ποὺ βρισκότανε στὴν γαλλικὴ πρωτεύουσα κατὰ τὸν ἀπὸ ἀέρος βομβαρδισμό της τὴν περασμένη βδομάδα.

Ἡ δ. Φαληρέα εἶχε τὴν εὐκαιρία ἔτσι νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ψυχραιμία ποὺ μ' αὐτὴν οἱ Παρισινοὶ ἀντικρύσανε τὴν προεισαγωγὴ τῶν τραγικῶν γεγονότων ποὺ διαδραματίζονται ἀπὸ τότε στὴν πόλη τους.

Ἡ ἐκλεκτὴ Ἑλληνίδα ἑρμηνεύτρια τοῦ «Βερθέρου» καὶ τοῦ «Κουρέα τῆς Σεβίλλης», στὴν καλλιτεχνικὴ σταδιοδρομία της στὸ Παρίσι, ἐμφανιζότανε τακτικότατα πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, στὴν Γαλλικὴ τηλεόραση σ' ἑλληνικὰ μουσικὰ ταμπλώ, μὲ καθαρὰ ἑλληνικὸ διάκοσμο. Ἡ δ. Φαληρέα τραγουδοῦσε δημοτικά μας τραγούδια φορῶντας γιὰ τὴν ὀθόνη ἑλληνικὴ ἐνδυμασία. Ἀνάμεσα στὶς μεγάλες ἐπιτυχίες τῆς λυρικῆς μας καλλιτέχνιδας, στὴν Γαλλικὴ Τηλεόραση, ἦταν ἡ μονόπρακτη «ὀπερὰ—κωμίκ», «Σαλὲ», τοῦ Ἀντὸλφ Ἀντάν, ποὺ δόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ (ἀπὸ τὸν Γαλλικὸ Σταθμὸ Τηλεόρασης) μὲ ἑρμηνευτὲς τὴν Καίτη Φαληρέα καὶ τὸν Κουρέ, τῆς Παρισινῆς «Ὀπερὰ—Κωμίκ».

Ἀτομικότητα καὶ περιβάλλον

Μελέτη τοῦ κ. Π. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗ

2ο (τελευταῖο)

ΑΤΑΒΙΣΜΟΣ.— Πρέπει νὰ ἐπιστρατεύσουμε ὅλες μας τὶς ἠθικὲς κι' ὑλικὲς δυνάμεις ὅταν θέλουμε νὰ ξεφύγουμε τ' ἁρπάγια μιᾶς πλούσιας κληρονομιᾶς καὶ νὰ κρατήσουμε σφιχτὰ τὴν αὐτοτέλειά μας. Τὴν ἐποχὴ τοῦ παντοδύναμου λογιωτατισμοῦ ἡ κληρονομικότητά μας εἶχε πάρει τὸν κατήφορο τοῦ ξεπεσμοῦ ἐξ αἰτίας τῆς ἀταβιστικῆς του διάθεσης. Τί εἶνε ὅμως ἀταβισμός ; Μιὰ ἀρρωστεια ἀπ' τὶς δυσκολογιάτρευτες ποὺ ἔπασχε τὴν τοτινὴ ἐποχὴ ὁ Ἕλληνας. Σὲ κάθε τελετὴ ποὺ θάκαμνε, σὲ κάθε λόγο ποὺ θάβγαζε ἦταν ἕτοιμος στὸ στρῶσιμο τοῦ χαλιοῦ ποὺ ἀπὸ πάνω του θὰ πέρνανε ἀνάκατα Θεμιστοκλῆδες, Σόλωνες, Λυκούργους, Ἀλέξαντρους, Σαλαμῖνες, Νόμους, μάχες, καὶ τότες θὰ ζωγραφιζόταν στὸ πρόσωπό του ἡ ἱλαρότητα κείνη τῆς ἄφταστης χαρᾶς. Ἂς μὴ ξετάσουμε τὴ χαρὰ τοῦ τοτινοῦ Ἕλληνα σὲ παρόμοια περίσταση γιατί αὐτὴ μοιάζει σὰν κι' ὅλες τὶς χαρὲς τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸ ποὺ λέμε χαρὰ μεγάλη, εὐχαρίστηση δὲν εἶνε παρὰ μιὰ στιγμιαία ἱκανοποίηση τοῦ ἐγώ, τῆς ματαιοφροσύνης μας. Δὲ νοιώθουμε καμμιὰ χαρὰ σὰ δὲ μπορεῖ νὰ ξεμυτίσῃ ἀπ' ἐκεῖ μέσα τὸ δικό μας τὸ ἐγώ. Κι' ἡ θλίψη τὸ ἴδιο. Λυπόμαστε ἢ ἀπὸ συνήθεια, ἢ γιατί τονίζουμε πὼς κάνει τὸ ἴδιο ὁ κόσμος σὲ μερικὲς καθορισμένες περιπτώσεις, ἢ γιατί εἴμαστε ἐρασιτέχνες τῆς θλίψης.

Κι' ἐνῷ κάθε ἄλλος σὲ μιὰ τέτια κατάσταση θάχε γιὰ κύριό του στοιχεῖο τὴ περιφάνεια πὼς ἤξερε τόσα πράματα, ὁ Ἕλληνας — τόσο βαθειὰ εἶχε ριζωθῆ μέσα του ὁ ἀταβισμὸς — πρῶτα-πρῶτα ἔβλεπε τὴ περιέργεια κείνη ποὺ ζωγραφιζόταν στὰ μάτια τῶν ἀκροατῶν του, γιὰ ἕναν ὕμνο, γιὰ ἕνα λιβάνι ποὺ καιγόταν γιὰ τὴ δόξα τὴν ἀρχαία, κι' ὕστερα μὲ τὴ σειρά του καυχιόταν κι' αὐτὸς πὼς λιγοστοὶ τὰ ξέραν αὐτὰ τὰ πράματα καὶ πὼς εἶχε τὸ εὐτύχημα νᾶναι ὁ λιγοστός. Κι' ὅσο τὸν κυττοῦσαν τὰ ἐκστατικὰ ἐκεῖνα μάτια, τόσο κι' ἐκεῖνος νόμιζε πὼς ἀπεικόνιζε τὴν ἀρχαιότητα σ' ὅλη της τὴ βαθειὰ χρωματωσιά. Καὶ τὸ ξέρουμε, δὲν ἔκανε ποτὲς καμμιὰ σύγκριση δυὸ τριῶν ἀντρῶν, σύγκριση ποὺ νὰ γεννοῦσε ζητήματα ψυχολογικὰ καὶ μελέτες ἀκριβοπληρωμένες μὲ τὴ βαθυστοχασιά, γιὰ νὰ δεῖξῃ πὼς ἀπὸ τότες ἀλλάξαν τόσο πολὺ οἱ ἄνθρωποι ποὺ θάταν παράλογο μὲ τὰ παραδειγμένα τῆς ἐποχῆς του νὰ μικροσκοποῦσε παλιοὺς καιροὺς, οὔτε πάλι θὰ σάφηνε νὰ φανταστῆς τὴν ὑπεροχὴ τῶν προγόνων του πάνω στὶς γειτονικὲς φυλὲς καὶ χῶρες γιατί μετὰ τὸν ὕμνο ποὺ θὰ ἔψαλλε γιὰ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα θὰ σοῦλεγε πὼς τὸν ἴδιο καιρὸ σὲ νάρκη βρισκόταν ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος.

Δὲν πρέπει νὰ γεμίσῃς τὸ μυαλό σου μὲ τὴ ζωὴ ἐκείνη δηλ. νὰ λαχταρᾶς ὅ,τι κι' ἂν ἔκαμαν, γιατί θὰ σὲ θαμπώσουν καὶ δὲ θὰ παραδέχεσαι τίποτα σωστὸ ἐξὸν ἀπ' τὰ παλιά. Κι' ἔτσι ὄχι μόνο δὲ θὰ μπορέσῃς νὰ ζήσῃς τὸ σήμερα ἀφοῦ βλακεία θὰ καταντήσῃ νὰ μιλᾶς ἔξω ἀπ' τὴν ἀρχαία ζωή, μὰ τὸ σπουδαιότερο δὲ θὰ μπορέσῃς νὰ ζήσῃς τὸ αὔριο ὅπως τὸ φαντάστηκαν καὶ σοῦ τὸβαλαν στὸ νοῦ οἱ πνεματικὲς κλίσεις τοῦ αἰῶνα.

Παραδεχόμαστε ὅλοι δίχως καμμιὰν ἀντιλογία πὼς δὲ πρέπει νὰ μείνουμε αὐτοὶ ποῦμαστε μὰ ν' ἀλλάζουμε, νὰ προοδεύουμε καὶ νὰ μὴ ἀφήνουμε τὴν περιέργεια ποῦναι στὸν καθένα μας καὶ χωριστή, καταφρονεμένη. Καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ καθένας παίρνει κι' ἕνα δικό του δρόμο. Ποιὸς στὸν πλοῦτο, ποιὸς στὴ μάθηση τῆς ἀλήθειας, ποιὸς στὴν ἐπιτυχία, ποιὸς στὴ χαρὰ, ποιὸς στὶς λαϊκὲς του παραδόσεις· ὅλοι κυνηγᾶνε νὰ σαϊτέψουν λεύτερα τὰ λάφια τοῦ ὄνειρου. Εἶνε βλακεία νὰ νομίζῃς πὼς ὅ,τι κι' ἂν κάνῃς γιὰ πρόοδο εἶνε καιρὸς χαμένος μιὰ καὶ δὲ θὰ φτάσῃς ποτὲς ὅ,τι κάναν οἱ προγονοί σου καὶ βεβηλώνεις τάχα μὲ τὴ λέξη πρόοδο καὶ πολιτισμὸ κάτι ποὺ δὲ μπορεῖ νᾶναι ἀποκλειστικὰ προνόμιο τῆς δικιᾶς σου τῆς φυλῆς. Καὶ γιὰ νἄρτουμε σ' ὅ,τι λέγαμε παραπάνω, ἴσως αὐτὸ νᾶναι τὸ μέσο γιὰ νὰ χορτάσουμε κεῖνο πόχουμε ὅλοι μέσα μας.

ΛΑΪΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ.— Μιλήσαμε πιὸ πάνου γιὰ τὶς λαϊκὲς παραδόσεις. Εἶνε κι' αὐτὲς τὰ μαργαριτάρια τὰ λαμπερὰ πάνου στὸ βαρύτιμο χρυσάφι κάθε φυλῆς. Δὲ νοιώθουμε τίποτα ἀπ' τὴ ζωὴ μιᾶς φυλῆς, οὔτε τὴν ποιητικότητά της σὰ δὲ γνωρίζουμε τὶς παραδόσεις της. Γιατί κι' οἱ παραδόσεις εἶνε ἡ ποίηση τῆς φυλῆς καὶ δίχως αὐτὲς ἡ φυλὴ χάνει ὅ,τι θελκτικὸ καὶ ξεχωριστὸ ἔχει. Κι' ἀκόμα μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ ποίηση τοῦ λαοῦ δηλ. ἡ faculté του νὰ φαντάζεται ἴσκιους, ὄνειρα καὶ ἀγνοὺς κάμπους, μόνο κατὰ τὶς παραδόσεις γεννάει τοὺς κατοπινοὺς ποιητὲς. Τὰ ἔθνη ποὺ ἔδειξαν κάποια κρυάδα γιὰ τὶς ἐθνικές τους παραδόσεις — ἀπὸ ἀμάθεια ἢ γιατί τὸ νόμιζαν ὀνειροκυνήγημα — ἔμειναν πάντα ἀχαμνὰ καὶ δὲν ἔδειξαν τίποτα μεγαλοφάνταχτο. Γιατὶ ἀπ' τὰ ἀπίστευτα βγαίνουν οἱ ἀλήθειες κι' ἀπ' τὰ μικρὰ τὰ μεγάλα. Ἡ ἐλπίδα μας ἄρχισε νὰ φέγγῃ ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ γνωρίσαμε τὶς λαϊκὲς μας παραδόσεις καὶ τὰ δημοτικά μας τραγούδια. Κι' ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ σχετίσουμε τὴν ἄκαρπη καὶ στέρφα κλίση στὸν ἀταβισμὸ μὲ τὴν φουντωτὴ ὁμορφάδα τῶν παραδόσεων.

ΨΥΧΗ.— Κλείνουμε ἐδῶ τὴ παρένθεση κι' ἐρχόμαστε στὸ τρωτό μας μέρος, σ' αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ χτυπήθηκε ὁ Taine στὸν καιρό του. Ὁ μεγάλος αὐτὸς αἰσθητικὸς κρίνοντας τὴν ἀγγλικὴ φιλολογία μίλησε, καθὼς εἶνε γνωστὸ, γιὰ τὴν περιγυριὰ. Ἐξαίσιο τὸ σύγγραμμά του μὰ βρήκανε πὼς τοῦ ξέφυγε, ἴσως θελληματικὰ, ἡ προσοχὴ τοῦ ἐπιστήμονα φιλόλογου.

Ἀνάλυσε τὴν περιγυριὰ ὅσο κανεὶς ἴσαμε τὸν καιρό του, μὰ δὲν ἔδωσε τὴ θέση ποὺ ἔπρεπε στὴν ψυχή.

Ψυχὴ βέβαια εἶνε συνθηματικὴ λέξη ἀφοῦ οὔτε τὴν εἴδαμε οὔτε μᾶς γίνεται γνωστὴ ἡ ὕπαρξή της μὲ κανένα ἄλλο τρόπο, μὰ θέλουμε νὰ ποῦμε πὼς ὁ Taine δὲν πῆρε ὑπ' ὄψει τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα, τὴ κατάσταση ποὺ ἀπὸ φυσικὸ τοῦ ἔχει ὁ καλλιτέχνης, ἀπὸ γεννησιμιό. Ἴσως ἐπειδὴ κι' ὁ ἴδιος ἦταν φανατικὸς θετικιστὴς καὶ ζητοῦσε τὴ ψυχολογία σὰ πείραμα νὰ τὴ παίζῃ στὰ δάχτυλά του, ἴσως γι' αὐτὸ λέμε, δὲν τόλμησε νὰ κυττάξῃ τὸ ἔδαφος ποὺ παραπάνου ἀναφέρθηκε.

Ὡς τόσο, μὲ τὴν πιὸ πικρὴ ἀπαισιοδοξία ἑνὸς Βραχμάνου καὶ τὴν πιὸ μεγάλη ἐκφραστικὴ δύναμη, φωνάζει ὁ ποιητής :

Μέσ' στὰ σκοτάδια τὸ πιὸ βαθὺ σκοτάδι εἶν' ἡ ψυχή.

Κι' ὕστερ' ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἂς μὴ νομιστῇ πὼς φωτήσαμε τὸ θέμα. Φτωχικὸς, πολὺ φτωχικὸς ὁ λόγος μας γιὰ μιὰ τέτοια μελέτη τῆς ἀτέλειωτης ζωῆς.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ

Κώστας Καρυωτάκης

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 3η σελίδα)

πε μὲ κάθε θυσία νὰ τένε κρατήσῃ.

Ἡ ἀπαισιοδοξία ποὺ βλέπουμε μέσα στὴν ποίησή του δὲν δημιούργησε στὴν πραγματική, τὴν ἐσωτερικὴ ζωή του καμμιὰ ἀτμόσφαιρα ποὺ νὰ μὴν ἔπαιρνε καλλιτέρεψη κι' ὁ πεσιμισμός του ποὺ στάθηκε ἀποκλειστικὰ μέσα στὴν τέχνη του, δὲν ἦταν τέσο ἀπόλυτος ἔσο θελήσανε νὰ τοῦ δώσουνε ὅλοι σχεδὸν οἱ μελετητές του. Κι' ἡ ἐπίδρασι ποὺ ἄφησε τὸ ἔργο του στὴν τελευταία μας ποιητική γενιά, στάθηκε ἡ μοναδικὴ αἰτία τῆς αὐτοχτονίας του. Μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς πῶς πρόκειται γιὰ μιὰν ἁπλῆ σύγχυση μεταξὺ τοῦ θανάτου τοῦ ποιητῆ καὶ τοῦ μύθου τῆς τέχνης.

Ἴσως ἂν ἐζοῦσε καὶ σήμερα ὁ Καρυωτάκης, τὸ ἔργο του νὰ ἔμενε περιορισμένο μέσα στὸν κύκλο τῆς πραγματικῆς του ἀξίας. Θὰ ἦταν τολμηρὸ νὰ συμπεράνουμε ἔτι ὁ Καρυωτάκης προαισθανότανε ἀπὸ πρὶν ἀκόμα τὴ σημερινή του θέση μέσα στὰ γράμματα. Θάτανε δύσκολο κανεὶς νὰ τὸ νοιώσῃ. Ὁ ἀτομικός, ὁ ἰδιόρρυθμος αὐτὸς ποιητὴς στάθηκε ξένος στὰ πλατειὰ φτερουγίσματα τῆς φαντασίας του καὶ στὰ τραγούδια του ἔκλεισε μένο τὸ συναίσθημα τῆς στιγμῆς ποὺ περνοῦσε. Ἡ ποίησή του δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ σχίζῃ τὴν ἐπιφάνεια καὶ νὰ προχωρῇ βαθύτερα γιὰ νὰ βρίσκῃ τὴν ἑνότητα ἀπὸ τὴν πολυμορφία. Ἦταν ἕνας σαρκασμὸς μονάχα γιὰ τὸ περιβάλλον του καὶ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. Εἶναι στιγμὲς ποὺ μᾶς πληγώνει ἀκέρια ὁ χωρὶς αἴσθημα στίχος του, ἡ σκληρὸς κι' ὁ ἀδάμαστος. Οὔτ' ἕνας τόνος μουσικός. Νομίζει κανεὶς ὅτι ἀκούει νὰ βγαίνῃ ἀπὸ μέσα του ἡ ἀπελπισμένη κραυγὴ κάποιου ποὺ πέφτει στὴν πύρηνη ἄβυσσο τοῦ πόνου. Τέτοια εἶναι γενικὰ ἡ ψυχολογία ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὲ ἔργο του.

Ἴσως ἂν ἐζοῦσε σ' ἄλλο περιβάλλον, ἂν μποροῦσε νὰ ταξιδέψῃ καὶ νὰ μείνῃ λίγον καιρὸ σ' ἕναν τόπο κάπου στὴν Εὐρώπη, ἂν ἀποχτοῦσε φίλους γελαστοὺς. κι' ἀνοιχτόκαρδους, νὰ κατώρθωνε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ψυχῆς του. Ἡ αὐτοχτονία του θέλουνε νὰ ποῦνε πὼς στάθηκε ἡ λύτρωσή του. Ἡ ποικιλία τῶν περιπτώσεων εἶναι ἀπέραντη. Ἡ κριτικὴ ἀσχολεῖται ἀκριβῶς νὰ τὶς κατατάξῃ κι' ὅλο περισσότερο πέφτει σ' ἀντιφάσεις καὶ σὲ κρίσεις ποὺ δὲν στέκεντκι. Σ' αὐτοὺς ἡ ποιητικὴ δημιουργία τοῦ Καρυωτάκη ἔχει μ' ἐνθουσιώδικο τρόπο ἐχτιμηθῆ χωρὶς τὴν ἐξέταση τῆς πραγματικότητας, μεγαλοποιοῦντας την κι' ἀναβάζοντάς την σὲ κάτι ἀληθινὰ μεγάλο καὶ θαυμαστό. Ὅλοι μένουν συμφωνοι, πὼς ποτὲ τους δὲν εἶδαν τελειότερη ποίηση ποὺ νὰ ἐκφράζῃ τόσο περιφημα τὴν ἀπαισιοδοξία — κι' ὅμως ὁ Καρυωτάκης ἔχει ἀρκετὰ τραγούδια γεμάτα ἀπὸ χαρὰ καὶ ὑγειὰ ποὺ κανένας ὡς τώρα δὲ μίλησε γι' αὐτὰ — κι' ἕνας ἀπεριόριστος θαυμασμὸς ποὺ μεγαλώνει ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη.

Μὰ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ ποῦχουνε γραφτεῖ, πίσω ἀπὸ κάθε μελέτη κι' ἀπάνω ἀπὸ κάθε ἔρευνα καὶ κρίση γιὰ τὴν ἀπαισιοδοξία του, βλέπουμε ἀντρίκια νὰ προβάλλῃ μιὰ φιλοδεξία ποὺ τοῦ στάθηκε σὰ σύμβολο νὰ ποῦμε στὴ ζωή του. Νὰ δημιουργήσῃ μιὰ καινούργια, μιὰ δυνατὴ γλῶσσα ποὺ σχεδὸν μονάχα αὐτὸς κατώρθωσε νὰ τὴ μεταχειρισθῇ μ' ἕνα τέτοιο ὕφος, ὥστε νὰ πλησιάζῃ στὴν οὐσία τὴ μεγάλη τέχνη. Γιατὶ ἂν ὅλα ἔχουν εἰπωθῆ πάνω στὴν περίπτωση τοῦ Καρυωτάκη, θάπρεπε κανένας νὰ στρέψῃ ὁλάκαιρη τὴν προσοχή του στὸ γλωσσικό του φανέρωμα. Τολμηρές, ὅπως ἕνας ζωγράφος ποὺ κατέχεται ἀπὸ τὸ βρίμβο τῆς τρέλλας συλλαμβάνει καὶ σχεδιάζει στὸ ταμπλὼ του τὰ πιὸ παράτολμα σχέδια, ἔτσι κι' αὐτὸς πῆρε κι' ἔβαλε ξεπίτηδες μέσα στὰ τραγούδιά τους τὶς πιὸ πεζολογικὲς λέξεις, τὶς πιὸ ἀντικανονικὲς φράσεις — σύμφωνες μ' ὅλη τὴν ψυχικὴ του διάθεση — καὶ τὶς ἔκανε νὰ σταθοῦνε τὴ μιὰ σιμὰ στὴν ἄλλη σὰν κάτι καινούργιο καὶ πρωτάκουστο. Ζήτησε νὰ δώσῃ στὰ παλιὰ σύμβολα μιὰ νέα ὄψη φωτισμένη ἔχει ἀπὸ τὸν ἐσωτερικό του κόσμο, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀνατένιση μιᾶς περισυλλογῆς ποὺ ἀγωνιοῦσε νὰ φτάσῃ κάτι τὸ πιὸ νέο καὶ τὲ πιὸ προσωπικό.

Βέβαια ὁ Καρυωτάκης εἶχε τοὺς προδρόμους του, ἀφετηρία του στάθηκε ὁ Καβάφης ποῦχε ταράξει τὲ νερά του πολὺ πιὸ πρὶν ἀπ' αὐτὸν μὲ καινούργιο ἀέρα. Οὐσιαστικὰ ἔμως ὁ Καρυωτάκης εἶναι ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ποὺ ξύπνησε στὴν ψυχὴ τοῦ νέου ἀνθρώπου τὴν ἀνεκπλήρωτη ἐπιθυμία νὰ γνωρίσῃ κάτι ζωντανὰ χειροπιαστό, ξεκαθαρισμένο καὶ νὰ νοιώσῃ συνειδητὰ μιὰ νέα ποιητικὴ γλῶσσα ποὺ παρουσιαζότανε μ' ὅλη τὴ σπουδαιότητα στὸν τεχνικό του λόγο. Τὰ προβλήματα στὶς αἰσθητικὲς του τολμηρότητες καὶ τὶς γλωσσικές του καινοτομίες, ὅπως τὰ ἐκθέτει, μπορεῖ νὰ φαίνωνται στοὺς πολλοὺς δίχως καμμιὰ συνέπεια γιὰ τ' ἁπλωμά τους σὲ πιὸ μακρυνοὺς ὁρίζοντες, μὰ κυττάζοντάς τα κανεὶς ἀπὸ κοντὰ θάβλεπε τὸ νῆμα ποὺ σφιχτοδένει τὶς διάφορες πνευματικές του ἐνέργειες καὶ τὰ ἀκρότατα ὅρια ποὺ ἔφτασε ἡ ἀπήχησή τους. Σὰν ποιητὴ τὸν Καρυωτάκη θάπρεπε νὰ τόνε βλέπουμε μὲ ἄλλα μάτια. Ἡ ἀπαισιοδοξία του δὲν εἶναι τὰ μοναδικὰ σύνορα τοῦ κύκλου του κι' αὐτεὶ ποὺ τὸν μιμηθήκανε καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ τὸν μιμοῦνται, δὲ εἶναι παρὰ μερικὰ πλάσματα ἐλαφρὰ ἐξασθενημένα ποὺ τὰ βλέπευν ὅλα μὲ τὸ φακὸ τῆς ἀπογοήτεψης.

Κι' ἡ φήση, κι' ὁ ἔρωτας, κι' ἡ πατρίδα ἔχουνε ἀγαπηθῆ ἀπ' αὐτέν. Στάθηκε καὶ λυρικός, κι' ἐλεγειακὸς καὶ σατυρικός. Ὅμως δὲν εἶχε τὸ βαθὺ συλλογισμό, οὔτε τὸ μέτριο πάθος ἑνὸς σύγχρονου του γιὰ νὰ τὰ ἐξωτερικέψῃ ὅσο πρέπει. Βυθισμένος μέσα στὴν ἀτομικὴ του προσπάθεια ἄκουε μόνο τὸ θλιβερὸ καὶ φευγαλέο τραγοῦδι τῆς ὑπαρξής του νὰ πνίγεται μέσα στοὺς ἀτελεύτητους κλαψιάρικους τόνους μιᾶς πένθιμης μουσικῆς.

Ἡ δράση του χανότανε κι' ἡ ὁρμή του ἀφοπλιζότανε πρὶν ἀκόμα ξεκινήσῃ. Ἔνοιωθε βαθειὰ τὴν τραγικότητα τῆς ἀπομένωσής του καὶ δὲν ἄφινε τὰ φτερά του ν' ἀνοίξουν περισσότερο ἀπὸ φόβο μὴν τσακιστοῦν. Κι' ὅμως ἔτσι ἔπλαθε τὴ ζωή του, ὅπως τὴν αἰσθανότανε καὶ τὴν ἀντέγραφε. Κι' αὐτὸ ἴσως νὰ στάθηκε γιὰ πολλοὺς ἀφορμὴ νὰ εἰπωθῆ πὼς ἦταν ἀδιόρθωτα ἀπαισιόδοξος κι' ὅτι αὐτή του ἡ ἀπ